

Møte fredag den 3. desember kl. 10President: **Gunnar Breimo**

Dagsorden (nr. 22):

1. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2000 vedkommentede enkelte kapitler under Finans- og tolldepartementet – rammeområde 14 Stortinget m.v. (Budsjett-innst. S. nr. 10 (1999-2000), jf. St.prp. nr. 1 (1999-2000))
2. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om embedsutnemninger m.m. 1. juli 1998 – 30. juni 1999 (Innst. S. nr. 40 (1999-2000), jf. St.meld. nr. 6 (1999-2000))
3. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om svar på forslag oversendt fra Stortinget uten realitetsvotering til Regjeringen 1. halvår 1999 (Innst. S. nr. 39 (1999-2000), jf. Dokument nr. 7A (1999-2000))
4. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av tilskuddene til skolelokaler og skolefritidsordningen i Reform 97 (Innst. S. nr. 42 (1999-2000), jf. Dokument nr. 3:10 (1998-1999))
5. Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om statsrådets protokoller for tidsrommet 1. januar 1999 – 30. juni 1999 (Innst. S. nr. 41 (1999-2000))
6. Innstilling fra justiskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2000 vedkommende rammeområde 5, Justis- og politidepartementet (Budsjett-innst. S. nr. 4 (1999-2000), jf. St.prp. nr. 1 (1999-2000))
7. Referat

Presidenten: Representantene Fridtjof Frank *Gundersen*, Grethe *Fossli*, Finn Kristian *Marthinsen*, Laila *Kaland*, Odd *Eriksen*, Hallgeir H. *Langeland*, Ingvald *Godal*, Gunn Karin *Gjul* og Jørgen *Kosmo*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Presidenten vil foreslå at formiddagens møte om nødvendig fortsetter utover den reglementsmessige tid kl. 15.00 til dagens kart er ferdigbehandlet. – Det anses vedtatt.

S a k n r . 1

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2000 vedkommende enkelte kapitler under Finans- og tolldepartementet – rammeområde 14 Stortinget m.v. (Budsjett-innst. S. nr. 10 (1999-2000), jf. St.prp. nr. 1 (1999-2000))

Jørgen Kosmo (A) (komiteens leder): Med noen ganske små endringer er budsjettinnstillingen fra komiteen i overensstemmelse med de beslutninger som tidligere er tatt av Presidentskapet hva angår Stortingets budsjett,

Riksrevisjonens budsjett, EOS-utvalgets budsjett og Si- vilombudsmannens budsjett.

Komiteen har i samarbeid med Stortinget for øvrig, gjort noen ganske små endringer. Det har først og fremst tilknytning til hvordan partigruppene i Stortinget er forutsatt å skulle fungere i en forholdsvis utfordrende tid for stortingsrepresentantene.

Budsjettet for partigruppene er plussset på, og man har bestemt at man skal gå bort fra den tidligere ordningen der man hadde særskilte bevilgninger til budsjettarbeidet og EOS-arbeidet. De tidligere bevilgningene og den økningen som har vært på spesielle poster, forutsettes nå å ligge inne i de ordinære representant- og gruppetilskuddene.

Komiteen har imidlertid pekt på at Stortinget står overfor ganske store utfordringer i framtiden, med å søke å tilpasse Stortingets virksomhet til de utfordringene som foreligger. Dette er utfordringer som ligger i både miljøutviklingen, utviklingen i forholdet mellom stortingsrepresentantene og velgerne, og den generelle samfunnsutviklingen som gjør at presset på den enkelte stortingsrepresentant gradvis er økende i forhold til det å kunne være tilgjengelig og representativ for de meget ulike gruppene som stortingsrepresentantene representerer. Det er ikke lenger tilstrekkelig kun å forholde seg til de tradisjonelle partilinjene, slik som det har vært tidligere. Til det er samfunnet i for stor endring.

Ved siden av dette har vi opplevd en ganske betydelig globalisering, ikke bare av økonomien, men også av politikken, hvilket gjør at Stortinget og stortingsrepresentantene på mange måter er nødt til å forholde seg til en rekke internasjonale organisasjoner og institusjoner og til en del internasjonale utviklingstrekk. Komiteen mener derfor at hvis det skal være mulig for den enkelte stortingsrepresentant å fungere i nær kontakt med sine velgere samtidig som man skal ta inn over seg de store utfordringene som ligger i framtiden, er det behov for en bredt sammensatt komite – på stortingsrepresentantenes premisser, hadde jeg nær sagt – som gjennomgår de store arbeidsutfordringene som ligger foran oss, og ser på om Stortingets administrasjon, Stortingets struktur og parti-gruppenes struktur er tilpasset de behov den enkelte stortingsrepresentant har.

Stortingets institusjon som sådan, og partigruppene, har til dels fått store økonomiske påplussinger i sine bevilgninger gjennom de siste årene. Påplussingene har vært nødvendige, men det er selvsagt grunn til fra tid til annen å sette seg ned og se på om påplussingene og endringene som er blitt gjort, har vært riktige, og om det er de endringene vi skal leve med i framtiden. Møter vi stortingsrepresentantens utfordringer ved å bygge ut Stortingets administrasjon ytterligere, eller er det andre virkemidler som vi bør iverksette? Vi har ikke konkludert, langt derifra, men vi har bedt Stortingets presidentskap nedsette et bredt sammensatt utvalg som får i oppdrag å vurdere disse utfordringene.

Det som imidlertid kanskje er litt bemerkelsesverdig i komiteinnstillingen, er at Fremskrittspartiet prinsipielt mener at det offentlige ikke skal yte støtte til partier eller

partigrupper på Stortinget. Jeg synes dette er veldig spesielt. Jeg tror den eneste måten man kan sikre de politiske partiers plass i den framtidige demokratiutviklingen på, er at man gjennom det offentlige sørger for at de ulike partiene har en økonomi som gjør at de kan drive forsvarlig. Å gjøre de politiske partier i Norge helt og holdent avhengig av støtte og bevilgninger fra ulike institusjoner og næringsvirksomheter, vil, slik jeg ser det, være en meget uheldig utvikling. En fornuftig tilpasset strukturert offentlig støtte til partiene derimot tror jeg er den eneste måten man kan beholde partienes uavhengighet på, samtidig som man legger til rette for at partiene – som har sin naturlige plass, sin selvfølgereliggende plass og sin nødvendige plass i demokratiutviklingen – får mulighet til å kunne ta innover seg og bearbeide de nye utfordringene. Derfor må jeg si at jeg er meget forundret over at Fremskrittspartiet på prinsipielt grunnlag mener at den offentlige støtten til de politiske partier gradvis bør avskaffes, uten at de på en eller annen måte tilkjenne gir hvordan man eventuelt skal sørge for at partiene skal kunne fungere i vårt demokrati.

En annen forunderlig ting er at Fremskrittspartiet heller ikke er med på det generelle ønske om å nedsette et utvalg som skal se på de utfordringene som den enkelte stortingsrepresentant vil stå overfor i framtiden. Det kan være helt andre ting enn større bevilgninger som er løsningen på de utfordringene, og det er forunderlig at Fremskrittspartiet ikke ønsker å være med. Jeg håper at Fremskrittspartiet, med den størrelsen det har i Stortinget, tross alt velger å delta i dette arbeidet når utvalget blir etablert.

Med disse ordene anbefaler jeg vedtatt Stortingets budsjettforslag slik det foreligger.

Jeg vil også kort få si noen ord om Stortingets ombudsmann for forvaltningen og om Riksrevisjonen. Det er helt åpenbart at etter hvert som samfunnet blir mer komplisert, etter hvert som det enkelte menneske på en rekke forskjellige måter blir nødt til å forholde seg til ulike institusjoner, styrkes behovet for og nødvendigheten av at vi har en ombudsmann for forvaltningen som fungerer etter intensjonene.

Veksten i antallet saker og kompleksiteten i de sakene som ombudsmannen får til behandling, understreker dette. Det er derfor viktig at Stortinget ikke bare deler ut penger, men også stiller krav til hvordan de midler som fordeles til Sivilombudsmannen, blir brukt. Men selvsagt er det viktig at vi gjennom de årlige bevilgninger sørger for at man har både lokale, utstyr og bemanning som gjør at man kan møte de framtidige utfordringene. Jeg tror ombudsmannen blir viktigere i de årene som kommer, enn i de foregående år. Det har med samfunnsutviklingen å gjøre.

På samme måte er det med Riksrevisjonen. Vi ønsker alle at Stortinget skal kunne trekke opp retningslinjene for hva som skal være den offentlige forvaltningsprioriteringer i bruk av midlene, og at de ulike vedtak, enten det er lovvedtak eller andre vedtak, som Stortinget gjør, skal følges opp av forvaltningen. For å ha en fornuftig kontroll med at Stortingets intensjoner følges opp, er

Riksrevisjonen en meget viktig institusjon. At man nå i større grad går over til forvaltningsrevisjon, er, slik som jeg ser det, en positiv utvikling, fordi det gjør at vi ikke bare fører kontroll med hvordan pengene brukes, men også med om Stortingets intensjoner følges opp, og om pengene brukes på rett måte i forhold til det som har vært Stortingets intensjoner. Dette ser jeg på som en meget viktig del av Riksrevisjonens framtidige arbeid. Også på dette området er det nødvendig for Stortinget å sørge for at Riksrevisjonen har de ressurser som må til, for at man skal kunne gjøre dette viktige arbeid.

Jeg tillater meg imidlertid å si at dette ikke må gjøres slik at Stortinget medvirker til at kontrollysten helt tar overhånd i det norske samfunn. Vi må ikke fra Stortingets side sette så store krav, ei heller være så spesifikke i våre retningslinjer, at mesteparten av ressursene går med til å kontrollere at ressursene blir brukt på en riktig måte. Vi er selvsagt interessert i at de ressursene som settes inn i dette samfunnet, i så stor grad som mulig brukes til tjenesteproduksjon og offentlig service overfor de innbyggerne vi representerer. Derfor må selvsagt kontroll- og revisjonsvirksomheten avstemmes i forhold til de overordnede tiltak. Det må ikke rotes altfor mye i detaljer. Detaljstyring kan det være forholdsvis enkelt å forholde seg til, men jeg tror ikke det er på den måten vi skal møte framtidens utfordringer.

Når det gjelder EOS-utvalget, har det vært nødvendig å skaffe dem nye lokaler og gi dem nytt datautstyr, bl.a. for å ivareta behovet for sikkerheten. Og vi føler oss trygg på at med de tilleggsinvesteringer som nå foreslås, vil EOS-utvalget være i stand til å fungere innenfor de rammer som Stortinget har trukket opp.

Vidar Kleppe (Frp): Det er, som komitelederen redegjorde for, ikke de store uenighetene om den budsjettinnstillingen vi har her, og der vi er uenige, er det Fremskrittspartiet som er framsynt, og som har kommet med en rekke endringsforslag. Grunnen er at vi ser at med den samfunnsutviklingen som vi nå har, er det viktig at både Riksrevisjonen og ikke minst Sivilombudsmannen får de nødvendige midlene og ressursene og den menneskelige kapasitet som gjør at de kan være rustet til å møte utfordringene i samfunnet. Men det er ikke slik som komitelederen sa i sitt hovedinnlegg, at Fremskrittspartiet ikke er av den oppfatningen at kravene til den enkelte stortingsrepresentant og kravene til det enkelte politiske parti har endret seg og er blitt større nå, slik som samfunnet har endret seg. Men vi i Fremskrittspartiet er av den oppfatningen at når vi i budsjettsammenheng skal prioritere, skal vi prioritere ut fra helheten. Vi må først ta det som er viktigst, ut fra de økonomiske rammene vi har. Da er det betegnende at det komiteen har brukt mest tid på ved behandlingen av vårt særbudsjett, og som også gruppelederne og de enkelte sekretariatsledere som organiserer gruppearbeidet på Stortinget, har brukt tid på, er å skaffe større økonomiske midler til de enkelte partigruppene. Jeg må si at vi i Fremskrittspartiet stiller oss tvilende til at det er den enkelte stortingsrepresentant og de enkelte partigruppene her i denne sal som har de dårligste ar-

beidsvilkårene innenfor det området som vi behandler i vårt budsjett. Faktisk talt mener vi i Fremskrittspartiet at stortingsrepresentanter og partier som er representert i denne sal, har både god hjelp fra de ansatte her på Stortinget, med den servicen de kan gi oss, og god teknologi. Mulighetene finnes også for noen partier til å ansette folk på bakgrunn av den gruppestøtten de enkelte partiene får. Så det er ikke der presset er størst.

Så vil jeg redegjøre litt om hvorfor Fremskrittspartiet har endringsforslag. Vi har et endringsforslag som går på at vi ikke synes det er riktig at partiene skal prioritere seg selv foran bl.a. Sivilombudsmannen. Vi vet at sakstallet hos Sivilombudsmannen har økt fra 1998. Vi vet også at saksbeholdningen har økt, og i og med at saksbeholdningen har økt, så har også saksbehandlingstiden økt. Det er et generelt problem innen offentlig forvaltning og offentlige etater.

Det er grunn til å merke seg at klagen som kommer nå, også kommer fra personer som tidligere ikke har benyttet ordningen, og gjelder saker som Sivilombudsmannen tidligere ikke har vært så mye borte i. Derfor er det viktig at de systematiske undersøkelsene, de besøkene som Sivilombudsmannen av eget tiltak skal foreta seg, gis de rammene som gjør at de kan følge opp dette.

I tillegg vet vi at Sivilombudsmannen også har ansvar for å stille til disposisjon bl.a. en egen sekretær for EOS-utvalget. Det er klart at med denne sakskompleksiteten og med de oppgavene som kontoret må ta seg av i tillegg til den omleggingen man også har, er det viktig at vi er føre var på dette området, og at vi gir Sivilombudsmannen den håndrekningen han fortjener. Det har vi fra Fremskrittspartiets side gjort, og derfor har vi forslått en økning med over 2 mill. kr til det.

Ellers er det verdt å merke seg, som også komitelederen understreket, at det er viktig at Riksrevisjonen får rammer som gjør at den kan utføre det viktige arbeidet for oss i komiteen. Riksrevisjonen er jo den etaten som bidrar til de fleste sakene som kontroll- og konstitusjonskomiteen behandler, og fra Fremskrittspartiets side er vi meget godt fornøyd med det arbeid som Riksrevisjonen utfører på dette området. Det er viktig å videreføre dialogen med Riksrevisjonen, og det er godt å se at Riksrevisjonen får gjennomslag, at etatene – både indre og ytre – tar Riksrevisjonen på alvor. Vi ser at alle de viktige sakene Riksrevisjonen har påpekt, får som konsekvens at forvaltningen og andre som er innbefattet i de undersøkelsene som Riksrevisjonen har foretatt, retter seg etter dem.

Ellers har det også i tilknytning til vårt budsjett vært en diskusjon om Nobelkomiteen. Vi vet at det er Stortinget som utnevner Nobelkomiteen, men Stortinget har ellers ingen tilknytning til denne komiteen. Stortinget kan ikke pålegge Nobelkomiteen noe når det gjelder utnevneelse eller andre ting, det er en uavhengig stiftelse, som vi må ta vare på. Men i kjølvannet av de økonomiske midlene som er blitt gitt på vårt budsjett, har Nobelkomiteen fått bevilgninger som bl.a. går til bibliotekdriften. Fra Fremskrittspartiets side har vi en komitemerknad som går på at vi ikke synes det er riktig at Nobelinstituttets bibliotek skal få økonomiske midler direkte fra vårt

ansvarsområde og under våre budsjettkapitler. Det er ikke fordi bibliotekets arbeid ikke er viktig, det synes vi det er, men det er fordi det utenfor landets grenser, og av andre, aldri skal kunne bli stilt spørsmål ved den uavhengigheten som Nobelinstituttet har. Derfor har vi sagt i en merknad at vi synes det er naturlig at fremtidige bevilgninger til Nobelinstituttets bibliotek gis gjennom ordinære budsjettposter, der også andre biblioteker inngår. Så det er ikke vond vilje fra vår side når det gjelder å gi midler, men jeg vil minne om at stiftelsen er ganske rik, at de har masse penger.

På bakgrunn av de merknadene vi har, vil jeg ta opp Fremskrittspartiets endringsforslag, som står på side 7 i innstillingen.

Presidenten: Vidar Kleppe har tatt opp de forslag han refererte til.

Kari Økland (KrF): Utgiftene til investeringer og drift i Stortinget har økt betydelig i løpet av 1990-årene. Kjøp og rehabilitering av Nedre Vollgate 18, oppussing av kontorer, fornyelse av ventilasjonsanlegg og forbedring av internkommunikasjon er noe av det som har blitt gjort, og som også har vært med på å forbedre arbeidsforholdene for oss som jobber her.

Regjeringens budsjettforslag for Stortinget, Sivilombudsmannen, EOS-utvalget og Riksrevisjonen er i samsvar med institusjonenes forslag. Stortinget har imidlertid gjort vedtak om å øke rammeområde 14 utover proposisjonen med 2 647 000 kr. 370 000 kr av dette foreslås til EOS-utvalget på grunn av flytting til nye lokaler og 2 277 000 kr som tilskudd til partigruppene.

Prinsippet om å bevilge offentlig økonomisk støtte til partigruppenes virksomhet i Stortinget mener jeg det er all grunn til å holde fast ved. Både for at de praktiske og politiske forhold representantene jobber under, skal være best mulig, og for at ingen utenforstående interesser skal kunne gis innflytelse gjennom økonomiske bidrag.

De store forandringer vi ser i samfunnet, preger også det daglige arbeid i Stortinget. Papirflommen er enorm. Mengden av saker og kompleksiteten i disse ser ut til bare å øke. Informasjons- og kommunikasjonsteknologien har gitt nye muligheter, men medfører også mange henvendelser å forholde seg til.

Stortinget ønsker åpenhet og kontakt med publikum og velgere. Samtidig er det da viktig å sikre at den enkelte stortingsrepresentant har arbeidsvilkår som muliggjør dette, muliggjør å være tilgjengelig, holde kontakten med eget fylke, eget parti og å ta opp nye saker.

Omstilling er in for tiden. Tiden er også inne til å sette søkelyset på hvordan Stortingets plass i fremtidens norske demokrati skal utvikles og sikres. Derfor støtter Kristelig Folkeparti forslaget om å nedsette et bredt sammensatt utvalg som får i oppdrag å vurdere disse utfordringene og fremme forslag om fremtidige tiltak knyttet til arbeidsordninger for stortingsrepresentantene. I så henseende er det også interessant å undersøke hvordan andre sammenlignbare parlamenter møter denne utfordringen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1. (Votering, se side 861)

S a k n r . 2

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om embedsutnemninger m.m. 1. juli 1998 – 30. juni 1999 (Innst. S. nr. 40 (1999-2000), jf. St.meld. nr. 6 (1999-2000))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 862)

S a k n r . 3

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om svar på forslag oversendt fra Stortinget uten realitetsvotering til Regjeringen 1. halvår 1999 (Innst. S. nr. 39 (1999-2000), jf. Dokument nr. 7A (1999-2000))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet. (Votering, se side 863)

S a k n r . 4

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse av tilskuddene til skolelokaler og skolefritidsordningen i Reform 97 (Innst. S. nr. 42 (1999-2000), jf. Dokument nr. 3:10 (1998-1999))

Gunnar Skaug (A) (ordfører for saken): 6-årsreformene ble vedtatt i Stortinget våren 1994, med virkning fra skoleåret 1997-98. Sammen med den andre store utdanningsreformen på 1990-tallet, Reform 94, har 6-årsreformene, Reform 97, i praksis gitt grunnlag for et 13-årig opplæringsløp for det store flertallet av barn og unge i landet vårt. Med andre ord: Reformen har løftet vårt utdanningsystem framover, godt forankret i enhets-skoleprinsippet, som særlig i årene etter krigen har vært en bærebjelke i norsk skolepolitikk.

Men reformer koster penger, slik også Reform 97. Da kirke-, utdannings- og forskningskomiteen la fram sin innstilling om endringer i grunnskoleloven, ble det gitt klare føringer når det gjelder betydningen av å få avklart de økonomiske konsekvensene ved innføringen av reformen, slik at kommunene i tide kunne iverksette nødvendige forberedelser og overgangsordninger.

Som det går fram av komiteinnstillingen og Dokument nr. 3:10, som omhandler Riksrevisjonens undersøkelse av tilskuddene til skolelokaler og skolefritidsordningen i Reform 97, er det ulike oppfatninger mellom departementet og en del kommuner om hva som kan defineres som fornuftige og rimelige forutsetninger for å gi kommunene full kompensasjon for utgifter de har hatt ved gjennomføringen av reformen. Dette spørsmålet har vært gjenstand for behandling i Stortinget flere ganger. Viktig var vedtaket i forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 1997. Da ble det vedtatt at et uavhengig utvalg, Kostnadsberegningutvalget, også skulle et-

terberegne kommunenes investeringskostnader knyttet til reformen. Dette utvalget, som var uavhengig og bredt sammensatt, også med representanter fra kommunene, la fram sin innstilling om dette i NOU 1998: 5 Reform 97 – Investeringer i skolelokaler. Denne innstillingen mener departementet å ha fulgt opp.

Som sagt ble det lagt vesentlig vekt på at kommunesektoren skulle ha full dekning av merutgiftene som reformen ville medføre. Dekningen skulle inkludere investeringer, drift, skyss og skolefritidsordningen. De økonomiske merkostnadene som reformen ville innebære for kommunene, ble av Stortinget vedtatt kompensert gjennom et øremerket investeringsstilskudd. Investeringskompensasjonen utgjør et ikke uvesentlig stort beløp, totalt ca. 5,2 milliarder kr. De som har vært med på å tilrettelegge ordningen, kan gi forsikringer om at dette beløpet er ca. 1 milliard kr over det som opprinnelig ble forutsatt.

Investeringskompensasjonen knyttet til Reform 97, er basert på en investeringsramme beregnet ut fra objektive kriterier og såkalte beregningstekniske forutsetninger. Som departementet anfører, har det aldri vært meningen at investeringskompensasjonen skulle være en refusjonsordning. Opplegget for kompensasjon har ifølge departementet gitt kommunene forutsigbare økonomiske rammer og et godt grunnlag for å planlegge gjennomføringen av tiltakene som kompensasjonen skulle dekke.

Det er videre viktig å understreke, som departementet gjør oppmerksom på, at begrepet «full kompensasjon» for investeringer som er reformrelaterte, bare omfatter kommunenes utgifter knyttet til å gi plass til et ekstra elevkull i grunnskolen, og at kompensasjonen ikke omfatter utgifter knyttet til innføring av nytt læreplanverk for de øvrige klassetrinnene. Dette har for øvrig også Stortinget sluttet seg til.

Det er også grunn til å understreke, slik det går fram av Riksrevisjonens rapport, at nær tre fjerdedeler av de 336 kommunene som har svart på Riksrevisjonens undersøkelse, har gitt uttrykk for at investeringsstøtten i forbindelse med Reform 97 har vært tilfredsstillende, ja sågar meget god. Det er imidlertid mye som tyder på at det gjennom Stortingets ulike behandlinger av Reform 97 er skapt forventninger i kommunesektoren som ikke synes innfridd for et betydelig antall av landets kommuner. Blant annet foreligger det en prosjektrapport utarbeidet av Agderforskning om finansieringen av Reform 97 i Oslo, Drammen, Kristiansand, Stavanger og Tromsø, hvor hovedbudskapet er at det ikke er gitt full kompensasjon ut fra forutsetningene som ble gitt.

Daværende ordførere i Kristiansand, Oslo, Tromsø og Trondheim har for øvrig tatt opp disse spørsmålene med Finansdepartementet og Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet.

Det er lite tilfredsstillende at vi skal leve med så ulike oppfatninger mellom kommuner og departementet i definisjonen av hva det skal gis økonomisk kompensasjon for. Kontroll- og konstitusjonskomiteen har ikke grunnlag for med bred penn å gi enten departementet eller kommunene rett. Det er etter min oppfatning også helt galt å utstede nærmest en blankofullmakt, slik Frem-

skrittspartiet gjør i innstillingen, til en kommune som kan påvise at tilskuddene til skolelokaler og gjennomføringen av skolefritidsordningen har resultert i ekstra utgifter utover de midler som er gitt, slik at staten bare har én ting å gjøre: å punge ut.

Vi kan ikke anse oss ferdige med denne saken. Vi må derfor forholde oss til at Norges forskningsråd på oppdrag fra departementet nå skal evaluere arbeidet med Reform 97. Målet med denne evalueringen er å få pålitelig kunnskap om utviklingen av grunnskoletilbudet etter Reform 97. En rekke sentrale spørsmål vil naturlig nok stå i fokus. Men jeg vil på komiteens vegne gi uttrykk for at vi gjerne ser at de spørsmål som er tatt opp i Riksrevisjonens rapport om ulike oppfatninger mellom departementet og kommunene, blir viet spesiell oppmerksomhet. Kommunene som har gitt uttrykk for sterke innsigelser, har krav på å få en avklaring. Jeg forutsetter derfor at departementet vil medvirke til dette.

Kirsti Kolle Grøndahl hadde her overtatt presidentplassen.

Vidar Kleppe (Frp): Her har vi nok et godt bidrag fra Riksrevisjonen, som viser det arbeidet de har utført, og den gjennomgangen de har hatt. Det viser iallfall nytten av å ha en oppgående og aktiv riksrevisjon.

Så over til saken. Det er ikke riktig, som saksordfører Gunnar Skaug fra Arbeiderpartiet sier, at de fleste kommunene er fornøyd. Riksrevisjonen sier i sin pressemelding at undersøkelsen viser at 200 av landets kommuner opplyser at merkostnadene utover den statlige investeringsstøtten etter deres vurdering kan tilskrives gjennomføringen av reformen. Det er altså mange kommuner som har gjennomført Reform 97, som føler at de ikke er blitt tatt på alvor. Og når kommunene kan påvise at de har brukt mer i investeringer til å gjennomføre reformen enn det de har fått av staten, så er det et problem, ikke bare for kommunen, men også for departementet, for da reformen ble vedtatt, ble det sagt klart fra om at de reelle kostnadene med å gjennomføre reformen skulle dekkes. Vi vet at underveis, når dette har vært behandlet, har flere kommuner kommet med innspill, og flere kommuner føler rett og slett at de ikke er blitt tatt på alvor. Så dette er en stygg sak. Og jeg er meget skuffet over at partiene Høyre og SV ikke følger opp og støtter Fremskrittspartiets merknad om at disse kommunene i henhold til det vedtak som ble fattet da reformen ble gjennomført, skal få økonomisk kompensasjon. Så dette er et knefall, ikke for kommunene, ordførerne og de som har foretatt investeringene, men et knefall for departementets håndtering av denne saken, for vi vet at det har vært forskjellige synspunkter mellom departementet og angjeldende kommuner om hvor kompensasjonen skal gå.

Det er riktig at Stortinget flere ganger har behandlet denne saken, og grunnen til det er at det har oppstått tvil om det vedtaket som i sin tid ble fattet, og oppfølgingen av det. Så her svikter sentrumsregjeringen, de som snakker om lokalt selvstyre og om at når kommunene gjennomfører reformer, skal de få betalt for det. Dette viser at

når de er kommet i regjering, så betyr ikke premissene noe mer.

Så over til det som er det mest alvorlige i denne saken. Det blir hevdet at Norges forskningsråd skal gå inn og se på saken. Hvilke oppdrag har de fått? Jeg vil spørre angjeldende statsråd som har ansvaret for denne saken i salen her i dag: Hvilket mandat har Norges forskningsråd i denne saken, som de skal følge opp? Innstillingen viser at flertallet i denne sal ikke vil gi fem flate øre til de kommunene som har hatt merkostnader. Riksrevisjonens rapport, som vi behandler i dag, gir ingen kommuner kompensasjon, og når vi vet at over 200 kommuner har klaget på dette – vi vet at eksempelvis Kristiansand kommune mener at de trygt kan påvise i henhold til de vedtakene som er fattet om gjennomføringen av reformen, at de bl.a. mangler 58,6 mill. kr – så er det klart at den behandlingen som flertallet i denne salen har gitt denne saken, ikke er god nok overfor den lokale forvaltning og lokale politikere når det gjelder økonomisk kompensasjon. Da nytter det ikke å gjemme seg bak Forskningsrådet, for mandatet til Norges forskningsråd – og det vil jeg at statsråden skal bekrefte – går ikke på at Norges forskningsråd skal evaluere økonomien i gjennomføringen av reformen, men på den faglige biten. Jeg har fått tak i mandatet til Norges forskningsråd, og der står det klart og tydelig:

«Departementet ønsker en helhetlig evaluering av reformen. Det er naturlig at både juridiske, økonomiske, administrative, faglige og pedagogiske sider ved reformen blir forskningsmessig belyst.»

Det flertallet altså sier i denne saken, gir ikke Norges forskningsråd – ut fra det mandatet som Norges forskningsråd har fått – anledning til å bevilge kroner og øre, hvis Norges forskningsråd er enig med de mange kommunene som har klaget, og med Fremskrittspartiet, i denne sak. Det er alvorlig, og derfor syns jeg det er betimelig å be om at statsråden avklarer dette.

Jeg vil være veldig glad hvis det er slik som saksordføreren, Gunnar Skaug, sier i denne saken, at Stortinget på et eller annet vis må få anledning til å komme tilbake til den for at de kommunene som ikke har fått den økonomiske kompensasjonen de trenger for å gjennomføre reformen i henhold til de vedtak som er fattet, skal få den økonomiske kompensasjonen. Hvis det er slik jeg kan tolke saksordføreren i denne saken, er jeg fornøyd. Men vi må ha en presisering i debatten i dag, både fra statsrådens side og fra flertallets side.

Odd Holten (KrF): Saksordføreren har på en grundig måte belyst sakens innhold og forutsetninger i Reform 97. Vi er nå i ferd med å få oversikt over virkningene av Reform 97, og i denne omgang er det forhold knyttet til økonomien i selve utbyggingen det gjelder.

I rapporten fra Riksrevisjonen er det bl.a. de økonomiske forhold som berøres. Investeringene på ca. 5,2 milliarder kr ble øremerket til reformen, en reform som Stortinget har hatt og har klare forutsetninger om å fullfinansiere.

Det denne saken gjelder, er om Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet har iverksatt og fulgt opp til-

skudd til kommunene, slik at Reform 97 blir gjennomført i samsvar med Stortingets forutsetninger, dog hele tiden ut fra forutsetningene om at bevilgningene skulle være reformrelaterte kostnader, dvs. kostnader knyttet direkte til reformens behov for å øke antall skoleplasser.

Alle har vært klar over at det å skaffe alle 6-åringer plass innenfor skolesystemet, ville koste betydelige ressurser. Det som kommer fram i Riksrevisjonens undersøkelse, er at det er ulike oppfatninger i kommunesektoren om hva som kan føres som kostnader knyttet direkte til reformen, og hva som er kostnader knyttet mer eller mindre til oppgradering og kanskje til uteslep av vedlikehold av mer generell karakter i skolen.

Kommunene opplever at forutsetningen om «full kompensasjon» ikke har blitt innfridd. Muligens har uttrykket skapt forventninger som Stortinget ikke har ment. Denne muligheten blir det også pekt på fra Riksrevisjonen. Tre fjerdedeler av kommunene har til nå gitt tilbakemelding om at de er fornøyd med ordningen – ja faktisk svært godt fornøyd. Når det gjelder departementets premisser for Reform 97, heter det bl.a. i skriv av 2. juli d.å.:

«Departementet vil gjøre oppmerksom på at begrepet full kompensasjonen for reformrelaterte investeringskostnader kun omfatter kommunenes kostnader knyttet til å gi plass til et ekstra elevkull i grunnskolen.»

Denne forståelsen av reformens økonomiske forutsetninger har Stortinget behandlet flere ganger og gitt sin tilslutning til.

Det synes å fremgå at flere kommuner mener at reformens bygningsmessige kostnader ikke er dekket i sin helhet, noe flertallet i komiteen ikke har tatt stilling til nå. Flertallet har med andre ord ikke trukket noen konklusjon i saken, da departementet har gitt Norges forskningsråd i oppdrag å evaluere arbeidet med Reform 97, ikke minst de økonomiske spørsmål knyttet til reformen. Det er altså ikke slik som Fremskrittspartiet gir uttrykk for i sin merknad, at kommunene skal få dekket alle sine kostnader til skolesektoren. Det Stortinget har vedtatt, er kostnader relatert direkte til Reform 97.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Vidar Kleppe (Frp): Det siste som Odd Holten fra et av regjeringspartiene sa, er ganske viktig og ganske avgjørende. Men jeg må ha en presisering, og derfor må jeg spørre Odd Holten: Hvordan har han tenkt seg at de kommunene som har hatt merkostnader utover de pengene de har fått – i hvert fall mener de det selv – når det gjelder gjennomføringen av reformen, nå kan få den økonomiske kompensasjonen som de etter vedtaket som Stortinget har fattet, har krav på?

Jeg vil også gjerne at representanten sier noe om hvor lenge kommunene skal vente. Hva med en tidsavklaring her? Og på hvilken måte skal Stortinget igjen få seg forelagt denne saken slik at en kan gjøre rett overfor de kommunene som har brukt mer penger på gjennomføringen av reformen av egen kasse, fordi staten ikke har gjort opp for seg?

Odd Holten (KrF): Jeg forutsetter at det arbeidet som nå skal gjennomføres av Forskningsrådet, vil danne grunnlag for en objektiv bedømmelse av hva som er de faktiske kostnadene direkte relatert til denne reformen. Her er det to parter: kommunesektoren på den ene siden og departementet på den andre siden. Når rådet har gjennomført sitt arbeid, forutsetter jeg at rapporten på naturlig måte kommer til departementet og deretter også selvfølgelig hit til Stortinget, dersom den er av en slik karakter at det er divergerende oppfatninger som gjør at det er behov for å behandle saken ytterligere.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Svein Ludvigsen (H): Jeg viser til saksordførers grundige gjennomgang av saken og slutter meg til hans redegjørelse på flertallets vegne.

Fremskrittspartiet har i sin særmerknad i innstillingen nærmest lovet full dekning for enhver utgift kommunene måtte ha hatt i forbindelse med Reform 97, uten å foreslå en eneste krone til å betale det med. Slikt kaller vi på min dialekt hjemme i Troms å kaste blå i øynene på kommunepolitikere. For de ordførerne som nå med berettigelse krever kompensasjon for merutgiftene, får ingenting gjennom den merknaden som Fremskrittspartiet legger fram. For eksempel vil ikke ordfører Bjørg Wallevik i Kristiansand, som krever 48 mill. kr, få noe. Hun vil være like pengeløs etter at hun har lest de åtte linjene som Fremskrittspartiet har ofret på denne saken. Fremskrittspartiet har ikke én krone å fordele, og det har de anskueliggjort gjennom innstillingen som vi behandler i dag. Jeg synes det er greit å argumentere for egen fortrefelighet, men i mangel av den slags skal man holde seg for god til å desinformere om andre, slik Kleppe har gjort i denne saken i media.

Nå sier Kleppe i sitt innlegg at han er fornøyd hvis flertallet mener at kompensasjonsspørsmålet skal behandles senere i Stortinget. Man kan undre seg over hvor mye som skal til for å gjøre enkelte kolleger fornøyd. Representanten Kleppe bør vite at samtlige partier står fast på sine løfter om kompensasjon. Hvis ikke, konstaterer jeg at han ikke har fulgt med i komiteehandlingen av denne innstillingen.

Jeg registrerer, som jeg sa i sted, at representanten Kleppe har forsøkt å koke en tynn suppe på denne saken, og fører det videre også her ved å fremstille det som om flertallet ikke vil være med på å kompensere. Det er med respekt å melde en tynn suppe som er kokt. Ikke engang kan man ha brukt en spiker av det som kommunene har brukt til å investere og til å bygge opp lokaler i forbindelse med denne reformen. Langt mindre kan man si at denne suppen henger på en spiker.

I allfall konstaterer jeg at de berørte kommunene og ordførerne nok også i fortsettelsen må sette sin lit til at flertallet er de som skal gjennomføre kompensasjonen, og som skal gjennomføre det sluttoppgjøret som skal komme når det gjelder denne saken.

Det kan være grunn til å understreke at det foreligger en enstemmig innstilling fra kontrollkomiteen. Selv om

Fremskrittspartiet har en særmerknad, forandrer ikke det det faktum at det eneste forslaget som foreligger til voting i dag, er et forslag om at Riksrevisjonens rapport vedlegges protokollen. Med andre ord, og jeg understreker igjen: Fremskrittspartiet har ikke en eneste krone å betale løftene sine med, og de legger heller ikke noen tidsramme for gjennomføringen av kompensasjonsbehandling og utbetaling. Jeg syns representanten Kleppe er noe freidig – hvis det er et parlamentarisk uttrykk – når han avkrever representanten Holten et utsagn om når man skal gjennomføre denne kompensasjonen.

Det virker derfor mer enn underlig at representanten Kleppe forsøker å gjøre denne særmerkningen til selve prøvesteinen på om man vil følge opp Stortingets forutsetning om at kommunene skal ha full kompensasjon for merutgifter ved gjennomføring av skolestart for 6-åringene eller ikke.

Jeg har, som sagt, sett i media at representanten Kleppe en liten stund har hatt et visst hell med å selge den versjonen på lokalplanet at bare Fremskrittspartiet vil kompensere. Det kan derfor være grunn til å kommentere saken med noen ord, til tross for komiteens enstemmige tilslutning til Riksrevisjonens vurderinger.

Det er overhodet ingen tvil om at Stortinget gjentatte ganger har understreket at kommunene skal ha full kompensasjon for ekstrautgiftene i forbindelse med gjennomføringen av 6-årsreformen, enten det gjelder investeringer, drift, skyss eller skolefritidsordningen, så langt dette er reformrelaterte utgifter. I den grad det er uenighet mellom kommunene og Regjeringen, vil rapporten fra bl.a. Norges forskningsråd og den evalueringen som må gjøres i departementet, og den kontakt som skal være mellom kommunene og Regjeringen, være et godt utgangspunkt for den sak som før eller senere må komme til Stortinget. Jeg går ut fra at statsråden vil si noe om det senere i dag.

Siden representanten Kleppe avla også Høyre en visitt direkte, må jeg bare minne om at Høyre har vært en av pådriverne for kompensasjon, og jeg vil gjerne også minne om at det var Høyre som gjennom et forlik med Arbeiderpartiet i mai 1996 fikk til et opplegg som fulgte opp forutsetningene om full kompensasjon for kommunenes investeringsutgifter. Høyre var også med på å kreve den etterberegning av kommunenes reformrelaterte investeringsutgifter som resulterte i Hervik-utvalgets utredning, og saken ble lagt fram igjen for Stortinget i kommuneøkonomiproposisjonen i 1999 med utgangspunkt i Kostnadsutvalgets etterberegning. Stortinget sluttet seg til Regjeringens forslag uten spesielle kommentarer.

Jeg skal ikke her gå nærmere inn på Riksrevisjonens vurdering utover det som står i innstillingen, men jeg vil gjerne understreke at vedtaket her i dag ikke betyr at det er satt sluttstrek for denne saken, slik også talerne fra flertallet har understreket i dag, ikke minst saksordføreren. Det er heller ikke slik at departementet nå kan sette seg godt tilbake og se fullstendig bort fra at det fortsatt er kommuner som mener at forutsetningen om full kompensasjon ikke er innfridd. I likhet med saksordføreren ten-

ker jeg spesielt på felleshenvendelsen fra Oslo, Trondheim, Kristiansand og Tromsø, som alle sammen mener at det er særdeles godt begrunnede krav om mer penger fra staten.

Det har selvsagt aldri vært meningen at kontrollkomiteen skulle ta stilling til denne type krav i forbindelse med denne saken. Men på Høyres vegne vil jeg gjerne understreke at forutsetningen om full kompensasjon står fast. Dagens debatt og vedtak gjør verken fra eller til når det gjelder dette klare prinsippet, og det påhviler departementet en klar forpliktelse til å sørge for at kommuner som kan vise at de har hatt reelle utgifter som ikke er kompensert, vil få det, i tråd med de løftene som Stortinget har gitt. Jeg går ut fra at statsråden vil redegjøre for dette om litt. Kommunene skal kunne stole på klare forutsetninger gitt av Stortinget, og vi i Høyre er i hvert fall innstilt på å medvirke til det. Det oppfatter jeg at alle partier er, og regner med at man da vil gjøre det på en mer forpliktende måte enn å skrive en merknad på åtte linjer uten å foreslå bevilget en eneste krone til å betale regningen med.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Vidar Kleppe (Frp): Den «suppen» som Ludvigsen fra Høyre snakker om, hadde i hvert fall blitt litt kraftigere hadde Fremskrittspartiet fått være med og koke den. Da hadde det vært litt kjøttboller i den i hvert fall, i motsetning til det Høyre har i.

Men så til alvoret i saken. Alvoret i saken er nemlig at det er ikke under den behandlingen vi har av Riksrevisjonens rapport, vi bevilger. Det er ikke vårt ansvar heller å ha den økonomiske oppfølgingen av dette, og det trodde jeg med respekt å melde at hr. Ludvigsen var klar over. Han har jo erfaring som tidligere komiteleder, han sitter også i Presidentskapet. Men jeg vil vise til at Fremskrittspartiet årlig over Kirke-, undervisnings- og forskningsdepartementets budsjett har lagt inn midler og ressurser til dette. Når vi vet at det er uenighet mellom kommunene, departementet og staten, er det klart at vi kan ikke gå inn i behandlingen av denne rapporten og gi nøyaktige tall i kroner og øre på hvor mye det skal være. Nei, vi har faktisk tiltro til at departementet i en dialog med kommunene etter at man har gjennomgått de reelle kostnadene som den enkelte kommune kan vise til, skal finne fram til den nøkkel og den løsning som skal gi uttelling og kompensasjon til de kommunene som har betalt altfor mye av egen kasse til gjennomføringen av reformen. Da blir det litt hult og litt rart når representanten Ludvigsen prøver å bortforklare merkningen på åtte linjer fra Fremskrittspartiet. Men hvis det er slik å forstå – og da skal jeg gi representanten Ludvigsen rett – at flertallet nå vil love fra denne talerstol, og det har flere gjort, at en skal komme tilbake til denne saken når det gjelder økonomien overfor de kommunene som føler at de ikke har fått det de har krav på, ja da er faktisk Fremskrittspartiet med og setter dette i fokus og bidrar til det vi er opptatt av, nemlig at ikke bare Fremskrittspartiet er kommunenes beste venn, men at vårt syn kan utgjøre et flertall i denne sal.

Svein Ludvigsen (H): Jeg er fullstendig klar over hva som bør være, og hva som ikke bør være, i en slik innstilling. Men når representanten Kleppe på Fremskrittspartiets vegne forsøker å fremstille det slik at flertallet skulle være negativ til å kompensere for reformrelaterte utgifter, og at Fremskrittspartiet skulle være mer positiv, er det at jeg reagerer. Fremskrittspartiet skriver altså en merknad som nærmest er en blankofullmakt, kritiserer andre partier for at vi ikke har annonsert klarere enn det vi har gjort, og krever av andre partier at vi skal gi en tidsramme for det – og så gjør Fremskrittspartiet ingen av delene selv. Da er det jeg blir betenkt, og da er det jeg sier at man vanskelig kan ta Fremskrittspartiet helt på alvor, desto mer når representanten Kleppe i sitt innlegg sier: Jo, nå er han fornøyd – som om flertallet skulle ha åpenbart en nyhet her. Nei, vi står på det vi har stått på hele tiden, og som vi har gjentatt i komiteinnstillinger, utsagn og vedtak i Stortinget, om at man skal kompensere for de reformrelaterte investeringer. Det står Høyre fast ved, og det har jeg oppfattet at hele komiteen står fast på. Vi har ikke reist tvil om det. Den som har forsøkt å reise tvil om det, er Fremskrittspartiet. Men en samlet komite, konstaterer jeg nå, står bak det. Så den smule uro og usikkerhet som representanten Kleppe måtte ha klart å skape, er i hvert fall ryddet bort, men det er ikke fordi vi har endret standpunkt. Vi har stått på – og vi står på – at reformrelaterte investeringer skal kompenseres for. Det forventer vi, og det regner vi med kommer til Stortinget når saken er vel forberedt, og da må vi ha et annet grunnlag enn det vi har i dag.

Vidar Kleppe (Frp): Det skal ikke all verden til for å glede representanten Kleppe når det går i riktig retning, og når vi i Fremskrittspartiet kan bidra til at kommunene ikke blir avspist med at denne rapporten blir lagt til side, men at det nå jobbes videre med å få den dialogen som kommunene trenger i denne saken.

Men jeg har et konkret spørsmål til representanten Ludvigsen, og det gjelder det mandatet som Norges forskningsråd har fått. Mitt direkte spørsmål er: Oppfatter representanten Ludvigsen fra Høyre forskningsoppdragets mål og innhold på en slik måte at Norges forskningsråd som instans – som skal evaluere det pedagogiske og det økonomiske i denne reformen i et forskningsmessig lys – på bakgrunn av sin evaluering også kan komme inn på de eventuelle manglene i økonomien som kommunene har blitt skadelidende av, ved at staten ikke har bevilget det som er nødvendig?

Svein Ludvigsen (H): Først vil jeg reservere meg mot representanten Kleppes fremstilling – at fra nå av skulle saken gå i riktig retning. Vi – og da inkluderer jeg hele flertallet i komiteen – har gått i samme retning hele tiden, og vi går i det samme tempoet som vi har gått hele tiden når det gjelder å få denne saken fram. Kommunene fortjener at det gjøres et grundig arbeid. Da er Forskningsrådets rapport et nyttig verktøy, NOU 1998:5, som tar opp Reform 97-investeringen, er et nyttig verktøy, like så den kontakten som skal være mellom Regjeringen og

kommunene når det gjelder denne saken. Summen av dette føler jeg meg ganske trygg på vil være en innstilling i Stortinget der flertallet følger opp i tråd med det vi har sagt, nemlig at utgifter relatert til denne reformen skal kompenseres.

For meg er det viktig å få fram at kommunene kan være trygg på at stortingsflertallet gjennom de flertallsmerknader som ligger til behandling i dag, står fast på at kommunene skal få kompensasjon. Jeg har, som jeg sa i sted, forventninger til at statsråden bekrefter at det er Regjeringens innstilling også.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Marit Tingelstad (Sp): Selv om Senterpartiet ikke er representert i kontroll- og konstitusjonskomiteen, ønsker vi å gi vårt syn til kjenne. Denne saken har vakt mye harme rundt omkring i mange kommuner, og jeg vet ikke hvor mange møter jeg har vært på hvor dette temaet har stått sentralt, men det er atskillige.

Senterpartiet var en sterk pådriver for at staten skulle dekke de reelle utgiftene ved innføringen av Reform 97, til tross for at vi var uenig i skolestart for 6-åringer. Jeg minner om at Stortinget økte bevilgningen til investeringer underveis i prosessen, utover det daværende regjering foreslo. Jeg går ikke inn på de reelle tallene her og nå – de fins i Stortingets protokoller – men det var faktisk snakk om tall i milliardklassen. Forutsetningen fra Stortingets side var at staten skulle dekke reelle utgifter til de investeringene som ble utløst av 6-årsreformens, men når det opereres med gjennomsnittstall, er det klart at det er vanskelig å treffe helt riktig for hver kommune. Dette sies også i Riksrevisjonens bemerkninger.

Videre er det verdt å merke seg Riksrevisjonens kommentar til departementets utsagn om «tilbakeholdenhet i veiledningsarbeidet overfor kommunene slik at det ikke skulle få en ikke-tilsiktet regulerende effekt», som det uttrykkes i innstillingen. Her sier Riksrevisjonen at det «kan synes som om dette hensynet er vektlagt for sterkt framfor rettledende informasjon til kommunene».

Jeg mener bl.a. at det burde vært klargjort tydelig at det skulle gis rett til kompensasjon, men når ni av 10 kommuner sier at merkostnadene er reformrelaterte, er det jo noe med virkelighetsoppfatningen. Jeg mener det skulle ha kommet tydelig fram at kommunene ikke kunne oppfatte det slik at gamle synder, i den forstand for sømmelser i utbedring av lokaler osv., kunne regnes med. Det er mulig at det ikke har kommet tydelig nok fram, og at det dermed har blitt en del feiloppfatninger.

Riksrevisjonen ser det som viktig at det tas hensyn til de erfaringene som er gjort i tilknytning til Reform 97, i framtidige reformer der flere forvaltningsnivåer er involvert. Dette er en viktig påminnelse til Stortinget og departementene som vi må legge oss på sinne. Det foregår som kjent også i dag en debatt om helsereformene og kommunenes mulighet til å gjennomføre og innfri de krav som stilles til kommuner og fylkeskommuner. Selv om dette ikke er direkte likestilte sammenligninger, er de prinsipielt av samme karakter.

Riksrevisjonens konstatering av at departement og kommuner har ulike oppfatninger om hva som er fornøftig kompensasjon, er en viktig påminnelse for oss alle. Og jeg har merket meg det kontroll- og konstitusjonskomiteen sier på side 4 i innstillingen første spalte nederst:

«Komiteen vil imidlertid påpeke at det i Stortinget en rekke ganger er framhevet hvor nødvendig det er at kommunene skal ha full dekning for de merutgiftene som reformen medfører. Komiteen viser i denne forbindelse til Budsjettinnst. S. nr. 12 (1995-1996) og Innst. S. nr. 216 (1994-1995).»

Komiteen sier også at den har forståelse for at kommunene har etterlyst klarere presisering og utdyping av forutsetningene for kompensasjonsmodellen, og viser til Kostnadsberegningutvalget, som har utgitt NOU 1998:5. Der er komiteen samlet.

Så har jeg da lagt merke til Fremskrittspartiets særmerknad, som i klare ordelag sier at de kommunene som kan bevise at de har fått for lite midler, skal få det. Ja, i utgangspunktet kan jo dette synes både rimelig og sympatisk, men hvis vi skulle gjennomføre dette i alle sammenhenger, ved at én parts bevis skulle være tilstrekkelig til å få kompensasjon, da ville det gå utover viddene, er jeg redd for. Når en i tillegg kjenner Fremskrittspartiets holdning til overføringer til kommunene, må jeg si at denne merknaden ikke har den troverdigheten hos meg som det kan synes i første omgang.

Norges forskningsråd har fått i oppgave å evaluere arbeidet med Reform 97. Jeg var selv på introduksjonskonferansen for dette for en måneds tid siden. Her skal også de økonomiske spørsmålene fram. Vi vil få denne saken til behandling her i Stortinget senere, hva gjelder både innholdet i reformen og den økonomiske siden, for det er jo egentlig to sider av samme sak. Alle som kjenner skoleleverdenen, vet at økonomi og fysiske rammevilkår er avgjørende viktig for det totale læringsmiljøet. Derfor er det bra at Forskningsrådet har fått et så vidt mandat, og hvis det resultatet som kommer fram der, viser at storting og departement ikke har gjort jobben sin i forhold til kommunene, blir det en runde vi må ta når den tid kommer.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg har bare noen korte merknader på tampen av denne debatten.

Det er først og fremst en utfordring til representanten Kleppe om snarest å trekke tilbake de karakteristikkene han gir av flertallet i komiteen. Det er ekstremt dårlig drahjelp til de kommunene som nå er i konflikt med staten om hva slags forståelse som ligger til grunn for hva som skal dekkes direkte som merutgifter knyttet til reformen, og ikke. Hvis det er sånn at representanten Kleppe tror at han gjennom dette innlegget og gjennom karakteriseringen av flertallet i denne saken er til noe som helst hjelp for Kristiansand kommune eller noen andre kommuner, tar representanten Kleppe *fullstendig* feil. Tvert imot bør utfordringen være at han trekker tilbake f.eks. den type språkbruk at komiteflertallet gjør «knepfall» for departementet, osv. Det er rett og slett sånn at de som driver og sliter med dette i Kristiansand kommune eller andre steder, burde gråte etter Kleppes innlegg.

Det saken dreier seg om – den har jo en historie – er at dette har vært en kampsak i Stortinget ved mange korsveier. Stortingsflertallet har vært opptatt av at kommunenes utgifter ved Reform 97 burde kompenseres, og en har i mange forskjellige sammenhenger maktet å få flertall for dette nettopp fordi man har knyttet det til merutgifter ved Reform 97. Mange kommuner har forsømt sine investeringer og satsingen på skolen gjennom mange år, og det er selvfølgelig ikke nødvendigvis sånn at de sniker inn Reform 97-utgifter under den hatten, men det har utløst en større interesse for skolesatsing i mange kommuner. Hvis det overhodet skulle være noen mulighet for Stortinget til å få flertall for at staten skulle kompensere, måtte man holde seg til det som dreide seg om merutgifter knyttet til Reform 97. Det står flertallet i komiteen fast på. Den stortingsrepresentanten som ønsker å hjelpe en eneste kommune i denne saken, må derfor lese denne setningen høyt morgen, middag og kveld:

«Komiteen vil imidlertid påpeke at det i Stortinget en rekke ganger er framhevet hvor nødvendig det er at kommunene skal ha full dekning for de merutgiftene som reformen medfører.»

Det er den essensielle setningen for de kommunene som driver og sliter med dette.

Denne saken er ikke ferdig i denne runden. Flere talere har vært inne på det. SV har på sin side vært opptatt av disse problemstillingene i forbindelse med budsjett, f.eks. kommunalkomiteens budsjett for i fjor, og i forbindelse med kommuneøkonomiproposisjonen, og vi har hatt synspunkter på det i forhold til hvordan det burde ryddes opp i etterkant av dette. Fra vår side kommer vi til å følge denne saken nøye videre, men jeg påpeker at komiteen er enstemmig både når det gjelder forslaget som det skal voteres over her i dag, nemlig at dokumentet vedlegges protokollen, og når det gjelder hva som skal skje i forhold til videre evaluering av reformen.

Når det gjelder Fremskrittspartiets merknad, er jeg dypt uenig med representanten fra Høyre. Det er ikke en merknad som øser kroner ut til kommunene. Dette er en merknad som ikke er til hjelp for noe som helst, fordi den ikke avklarer det som er konfliktspørsmålet mellom kommunene og departementet, nemlig hva det er av merutgifter som er knyttet til Reform 97. Her har ikke Fremskrittspartiet bidratt med noe annet enn å lage trøbbel for de kommunene som sliter med dette.

Statsråd Odd Einar Dørum: Både sakens ordfører og siste taler har fokusert det som er sakens kjerne, nemlig at kompensasjonen handler om de ekstrakostnader som fulgte av Reform 97, altså det å ta inn et ekstra klassekull, når det gjelder investeringer.

Det framgår også av saken at et samlet storting, så vidt jeg kan se, og departementet har hatt en fullstendig samlet oppfatning av hvordan man skal gå fram for å utøve målstyring innenfor et styringssystem som ellers baserer seg på økonomiske rammer. Det er helt klart beskrevet. Det er også klart beskrevet at man har prøvd å få innsikt og identifisere kostnadene, bl.a. i en NOU som kom i 1998.

Så viser komiteen til noe som jeg kan utdype noe nærmere, nemlig oppdraget til Norges forskningsråd, hvor Forskningsrådet primært skal se på effekten av reformen pedagogisk. Men det er jo slik at skal man se på effekten av en slik reform pedagogisk, vil man også få innsikt i de elementer som handler om økonomi. Man kan ikke gå inn i en pedagogisk evaluering uten, for å si det bokstavelig, å gå inn i de enkelte klasserom. Man er nødt til å ha den type innsikt. Jeg skal sitere fra det oppdragsbrevet som Forskningsrådet fikk:

«I forbindelse med Reform 97 har sentralnivået, Stortinget og regjeringen, tatt i bruk en rekke styringsvirkemidler rettet mot grunnskolen. Særlig interessante virkemidler i denne sammenheng er:

– økonomiske virkemidler

I den forskningsmessige evalueringen bør virkemidlenes betydning og konsekvenser for iverksettingen og gjennomføringen av reformen være med. Det bør også belyses hvilken rolle og betydning de ulike forvaltningsnivåene og den enkelte skole har hatt for gjennomføringen av reformen.»

Det lyder videre:

«Eksempler på aktuelle problemstillinger i forlengelsen av dette kan være:

- Hvordan har opplegget for finansiering påvirket kommunenes forberedelse og gjennomføring av reformen?
- I hvilken grad har virkemiddelbruken bidratt til effektiv ressursbruk og tilpasning i kommunene?»

Det betyr altså at Forskningsrådets oppdrag vil være med på å gi ytterligere fakta for å identifisere de størrelser som er debattens kjerne, nemlig hvor god man har vært til å identifisere de sidene som er knyttet til Reform 97, og prøve å skille dem ut fra de sidene som senest representanten Halvorsen snakket om, og som handler om andre forhold, det man av ulike grunner kan mene skolen burde gjort, det det har vært debatt om i Stortinget, osv. Jeg kan forsikre om at departementet selvfølgelig vil vurdere den kunnskap som følger av denne evaluering, og sørge for at Stortinget blir kjent med resultatet av vurderingen på en egnet måte og så snart som mulig. Det er det som har vært prosedyren i denne sak, og det er det som må fortsette å være prosedyren i saken. Ingen er tjent med noe annet enn å få best mulig innsikt og så handle ut fra den innsikten. Jeg oppfatter ingen motsetning, for min del, mellom det som er uttrykt fra komiteflertallets side, og det som har vært departementets holdning på dette punkt. Det er det jeg har tenkt å si i denne debatten på vegne av statsråd Lilletun.

Gunnar Skaug (A): Innlegget fra statsråden synes jeg er ganske dekkende for det som i utgangspunktet en samlet komite også har ment, og jeg synes det er veldig avklarende at statsråden fra talerstolen også presiserer hva som ligger i mandatet for den evalueringen som Norges forskningsråd nå er i gang med. Jeg kan forsikre om på flertallets vegne at vi imøteser resultatet av denne evalueringen, og at det selvfølgelig også må virke avklarende.

Jeg er helt enig i det som statsråden sier, at det selvfølgelig må være et klart utgangspunkt, også for Stortinget, å få full innsikt i hva evalueringen vil gjennomgå.

Jeg vil også gjerne på tampen av denne debatten understreke på komiteflertallets vegne at Stortinget også tidligere har presisert ved en rekke anledninger, som også statsråden viste til, hva som faktisk er reformrelaterte kostnader, noe som også Riksrevisjonen gir sitt samtykke til. Det synes jeg er et ganske vesentlig punkt i denne debatten. Dermed kan man heller ikke nå, slik Fremskrittspartiet egentlig ønsker, overlate til den enkelte kommune selv å definere hva som er reformrelaterte kostnader.

Som sagt, evalueringen som nå skjer, også på bakgrunn av det Stortinget tidligere en rekke ganger har gitt sitt samtykke til, regner vi med – iallfall fra flertallets side – vil bli forelagt Stortinget på en egnet måte.

Vidar Kleppe (Frp): Jeg konstaterer at Fremskrittspartiet har befestet sin rolle som skolens største og beste forsvarer og kommunenes beste venn. Det viser denne diskusjonen og debatten. For når Fremskrittspartiet har henvendt seg til departementet for å spørre om den jobben som Norges forskningsråd skulle gjøre på bakgrunn av de vedtak som er fattet, har vi fått den beskjeden tilbake, ut fra det mandatet som var gitt, at det ikke var naturlig at evalueringen av Norges forskningsråd skulle medføre at den enkelte kommune skulle få økonomisk kompensasjon, men at de pedagogiske sidene med reformen skulle forskningsmessig belyses. Det er noe annet. Derfor er jeg fornøyd. Det at vi har fokusert denne saken, gir håp for de mange kommunene som har brukt penger og investert i Reform 97, som har tatt opp lån, spinket og spart, kuttet ut andre lovpålagte tiltak for å dekke den reformen og gjennomføringen av den i tiltro til at staten skulle bevilge midler. På bakgrunn av den diskusjonen, den debatten vi har hatt i dag og presiseringen fra flertallets side, kan man nå, iallfall på sikt, regne med at siste ord ikke er sagt når det gjelder økonomisk kompensasjon.

Ellers må jeg bare si at når det gjelder midler bevilget på de enkelte budsjett opp gjennom til denne reformen, har Fremskrittspartiet den beste samvittighet i så henseende. Vi har bevilget økonomisk kompensasjon på de enkelte budsjetter der det hører hjemme, i langt større grad enn både Høyre og skolepartiet SV har gjort. Vi har fulgt opp overfor kommunene, som vi alltid gjør når Stortinget vedtar nye reformer, enten det er innen helse- og sosialsektoren, skolesektoren eller andre sektorer.

Så det er en stor seier i dag for Fremskrittspartiet i og med at kommunene nå kan få økonomisk kompensasjon når de påviser de reelle kostnadene ved gjennomføringen av reformen. Uten at man hadde fått satt dette i fokus, er jeg redd for at departementet, som også har hatt et syn på denne saken som ikke helt har vært i tråd med det stortingsflertallet har vedtatt, ville kunne skjermet seg ved å si at det man skulle gjøre i denne saken, var forskningsmessig å belyse den. Det hadde ikke gitt fem flate øre til kommunene. Men debatten i dag vitner om at i framtiden kan kommunene få penger, og det er vi fornøyd med.

Kristin Halvorsen (SV): Jeg synes at de kommunene som nå har spesiell interesse av å følge med i denne de-

batten, skal merke seg følgende – for så vidt en ganske tuslete snuoperasjon fra representanten Vidar Kleppe på slutten: fra i brede ordelag å mene at komiteflertallet har gjort et «knefall» for departementet, til å oppsummere at Fremskrittspartiet er godt fornøyd med å ha fått satt denne saken i fokus.

Det eneste kommunene er tjent med i denne saken, er det som flertallet sier om at «kommunene skal ha full dekning for de merutgiftene som reformen medfører». Det er det eneste som kan hjelpe kommunene på sikt i denne saken. Selv om ikke representanten Kleppe sier det rett ut, er det egentlig det han gjør i det siste innlegget sitt, sier at den slags språkbruk som knefall og alt mulig sånt, som kommunene ikke har noe hjelp i, har han trukket tilbake. Han er godt fornøyd med ikke å fremme noe annet forslag i saken. Det er viktig for kommunene å merke seg.

Svein Ludvigsen (H): Jeg bare følte behov for å knytte noen korte merknader til det som jeg oppfattet som to åpenbare misforståelser fra representanten Kleppe. For det første sier han at Fremskrittspartiet er skolens og kommunenes beste venn. Da minner jeg om at vennskap krever to parter.

Det andre er at han sier at det er en stor seier for Fremskrittspartiet det vi har drøftet her i dag. Hvis noen har seiret, så må det være folkeopplysningen, siden Fremskrittspartiet nå har skjønnet det vi har ment hele tiden, og det vi har skrevet inn i merknadene. Så folkeopplysningen er seierherren, ingen andre.

Presidenten: Vidar Kleppe har hatt ordet to ganger, og får ordet til en kort merknad.

Vidar Kleppe (Frp): Jeg skjønner at både fru Halvorsen og hr. Ludvigsen har dårlig samvittighet i denne saken. Det er et faktum ut fra de gitte forutsetningene. Jeg tror verken fru Halvorsen eller hr. Ludvigsen har sett forskningsoppdragets mål og innhold. Det er det vi har hatt som grunnlag. Når vi henvender oss til departementet og får som svar at det er en forskningsmessig belysning som skal gjøres når Norges forskningsråd gjennomgår reformen, er det klart at vi må bære dette til torgs. Da må vi ta på oss den jobben. Ut fra utgangspunktet, som var så ille som det var, at dette kunne bli lagt i en skuff, og at kommunene ikke hadde fått fem øre mer, er vi fornøyd med at det nå iallfall er blitt presisert fra flertallets side at det aldri har vært meningen. Det har selvsagt vært meningen at kommunene skal få dekket hver eneste krone som de har brukt på gjennomføringen av denne statlige reformen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4. (Votering, se side 863)

S a k n r . 5

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om statsrådets protokoller for tidsrommet 1. januar 1999 – 30. juni 1999 (Innst. S. nr. 41 (1999-2000))

Jørgen Kosmo (A) (komiteens leder): Jeg skal bare ganske kort nevne to problemstillinger i tilknytning til dette dokumentet. For det første har komiteen valgt å fokusere på forskrifter fastsatt i statsråd, ved sin gjennomgåelse av statsrådets protokoller. Det sier seg selv at det er umulig for komiteen å gå gjennom alle forskriftene og sjekke om de har hjemmel i lov til å kunne få den utforming de har fått. Men vi har selvsagt muligheten til å foreta stikkprøver, og derfor vil kontrollkomiteens arbeid foregå på et nivå som går på å kontrollere enkelte forskrifter, og dersom man ikke finner feil ved de enkelte, i og for seg gjøre regning med at resten er greit. Slik må det være når Stortinget skal utøve sin kontrollvirksomhet på dette området. Det er imidlertid grunn til å understreke at vi føler oss ganske trygge på at forvaltningen ikke misbruker instituttet med å kunne gi forskrifter i henhold til de lovvedtak som Stortinget gjør.

En annen ting som vi ønsker å gjøre oppmerksom på i forbindelse med innstillingen, og som jeg i og for seg ber statsråden merke seg, er at vi har lagt merke til at det fremkommer flere saker vedrørende nektelse av innsyn i ulike offentlige dokumenter. Jeg ser at statsråden ikke har noe særlig lyst til å følge med, men vi får håpe at det skriftlige referatet gir ham de opplysningene han trenger for å viderebringe dette til kollegaene sine*. Men komiteen har understreket kravet til meroffentlighet i forvaltningen, og det synes ikke som om de ulike regjeringsmedlemmene tar dette på alvor. Det er liten vits i å prate stort og breit i offentligheten om at man ønsker offentlighet om de dokumentene som behandles i offentlige etater, hvis man ikke er villig til å gjøre noe med det.

Offentlighetsloven har ut fra et politisk ønske et prinsipp om meroffentlighet, og jeg tror den beste måten vi i og for seg kommer i møte ambisjonene om offentlighet, er at de enkelte statsråder instruerer sitt byråkrati om at man skal legge til grunn for behandlingen prinsippet om mer offentlighet.

Med dette vil jeg anbefale komiteens innstilling.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5. (Votering, se side 863)

S a k n r . 6

Innstilling fra justiskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2000 vedkommende rammeområde 5, Justis- og politidepartementet (Budsjett-innst. S. nr. 4 (1999-2000), jf. St.prp. nr. 1 (1999-2000))

Presidenten: Etter ønske fra justiskomiteen vil presidenten foreslå at debatten blir begrenset til 1 time og 20 minutter, og at taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 25 minutter, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Høyre 10 minutter hver, Senterpartiet 5 minutter, Sosialistisk Venstreparti 5 minutter, Venstre 10 minutter og representanten Steinar Bastesen 5 minutter.

* Statsråden var i ivrig samtale med en av representantene.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil tre replikker med svar etter innlegg fra hovedtalerne for hver partigruppe og etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen.

Videre foreslås det at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Kristin Krohn Devold (H) (komiteens leder): Etter at Stortinget fikk et nytt budsjettssystem, er hovedtallene fastlagt allerede i finansdebatten uken før justisdebatten. Det gjør at budsjettbehandlingen i Stortinget får en litt ny form, og det gjør også at vi får en mulighet til i justisdebatten å kunne konsentrere oss om justispolitiske hovedlinjer for det neste år. Kanskje blir den aller viktigste jobben til justiskomiteen å prøve å skaffe flertall for noen viktige politikkområder, der vi gir føringer for den utøvende makt, departementet ved justisministeren.

I år har justiskomiteen konsentrert seg om hvordan vi skal få en raskere reaksjon mot kriminell atferd. Den allmennpreventive effekten av straff avhenger jo like mye av oppdagelsesrisiko som av rask reaksjon og straffenivå. Vi har fra justiskomiteen sagt at straffenivået i Norge er generelt lavt, og at det er viktig å justere det noe opp. Men det er like viktig å sikre høyere oppklaringsprosent ved økt oppdagelsesrisiko, og iverksette en langt raskere reaksjon enn det som er tilfellet i dag.

Vi sier i innstillingen:

«Det er et mål at ingen sak skal vente mer enn 3 måneder for domstolene, enten det dreier seg om ventetiden ved byretten eller lagmannsretten.»

Dette krever domstolsledelse, det krever effektive berammingsrutiner, det krever tett oppfølging av forsvarsadvokater, og det vil være det viktigste virkemiddelet til å bringe varetektsdøgnene i Norge ned.

Vi sier videre at tiden fra anmeldelse inngis til påtalemyndigheten oversender saken til domstolene, må kortes ned. I dag tar dette 200 dager for oppklarte saker. Den normen bør komme ned mot de samme 90 dager som vi setter som norm for domstolene.

Vi er kjent med at noen politidistrikt har svært lang saksbehandlingstid. Vi har fått detaljert statistikk, og vi kommer til å bruke statistikken i årene fremover. Noen av disse politidistriktene må endre sin måte å følge opp kriminelle handlinger på, men det er også en god del politidistrikt som må få flere midler. De har helt klart for lav bemanningsfaktor i forhold til antall saker, og det har å gjøre med at folk flytter på seg, men at strukturen til Politi-Norge ikke har flyttet på seg like raskt.

Vi vet også at det kan ta uødig lang tid fra domsavsigelse til dommen forkynnes for tiltalte. Det gir forsinkelse i hvor raskt man kan få sone. Vi må påse at det gis en fullbyrdsordre straks dommen er rettskraftig. Vi ser helt tydelig at tiden fra domfellelse til kriminalomsorgen for saken må ned, og vi vil måle tidsbruken. Og tiden som den dømte venter i kriminalomsorgen før han får begynne soning, må ned, og tiden skal måles. Var det noe komiteen ble minnet om og lærte i New York, så var det

at rask reaksjon er like viktig som en tilstrekkelig streng reaksjon, og at det må prege de virkemidlene vi setter inn i justissektoren.

Vi ser også at når det gjelder ungdom, er det særlig viktig å reagere hurtig, og det er viktig å reagere før de treffer den kriminelle lavalder. Derfor er jeg svært spent på resultatet av det utredningsarbeidet justiskomiteen påla departementet, om å komme tilbake med en sak om bl.a. straffereaksjoner for folk under den kriminelle lavalder. Det er avgjørende for å kunne reagere tidlig.

Et annet tema justiskomiteen er enstemmig om, er behovet for å se på taushetspliktpraktiseringen. Vi må ikke oppleve at ulike offentlige etater ikke snakker sammen fordi de dekker seg under taushetspliktbestemmelsene. Skal vi gjøre noe for det enkelte individ, må ulike faggrupper tørre å snakke individ overfor hverandre for å komme frem til en konkret handlingsplan for det enkelte barn som det her gjelder.

Det er ulike tallforslag fra de ulike partier. Jeg gjennomgikk Høyres alternative justisbudsjett grundig i forrige uke under finansdebattens andre dag. Vi overfører penger fra andre departement og fordeler flere av midlene over på straffesakskjeden. For skal vi kunne gjøre noe for effektiv oppfølging i alle ledd, må det også være tilstrekkelige midler og tilstrekkelige driftsmidler, ikke minst, til politiet.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jan Petter Rasmussen (A): Jeg er glad for at komiteens leder tok for seg alle de feltene det er enighet om i komiteen når det gjelder bekjempelse av kriminalitet, det være seg voldsproblematikk eller gjengangerproblematikk. Jeg la også merke til at hun la an en helt annen tone i dag enn hun gjorde sist uke under finansdebatten, som hun selv nevnte avslutningsvis. Jeg vil gripe litt fatt i det som ble sagt sist uke.

Når det gjelder politiet, innebærer det forslaget som nå ligger inne fra Arbeiderpartiet og sentrumspartiene, en styrking og en reell økning i forhold til det vi vedtok i fjor høst, og det som skjedde under revidert nasjonalbudsjett i fjor vår.

Arbeiderpartiet ønsker et sterkt politi. Det har vi også gjort klart med flertallsmerkningen i innstillingen, som går på at vi også vil sikre det store studentkullet som kommer ut neste år fra Politihøgskolen, arbeid i etaten. Høyre syntes å være godt fornøyd i fjor. Men under finansdebatten gav Kristin Krohn Devold uttrykk for stor bekymring over svekkelsen av budsjettet for politiet. Betyr den styrking som faktisk skjer nå i år, at en allikevel ikke var så fornøyd i fjor?

Et annet punkt gjelder det primære opplegget Høyre har til budsjett, der det også er en tendens til å svekke en del velferdstilbud i samfunnet ellers. Det bekymrer meg i forhold til helheten. Derfor blir neste spørsmål til Kristin Krohn Devold om hun ikke ser forbindelsen mellom velferdsordninger og fellesskapstilbud og et trygt samfunn når det gjelder å legge et grunnlag for å forebygge kriminalitet. Ser ikke Kristin Krohn Devold denne sammenhengen?

Kristin Krohn Devold (H): Takk for spørsmålene.

Først til politibudsjettet. Ja, det er riktig at Høyre og Fremskrittspartiet fikk til en styrking av politibudsjettet i fjor. Vi trodde det skulle være nok til å gi økninger på den variable driften til politiet, den de kan bruke når de skal ut og aksjonere på konkrete kriminelle handlinger. Det viste seg, når man fikk regnet over og bl.a. justert for utgifter til Schengen-avtalen, at politiet manglet 50 mill. kr i driftsmidler for å opprettholde det variable driftsbudsjett fra året før. Det viste tall fra politiet. Det gjorde at både Høyre og Fremskrittspartiet i fjor var villig til å etterbevilge 50 nye millioner, som vi foreslo i mai, og som vi ble nedstemt på fra de andre partiene.

Det budsjettet som er lagt fram i år, viderefører det som lå inne i fjor. Det vil si, det ligger ikke inne noen oppjustering av de variable driftsinntektene i politiet, slik vi hadde ønsket, og det ligger inne en betydelig post som handler om Schengen – en avtale alle har vært enige om at vi skal ha, men som altså ikke innebærer en ekstrapott på driftsinntektene, eller det politiet kan bruke til å utøve aktivt politiarbeid. Jeg kan ikke forstå at det skal være noen stor uenighet om det faktum, som selv justisministeren har understreket flere ganger, at politiets driftsbudsjetter er presset. Det har justisministeren innrømmet. Nettopp fordi komiteen satser så aktivt på effektivitet i hele straffesakskjeden, vil vi også gi 100 mill. kr for at de kan ta ut effekten av det gjennom å kunne ha et variabelt driftsbudsjett som gir mulighet for aktivitet.

Til det andre spørsmålet som går på velferdstilbud, vil jeg bare si at de viktigste forebyggende tiltakene ligger i familien og i skolen. På begge de områdene har Høyre alternative budsjett som innebærer en meget, meget bred satsing og stort sett påplussing i forhold til det som ligger fra Regjeringens side.

Presidenten: Skulle Kristin Krohn Devold som komiteens leder ta opp forslaget?

Kristin Krohn Devold (H): Takk for påminnelsen. Selvfølgelig benytter jeg anledningen til å ta opp forslagene fra Høyre og fra Høyre og Fremskrittspartiet.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Vidar Bjørnstad (A): Jeg avsluttet i fjor høst min innledning i tilsvarende debatt om justisbudsjettet med å understreke de holdninger og løsninger som samler bred politisk oppslutning. Jeg tror det i seg selv bidrar til å skape trygghet for folk flest og troverdighet hos politikere.

Politikk består ofte i å rendyrke motsetninger. Selvsagt er det meningsforskjeller, men det forventes – og jeg mener vi politikere her har et ansvar – at en finner de samlende løsninger som gir resultater i arbeidet mot kriminalitet og for et tryggere samfunn. Som i fjor er det min oppfatning at justiskomiteens innstilling legger vekt på dette. Ja, det er hovedinntrykket – hvis en da ser bort fra den lille kappestriden mellom Høyre og Fremskrittspartiet om å fremvise de største økningene i sitt alternativ.

I kriminalitetsbekjempelse er årsaker og virkemidler sammensatt og krever av oss politikere at vi beveger oss under overskrifter og symbolpolitikk. Det finnes ingen enkle løsninger.

Jeg er tilfreds med at komiteen legger til grunn to hovedstrategier, nemlig forebygging og reaksjon. Søkelyset må rettes både mot det ansvar den enkelte har for egne handlinger, og mot de forhold i samfunnet som innvirker på kriminalitetsutviklingen. Det sier seg selv at dette ikke kan løses innenfor justissektoren alene.

Arbeiderpartiets strategi er derfor en helhetlig politikk, der arbeid til alle, sosial trygghet og rettferdighet står sentralt. Det forebygger og demper sosiale og etniske motsetninger, kriminalitet og vold.

Et godt oppvekstmiljø for barn og unge er også god kriminalpolitikk – faktisk sentralt – for å forhindre en kriminell løpebane. Vi trenger en forsterket innsats for barn og unge i risikosonen, i samspill mellom hjem, skole, frivillige, barnevern, politi og andre offentlige etater. Det skal settes grenser og reageres på uakseptabel atferd.

Arbeiderpartiet mener det er nødvendig med et tettere og mer forpliktende samarbeid mellom de aktuelle etater når det gjelder tidlig innsats overfor utsatte barn og unge. Vi må bryte grensene. I komiteinnstillingen har vi påpekt at taushetsplikten ikke må bli et hinder for å gi barn nødvendig hjelp. Tvangstiltak og reaksjoner ved alvorlige atferdsproblemer bør settes inn tidligere enn dagens regelverk gir mulighet for. Jeg ser med interesse fram til Regjeringens forslag til en handlingsplan for å motvirke kriminalitet blant barn og unge.

Det er en nær sammenheng mellom utøvelse av kriminelle handlinger og bruk av rusmidler. Arbeidet med å bekjempe kriminalitet kan derfor ikke skilles fra arbeidet mot rusmiddelmisbruk og – ikke mindre viktig – tilbudet for rusmiddelmisbrukere. På den annen side må dårlige livsvilkår aldri få bli en unnskyldning for å skade andre.

Vi har som utgangspunkt at kriminalitet og vold er uakseptabelt og skal reageres raskt på. Her er mye ugjørt. Arbeiderpartiet mener at en helhetlig politikk må legges til grunn også innenfor justissektoren. Vi trenger forbedringer innenfor alle ledd, fra politi og etterforskning via domstolene til Kriminalomsorgen. Her er det ikke bare snakk om flere ressurser, men også om organisering og rutiner. Komiteen har i denne sammenheng utførlig understreket behovet for resultatmåling i de ulike etater, ut fra en målsetting om raskere saksavvikling. Flaskehalser må avdekkes og ansvar plasseres.

Hurtigere straffesaksavvikling er også viktig for å redusere behovet for varetektsfengsling. En har over lengre tid – og jeg mener med rette – kritisert praktiseringen av brev- og besøkskontroll eller -forbud og lengden på varetektsperioden for en del tilfeller. Jeg mener det nå er på tide å drøfte i Stortinget bruken av varetekt i sin helhet, på bakgrunn av bl.a. Europarådets torturovervåkningskomites rapport.

Bekjempelse av og reaksjon mot voldskriminalitet må fortsatt være et av de høyest prioriterte områdene innenfor straffesakskjeden. Jeg vil her trekke fram vold mot kvinner og seksualisert vold, former for overgrep som

dessverre altfor lenge har fått liten oppmerksomhet. En handlingsplan er bra og vil forhåpentligvis også bidra til endrede holdninger og fokusering. Tall fra politiet viser at vold i privat bopel utgjør den største gruppen av anmeldte voldstilfeller. Vi vet at det er store mørketall. Dette kan også knyttes til saker om overgrep mot kvinner med annen etnisk bakgrunn. Krisesentrene opplever urovekkende økning i antall innvandrerkvinner som søker ly og hjelp. I et forebyggende perspektiv skal vi ta med oss tall som viser at 90 pst. av ungdom som er registrert som voldsutøvere, selv har vært vitne til eller blitt utsatt for vold i hjemmet.

Både seksuelle overgrep og annen hjemmevold kan være vanskelig å dokumentere, etterforske og føre for retten. Mens voldtektsanmeldelser øker, synker antall saker som resulterer i tiltale og irettføring. Ut fra voldtektsakenes karakter og hensynet til offeret mener Arbeiderpartiet at det bør være særlig aktuelt å vurdere frister på dette området når det gjelder tiden mellom anmeldelse og til saken kommer opp for domstolene, tilsvarende den prøveordning de har i Sverige.

Dette minner meg på den alvorlige utviklingen av organisert kriminalitet i nynazistiske miljøer og i MC-miljøer i vårt naboland, miljøer som bruker trusler og kriminelle handlinger for å lamme rettssystemet. Dette skal vi være på vakt mot, selv om slike miljøer ikke har fått tilsvarende omfang i Norge. Men vi ser tendenser. Det understreker at vi må ha et fungerende overvåkningspolit, at politiet må sikres metoder og internasjonale samarbeidsmuligheter, og at en når det gjelder beskyttelse av vitner og personer i straffesakskjeden, må møte denne utfordringen.

At jeg hittil ikke har nevnt budsjettet, skyldes ikke at jeg vil unndra meg ansvar. Jeg mener tvært imot at budsjettforslaget fra Regjeringen og avtalen mellom Arbeiderpartiet og regjeringspartiene innebærer en videre satsing på justissektoren. De som karakteriserer rammene som uansvarlig lave, bidrar samtidig med en kraftig selvkritikk når det gjelder inneværende års budsjett og kompromisset fra i fjor høst.

I fordelingen innad på justissektoren har vi tidligere sagt at vi i utgangspunktet kunne ønske oss mer på kriminalomsorgens område, særlig fordi et samlet storting etter behandlingen av kriminalomsorgsmeldingen i fjor høst hadde ambisjoner. Vi har imidlertid gjennom justeringer sørget for at bl.a. driften i kriminalomsorgen er noe styrket. Når det nye lovverket for kriminalomsorg kommer på plass neste år, må vi fylle det med aktivitet og innhold. Det krever personell og penger. Kriminalomsorg er viktig først og fremst av hensyn til folks behov for trygghet, lov og orden, men også av hensyn til lovbrøyten. De innsatte skal på et eller annet tidspunkt tilbake til samfunnet. I dag er ny kriminalitet det sannsynlige resultat for de aller fleste.

Politi- og lensmannsetaten har en svært viktig oppgave i kriminalitetsbekjempelse, og har de senere årene derfor fått – og får – betydelige bevilgningsøkninger. En særlig oppmerksomhet har vært knyttet til mulighetene for nyutdannede studenter fra Politihøgskolen. Med da-

gens enstemmige komiteinnstilling kan alle nyutdannede politistudenter i år 2000 se fram til en arbeidsplass i etaten.

Oslo politidistrikt har spesielle utfordringer når det gjelder bekjempelse av kriminalitet. Jeg er fornøyd med at Oslo-politiet er sikret økte midler til sine arbeidsoppgaver. Når dette politidistriktet nå er skilt ut som egen budsjettpost, vil vi igjen etterlyse en klargjøring av kostnadsmessige behov når det gjelder de spesielle hovedstadsoppgavene Oslo-politiet skal ivareta. I denne sammenheng vil jeg imidlertid også legge vekt på å flere byer og bynære områder registrerer noe av den samme kriminalitetsutviklingen som hovedstaden – et forhold som må ivaretas i den interne ressursfordelingen.

Samtidig vil jeg påny gjenta at politi- og lensmannsetaten skal være synlig og tilgjengelig i nærmiljøet. Vi skal sikre et desentralisert politi og operative tjenestesteder integrert i lokalsamfunnet. Videreutvikling og effektivisering av politi- og lensmannsetaten må ha som en viktig målsetting å frigjøre ressurser til å styrke den utadrettede og direkte kriminalitetsbekjempende virksomheten.

I trontalen gav vi uttrykk for et ønske for kriminalitetspolitikken inn i et nytt århundre – offeret i sentrum. De fleste blir heldigvis ikke utsatt for kriminelle handlinger, men for den som blir det, er det en tragedie, og det skaper utrygghet for langt flere. Vi skal ta på alvor frykten mange har – begrunnet eller ikke – for å bli offer for kriminalitet. Alt arbeid og alle tiltak som rettes inn mot vold og kriminalitet, må dypest sett gjøres for å beskytte og gi støtte til ofrene, eller for å unngå at noen blir offer for overgrep mot egen person eller eiendom. Jeg søker her felles politisk målsetting.

Offeret i sentrum betyr å styrke hjelpen, støtten og erstatningsordningen til ofrene. Offeret i sentrum betyr større oppmerksomhet i rettssystemet og at det er viktig med raskere saksbehandling. Offeret i sentrum betyr å gjøre en større innsats der problemet er størst, f.eks., som jeg har nevnt, ved vold knyttet til den private sfære. Offeret i sentrum betyr at vi setter sterkere søkelys på forhold som bidrar til utvikling av kriminalitet for å øke tryggheten og unngå at noen blir offer. Kort sagt: Offeret i sentrum understreker at vi må legge vekt på helheten i kriminalitetspolitikken.

Da er jeg tilbake ved utgangspunktet: justiskomiteens innstilling, som gir uttrykk for felles målsettinger og bred politisk enighet. Det er det beste utgangspunkt for at vi skal lykkes i å bekjempe kriminalitet og sikre tryggheten i vårt velferdssamfunn.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jørn L. Stang (Frp): Arbeiderpartiet går som kjent inn i budsjettforlik for å skape trygghet for folk flest. Jeg hengte meg opp i uttrykket til Bjørnstad: «folk flest». Nå er det slik at Arbeiderpartiet sammen med sentrumspartiene innfører ordninger som ikke er for folk flest. De er med på å opprette særskilte organer som skal ivareta asylsøkere og utlendinger som søker opphold i landet på

(Stang)

såkalt humanitært grunnlag. Partiene oppretter en klagenemnd for utlendinger med en foreløpig kostnadsramme på 30 mill. kr i år 2000. Regjeringspartiene og Arbeiderpartiet vil tvinge norske kommuner til å ta imot 8 000 flyktninger neste år, og det er en økning på 1 000 fra i år. Kan Bjørnstad fortelle det norske folk – og spesielt Arbeiderpartiets velgere – hvor langt man ønsker å gå i sine prioriteringer på disse områder? Og hva skal det gå på bekostning av? Sannsynligvis blir det de eldre, syke og pleietrengende i landet som må betale.

Vidar Bjørnstad (A): Dette kunne ha vært grunnlag for en hel dags debatt, og jeg vil ikke rekke å svare på det i et replikk svar. Vi vet at det er store forskjeller mellom flertallet på Stortinget og Fremskrittspartiet når det gjelder å ta ansvar for flyktninger, asylsøkere og de som er på flukt fra forfølgelse med fare for eget liv. Det er ingen uenighet mellom oss og Regjeringen og myndighetene når det gjelder hvordan man tar ansvar for dem som kommer som flyktninger og asylsøkere til Norge, og hvordan vi behandler dem som faktisk er reelle asylsøkere med sikte på eventuelt opphold på grunn av forfølgelse, eller det kan dreie seg om tilfeller av opphold på humanitært grunnlag på grunn av barn.

Når det gjelder antallet, er det noe vi aldri kan fastslå på forhånd, fordi vi vet at situasjonen forandrer seg. I vår mottok vi bl.a. en god del kosovoalbanere på grunn av krigssituasjonen i landet deres. Vi mener det var riktig, men det er klart at det setter vårt forvaltningsapparat på en sterk prøve. Og vi har hatt kritiske merknader til hvordan Regjeringen håndterer og samordner innsatsen i forhold til å behandle asylsøknader og sikre at en får til en effektiv integrering ute i lokalsamfunnet.

Når det gjelder spørsmålet om klagenemnd, mener vi at den blir opprettet først og fremst for å styrke rettssikkerheten og unngå at en får politisk behandling av enkeltsoknader.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Jan Simonsen (Frp): Midt i valgkampen i sommer lekket justisministeren ut tallene for politibudsjettet for år 2000. Under overskriften krig mot krim kunne han fortelle om 137 mill. kr ekstra til 275 nye politistillinger. Jeg antar at velgerne jublet, og Kristin Krohn Devold sa seg iallfall fornøyd. Men de 275 nye stillingene viser seg ikke å være nye stillinger, men midler til å lønne de politihøgskolestudentene som fikk jobb i 1999 – altså allerede eksisterende stillinger. De må selvfølgelig ha lønn også i år 2000. Det viser seg at justisministeren hadde ført velgerne bak lyset gjennom en delvis styrt og unøyaktig budsjettlekasje i håp om å sikre noen ekstra velgere til sitt parti. I stedet for 275 nye stillinger inneholdt budsjettforslaget kun 100 nye stillinger, alle øremerket oppfølging av Schengen-avtalen. Dessuten ble 47 stillinger overført fra overvåkingspolitiet til ordinært politiarbeid. En svekkelse av overvåkingspolitiet er selvfølgelig ingen styrking av politiet.

For andre året på rad la Bondevik-regjeringen frem et politibudsjett uten forståelse for at et land som opplever at utenlandske bander presser folk for penger, at butikker, kiosker, privatpersoner og banker ranes nesten daglig, at en tredjedel av befolkningen i Oslo sier de har opplevd innbrudd eller tyveri, at politiet ikke stiller opp for å beskytte personer som er utsatt for trusler, og at enkelte lensmannskontorer har stående ordre om ikke å rykke ut etter kl. 16 uten at det er fare for liv og helse, rett og slett trenger flere stillinger i politiet.

Det tar i dag gjennomsnittlig 200 dager fra en sak blir anmeldt, til påtalemyndigheten avgjør om det skal tas ut tiltale. Det går flere måneder før saken berammes for en domstol, og det går nærmere tre måneder fra en dom er avsagt, til den dømte kan starte soningen. I mellomtiden går livsfarlige mennesker ute på gatene og er en trussel mot sine omgivelser; voldtektsmenn voldtar på nytt mens de venter på soning.

I dag er folk uten beskyttelse. Hederlige forretningsfolk blir truet på livet uten at politiet makter å stille opp, som denne historien, som jeg skal bruke resten av innlegget på å gå igjennom, illustrerer.

Tirsdag ringte telefonen på kontoret til en av mine stortingskolleger. En forretningsmann fra hans hjemfylke fortalte følgende: Han hadde bygd en hytte gjennom et byggefirma i Oslo og betalt 170 000 kr. En tid senere kom en tilleggsfaktura på 350 000 kr som han nektet å betale, og han sendte saken over til sin advokat. Etter en tid ringte en torpedo med beskjed om at han hadde å betale dersom han ønsket å beholde livet. Det ble fortalt i telefonen at også hans kone og to mindreårige barn var i livsfare.

Forretningsmannen bestemte seg for å avtale et møte på et hotell i Oslo – kl. 16 tirsdag for tre dager siden. Via det lokale politiet ble Oslo-politiet bedt om å være til stede på hotellet. De første tilbakemeldingene på denne forespørselen var imidlertid så uklare at forretningsmannen valgte å holde seg hjemme. Han varslet det lokale politiet for å få beskyttelse – fordi torpedoene ville oppdage at han uteble fra avtalen, var han selvfølgelig redd. Det lokale politiet sa at de ikke kunne avse ressurser til å beskytte forretningsmannen og hans familie, men prøvde i stedet å overtale Oslo-politiet til i det minste å sende spanere til hotellet for å kartlegge torpedoene. Oslo-politiet sa nei – en og en halv times forvarsel var for kort tid til nødvendig planlegging.

Min kollega, Torbjørn Andersen, satte seg også i kontakt med Oslo-politiet for å be om hjelp. Toppledelsen var det umulig å få tak i – de var på seminar. Han fikk imidlertid snakke med en tjenestemann, som noterte saken. Men ikke noe skjedde, Oslo-politiet møtte ikke opp. Det gjorde imidlertid stortingsrepresentanten. Han observerte at en Mercedes med samme registreringsnummer som på bilen som ble sett utenfor forretningsmannens hus tidligere, og som tilhørte en jugoslavisk restauranteier, stanset utenfor hotellet få minutter før avtalt tid. De tre jugoslavene i bilen hadde kontakt med to jugoslaver i en BMW som stanset foran Mercedesen. Jugoslavene gikk inn på hotellet og kom like etter tilbake, etter åpen-

bart å ha observert at forretningsmannen ikke var på plass. Deretter, presis kl. 16, ringte telefonen hjemme hos forretningsmannen. Han fikk beskjed om at det ville komme fem personer etter ham, og at han igjen var i livsfare. Dessuten ble han fortalt at disse torpedoene til nå hadde tatt seg av 125 saker, og at 95 pst. av dem var løst.

Det er altså dagens norske virkelighet. 100 forretningsfolk har latt seg tvinge til å gi fra seg penger på grunn av trusler mot seg selv og sine familier – uten å tøre å varsle politiet – bare til denne ene banden.

Det lokale politiet kunne fortsatt ikke prioritere vakt-hold, Oslo-politiet kunne ikke prioritere spaning eller på-gripelse av torpedoene. Forretningsmannen og hans familie måtte gå i dekning.

Onsdag dukket som forventet torpedoene opp i forretningsmannens hjemkommune i den samme bilen som dagen før ble observert av min kollega utenfor hotellet i Oslo. Til alt hell skjedde dette i politiets ordinære arbeidstid. De ble arrestert etter en effektiv aksjon fra det lokale politikammer. Tre av de fire arresterte ser det ut til å være umulig å få varetektsfengslet. De er sluppet løs og har gjentatt truslene mot forretningsmannen ifølge dagens nummer av Agderposten. Den fjerde fikk i september en dom på 6 måneder for frihetsberøvelse og grov vold. Han burde ha sittet i fengsel på det nåværende tidspunkt, men politiet har ikke fått tak i ham for å forkynne dommen.

Resultatet er at forretningsmannen fortsatt er i dekning med sin familie. Andre ansatte ved bedriften er syk-meldt.

For å hjelpe denne familien og de ansatte ved bedriften tilbake til et noenlunde normalt liv bør politiet ha vakthold utenfor bedriften og boligen døgnkontinuerlig i en tid fremover. Det er selvsagt ikke mulig innenfor de budsjetttrammene politikammeret har. Jeg forventer derfor at justisministeren tar kontakt med dette politikammeret senere i dag og gjør det klart at nødvendige midler vil bli tilleggsbevilget, slik at disse menneskene kan få den hjelpen de trenger, og at det om nødvendig kan om-disponeres tjenestemenn fra andre politidistrikter.

Hva forteller så denne historien oss? For det første forteller den oss at vi står overfor en langt tøffere kriminalitet i dag enn for få år siden, med personer fra det tidligere Jugoslavia som sentrale aktører, dernest at politidistrikten har for lite midler til overtid og derfor ikke kan tilby publikum den sikkerheten de burde ha krav på. Kanskje forteller den også litt om Oslo-politiets evne og vilje til å stille opp på kort varsel når noe skjer.

I denne situasjonen, med slike lovløse tilstander i landet vårt, hvor politiet ikke kan beskytte folk tilstrekkelig, er Bondevik-regjeringen uvillig til å satse på den kanskje aller viktigste sektoren som det offentlige har ansvaret for. Samtidig sendes milliarder av kroner ut av Norge.

Både i fjor og i år har stortingsflertallet vært nødt til å gripe inn for å hindre en katastrofe for politietaten, og dermed også for publikum. I fjor tvang Høyre og Fremskrittspartiet Regjeringen til å bevilge 100 mill. kr mer enn det Regjeringen opprinnelig foreslo samt til å bevilge nok penger i forbindelse med revideringen av budsjet-

tet til å sikre jobb for samtlige avgangselever ved Politihøgskolen.

I år har en enstemmig justiskomite presisert at vi forventer at det samme skjer. Samtlige avgangsstudenter skal ha jobb.

Aller helst burde selvfølgelig pengene vært bevilget i budsjettet. Det ville gjort planleggingen enklere, fordelingen av stillingene ville vært klar tidligere og utlysingen av de nye stillingene kunne begynt før. Uansett er politibudsjettet for lavt. Det trengs midler til flere stillinger for å øke etterforskningskapasiteten og forebygge kriminalitet gjennom synlig tilstedeværelse i sentrum av storbyene og foran boligene til personer som er truet på livet. Dessuten trengs det driftsmidler, slik at politiet og lensmannsetaten kan stille opp når noe skjer, også etter kl. 16. Det trengs nye biler, og i enkelte distrikt, som f.eks. Sunnmøre, trengs det også politibåt.

Fremskrittspartiet foreslår i finansinnstillingen en økning på 270 mill. kr til politiet i forhold til Regjeringens forslag, inkludert 40 mill. kr ekstra til Oslo politidistrikt, noe som burde gjøre det mulig for Oslo-politiet i fremtiden å sende noen mann på spaningsoppdrag når folk ber om det.

Selv innenfor de uansvarlig lave rammene som stortingsflertallet allerede har vedtatt, har Fremskrittspartiet funnet rom for å foreslå en økning til politiet, domstolene og kriminalomsorgen på til sammen 183,3 mill. kr, som er mer enn den påplussingen eksempelvis Høyre foreslo i finansinnstillingen. Det forteller en del om hvordan de ulike partiene prioriterer. Kampen mot kriminalitet er Fremskrittspartiets viktigste kampsak. Det er beklagelig at de andre partiene fortsatt ikke ser alvorret.

Til slutt vil jeg fremsette forslaget fra Fremskrittspartiet som er inntatt i innstillingen.

Presidenten: Jan Simonsen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Ane Sofie Tømmerås (A): På kjent vis har representanten Simonsen igjen gitt uttrykk for at han mener at justisbudsjettet er uansvarlig, og at politiet vårt er utilstrekkelig. Men hva er årets framlagte justisbudsjett? Jo, det er fjorårets justisbudsjett pluss 7,7 pst.! Og som kjent stod Fremskrittspartiet bak fjorårets justisbudsjett. De stemte for det. De sikret det et flertall i denne salen. Da må jo det bety at Fremskrittspartiet var enda mer uansvarlig i fjor enn det Arbeiderpartiet og regjeringspartiene er i år, ettersom vi nå legger inn enda mer penger enn det Fremskrittspartiet stemte for i denne salen i fjor.

Men Fremskrittspartiet følger det vanlige auksjonsprinsippet – det er det de driver med på justissektoren. De tar den til enhver tid sittende regjeringens forslag, pluss på Høyres forslag til tillegg, og så plusser de på litt selv. Det gjentar seg hvert eneste år uansett. Og det lille de plusser på, hvor tar de det fra? Jo, i år tar de det f.eks. fra ungdomstiltak i storbyene, som det var meningen skulle fange opp ungdom som går inn i ungdomsgjenger, de tar det fra språkopplæring til minoriteter, som trenger

å kunne norsk språk for å kunne integreres, de tar det fra hjelpeapparatet for kriminalitetsofre, de tar det fra kommunene, som skal hjelpe de samme, og de tar det fra arbeidsmarkedstiltak, som skal sørge for at folk kommer i jobb istedenfor å skli ut på skråplanet. Var det noen som sa uansvarlig? Har det aldri slått Jan Simonsen og Fremskrittspartiet at det går an å prøve å hindre kriminalitet i stedet for å komme løpende etter den, at det går an å forebygge? Det vil være mye billigere for samfunnet, men i tillegg vil det også spare veldig mange mennesker for veldig store lidelser.

Gunnar Breimo hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Jan Simonsen (Frp): Fremskrittspartiet var selvfølgelig ikke fornøyd med fjorårets politibudsjett. Det var bl.a. derfor man senere på året kom med et forslag om tilleggsbevilgninger.

Fremskrittspartiet hadde også i fjor vesentlige økninger i forhold til Regjeringens opprinnelige forslag på flere hundre millioner kroner til politiet og nye politistillinger. Vårt forslag ble nedstemt i finansdebatten. Vi måtte da selvfølgelig stemme på det nest beste forslaget, og det var det endrede forslaget fra de tre regjeringspartiene, som tross alt var 100 mill. kr bedre på politibudsjettet enn forslaget fra Arbeiderpartiet. Det var det som skjedde i fjor.

Årets budsjett er for dårlig. Prosentvis ser det ut som det er en vesentlig økning, men mye av dette er øremerkede midler til gjennomføringen av Schengen-avtalen, som regjeringspartiene i utgangspunktet for øvrig var imot, og resten er til økt lønn til eksisterende politistillinger som ble vedtatt i revidert budsjett i fjor.

Det er godt mulig at skolefritidsordninger er fornuftig for foreldre som ønsker å plassere barna et sted kl. 8 og hente dem når de drar hjem fra jobb kl. 16. Det er godt mulig at ungdomsklubber kan være trivelige oppholdssteder for ungdom. Men det er ingen tvil om at de mest målrettede virkemidlene for å forebygge kriminalitet, er de rent kriminalpolitiske virkemidlene. Når vi styrker politiet, er det ikke bare for at politiet skal ta kriminelle i ettertid. Det er også for å gjøre det vanskelig for ungdom å gli inn på en kriminell løpebane.

Kristin Krohn Devold (H): Jeg vil benytte anledningen til å gi representanten Jan Simonsen ros. Jeg synes han holdt et meget godt innlegg. Han pekte konkret på noe som er riktig, nemlig hvordan årets budsjettbevilgning til politiet fremkommer, ganske enkelt ved at man har inkludert de tilleggsstillingene som Høyre og Fremskrittspartiet fremforhandlet i budsjettavtalen fjor.

Dernest påpekte Simonsen noe viktig som alle partier bør lytte til, også Arbeiderpartiet. Han pekte på den økende tendens til bruk av trusler mot alminnelige, lovlige borgere. Vi vet fra før at det er en økende tendens til bruk av grove trusler, også mot politifolk og deres barn. Da vil jeg ikke anbefale at man går i strupen på en representant fordi han tilfeldigvis kommer fra Fremskrittspar-

tiet, men da skal vi lytte til beskrivelsen av problemet, og så skal vi konsentrere oss om å finne løsninger.

Justiskomiteen bad i fjor, også som en konsekvens av budsjettforliket Regjeringen hadde med Høyre og Fremskrittspartiet, om at det ble lagt fram en egen sak om anonyme vitner, om økt beskyttelse av vitner og ofre. Den vet vi kommer. Og mitt spørsmål til representanten Simonsen i den sammenheng er: Kan representanten Simonsen love at Fremskrittspartiet da vil ha en like edruelig linje som den Jan Simonsen hadde i sitt innlegg i dag, slik at vi kan få konsentrert oss om å få samlende gode flertalls-løsninger om å gjøre noe, istedenfor det alternativet som Fremskrittspartiet av og til har valgt, nemlig demonstrasjonsløsninger som ikke fører noe sted hen?

Jan Simonsen (Frp): Jeg takker for den konstruktive replikken.

Fremskrittspartiets forslag i Stortinget er selvfølgelig ikke på noen områder ment å være demonstrasjonsfor-slag. Vi setter fram forslag som vi er ganske sikre på vil redusere kriminaliteten dersom de blir vedtatt, og som vi derfor har et håp om at andre partier skal slutte seg til. Men selv om våre forslag ikke alltid blir vedtatt, hender det at komiteen samler seg om en eller annen løsning som ligger i den samme retningen, og som er en forbedring i forhold til dagens situasjon, og jeg vil selvfølgelig være svært glad om det skjer også ved senere anledninger.

Når det gjelder den saken med disse truslene som jeg nevnte i mitt innlegg – jeg håper justisministeren la merke til mitt ønske om at han skal ta kontakt med Grimstad politikammer og hjelpe til slik at vi kan gi tilstrekkelig vakhold for denne familien – illustrerer den også en del andre ting hvor komiteen har vært samlet. Eksempelvis skriver Agderposten i dag at den ene personen som ble varetektsfengslet, fikk en dom i september for grov legemsbeskadigelse under særdeles skjerpene omstendigheter og forsøk på frihetsberøvelse. Men så opplyser avisen at til tross for at dommen er tre måneder gammel, har ikke Oslo-politiet klart å få den forkynt for mannen.

Komiteen har en enstemmig merknad om at dommen skal begynne å gjelde fra det tidspunktet den avses, slik at politiet slipper å løpe rundt og lete etter folk for å forkynde en dom. Jeg tror det vil være et meget viktig skritt i riktig retning om man får nødvendige lovendringer på dette området. Men rent personlig – også fordi Fremskrittspartiet går lenger, det er riktig – mener jeg jo at en person som får en dom, umiddelbart skal settes i varetekt, og deretter, når dommen er rettskraftig, overføres til alminnelig soning, slik at en ikke har anledning til å gjemme seg vekk på denne måten.

Harald Hove (V): Jeg kan langt på vei være enig i komiteens leders kompliment til representanten Simonsen. Det var et ganske ryddig og – til Fremskrittspartiet å være i denne type debatt – edruelig innlegg han holdt.

Til replikkvekslingen mellom Jan Simonsen og Kristin Krohn Devold vil jeg bare bemerke at jeg tar det som en selvfølge at politiet vil bekjempe mafiavirksomhet.

Så mer direkte til det som er hovedtemaet for replikken. I komiteinnstillingen på side 21 heter det:

«Flertallet» – alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet – «vil igjen påpeke utfordringen når det gjelder rekruttering av tjenestemenn med flerkulturell bakgrunn til etaten, og ber om at konkrete planer framover og tiltak som allerede er gjennomført presenteres i statsbudsjettet for 2001.»

I tilknytning til budsjettdebatten i fjor utfordret jeg representanten Simonsen nettopp i forhold til den samme problemstillingen som flertallet her gir en positiv argumentasjon for. Jeg stilte spørsmål til representanten Simonsen om det ikke ville være riktig og gi et bedre kvalifisert politi dersom man også fikk inn flere personer med fremmedkulturell bakgrunn i politiet. Så langt jeg oppfattet svaret i fjor, gav representanten Simonsen en meget positiv tilbakemelding – og jeg kan gjerne legge til: overraskende gledelig og positiv – i forhold til det spørsmålet jeg tok opp da, rett nok med den presisering at man ikke ønsket en kvoteringsordning. Det står intet i flertallsmerknaden her om kvotering. Jeg utfordrer derfor representanten Simonsen til å fortelle hva det er som gjør at han har en mindre positiv holdning i år.

Jan Simonsen (Frp): Ja, jeg husker utmerket godt spørsmålet fra representanten Hove i fjor.

Jeg synes den formuleringen som ble brukt av flertallet, gikk noe langt i retning av å be om spesielle typer tiltak, og det er grunnen til at jeg under tvil ikke kunne godta den. Men mitt syn er det samme som jeg gav uttrykk for i fjor. Med så mye kriminalitet begått av personer med utenlandsk bakgrunn, er det nyttig for politiet å ha en del polititjenestemenn med spesielle kunnskaper om deres måte å tenke på og om den kulturen de kommer fra.

Det kan man etter min mening oppnå på følgende måte: Politiet har jo en spesiell måte å oppta studenter på. Til syvende og sist blir det avgjort gjennom et intervju. Man vurderer så den enkelte søkers personlige kvalifikasjoner og kvaliteter og personlige bakgrunn og gjør seg opp en helhetsvurdering av søkeren. I en slik helhetsvurdering vil det etter min mening telle positivt at søkeren har en bakgrunn som gjør at han mestrer et språk som andre søkere ikke mestrer, og at han har spesiell innsikt i et miljø som andre søkere ikke har spesiell innsikt i. På den måten kan man få rekruttert flere med fjernkulturell bakgrunn uten å innføre noen form for kvoteringsordninger.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Finn Kristian Marthinsen (KrF): En av de fangene i norsk fengsel som jeg har samtalt med flere ganger i det siste, er en 19-åring. Han satt nå inne for bruk av stoff – ikke av det sterkeste slaget riktignok, men uønsket og ulovlig i vårt samfunn. Gutten hadde en noe problematisk oppvekst som kulminerte med at han ble plassert på barnehjem ni år gammel. Grunnen til at jeg kom dit, sier han selv, var at jeg hadde så sterkt temperament. Slik han selv opplevde det, var tiden i barnehjem preget av man-

gel på kjærlighet og av voksnes maktbruk for å stagge temperamentet hans. Fra han ble 16 år har han tilbragt en tredjedel av livet i fengsel.

Ble du ikke skremt fra å begå ulovligheter når du mistet friheten og ble underlagt fengselsregimet? spurte jeg. Nei, hvorfor skulle jeg det? svarte han. Det var i fengslet jeg for første gang møtte noen som brydde seg om meg og viste meg det! Da jeg satt som en forskremt guttunge i et hjørne av luftgården første gang jeg satt inne, kom en eldre fange bort til meg og spurte om jeg ville ha en røyk.

Når jeg begynner mitt innlegg med denne personskildringen, skyldes det at jeg vil la mine ulike kommentarer til budsjettet ha 19-åringens historie og utsagn som bakteppe.

Som justispolitiker i Kristelig Folkeparti vil jeg understreke den store betydningen av det forebyggende arbeidet. De investeringene som blir gjort for å stimulere offentlig og frivillig innsats til bygging av inkluderende, varme lokalmiljø der enkeltpersoner blir sett, respektert og positivt stimulert og utviklet, har avgjørende langtidsvirkning. Det er vår oppgave både i familien og i nærmiljøet å bidra til å bygge samfunnet med gode verdier. Jeg frykter en omsegripende individualisering der naboskap og nærmiljø blir andres oppgave, andres ansvar og ikke mitt – jeg som er en av dem som bor der. Også politiet skulle være en del av nærmiljøet, som en trygghetsfaktor og en stabiliserende og veiledende voksenkontakt i barne- og ungdomsmiljøene.

Men vi trenger også justispolitikk for å regulere, avsløre og straffe de krefter som bryter fellesskapets lover for en god og fruktbar måte å leve sammen på. 9-åringen ble sendt på barnehjem fordi han hadde så sterkt temperament. Meningen til hjemmet og barnevernet – og PP-tjenesten for alt det jeg vet – var nok at på barnehjemmet ville de være i stand til å ta ham og holde ham i sjakk, dvs. å utøve makt for å disiplinere. Kristelig Folkeparti tror ikke på maktutøvelse og maktdemonstrasjon som måten å lære akseptabel atferd og disiplin på. Det er kjennetegnet på framferd i diktaturstater som vi tar avstand fra.

Kanskje tar jeg feil med hensyn til hva de ulike instansene vurderte og mente da gutten endte på barnehjem. Kanskje var det ingen som tok ansvar for samordning og utveksling av faglige synspunkter på tvers av etater når guttens situasjon ble kartlagt, vurdert og avgjort. Jeg har inntrykk av at forholdene har bedret seg de senere år, men fortsatt er det nødvendig å understreke at man uten å undergrave taushetsplikten kan samarbeide til beste for en klient. Taushetsplikten skal ivareta klientens interesser og ikke være et hinder for effektiv og faglig tilrettelegging av det som faktisk kan skje gjennom samarbeid. La meg også for sikkerhets skyld føye til at 19-åringen har gitt meg full frihet til å bruke ham som eksempel der det måtte være tjenlig.

Det var politiet som pågrep tenåringen jeg snakker om. Det gjorde de rett i, for han forbrøt seg mot norsk lov. For Stortinget er det viktig å gi politiet det verktøy og de økonomiske rammer som setter dem i stand til å forebygge og bekjempe kriminalitet. Gjennom bevilgnin-

ger og andre vedtak har politiet blitt tilført viktige ressurser de senere årene. Dette videreføres i det budsjettet som nå vedtas.

Men satsingen på politiet må også gi resultater som viser seg målbare og som viser seg i tilstedeværelse. Det målbare dreier seg om behandlingstid for saker og om oppklaringsprosent, mens tilstedeværelsen handler om synlig politi og tid når hverdagsmennesket opplever innbrudd eller annen mindre kriminalitet. For politiet kan det være smårusk, mens det for offeret kjennes dramatisk.

Jeg vurderer det særlig nødvendig å kommentere fellesmerkningen om politihelikopter. Det fremgår av St. prp. nr. 1 på side 104 at departementet går bort fra tanken om egen helikoptertjeneste i politiet og vil heller videreutvikle alternativet med innleie av helikopter. Ettersom prøveprosjektet med politihelikopter ble igangsatt etter initiativ fra Stortinget, finner vi det naturlig at Stortinget også får vurdere erfaringer og kost-nytteeffekten ved henholdsvis det å leie og det å eie. Uten å foregripe Kristelig Folkepartis valg i en slik sak vil jeg likevel peke på beredskapsforhold, øvelsesbehov og tidsfaktoren i konkrete saker. Dessuten vil det sannsynligvis være mulig å samarbeide f.eks. med samferdselsetaten i forebyggende trafikkovervåking, ved uniformert helikopter og rask tilstedeværelse i enkeltsituasjoner.

Fra politiet og tiltale kom klienten i mitt eksempel til domstolen. Han opplevde aldri skolemekling, som er en mulighetenes ordning før en mindreårig blir kriminell. Også ordningen med konfliktråd viser positive resultater, særlig i forhold til mindreårige lovbrøyttere. Dette er ordninger Kristelig Folkeparti ser svært positivt på.

Vi støtter fullt ut påpekingen i merknadene om at saker ikke må bli liggende og vente, enten årsaken er at ønsket forsvarer er kjendis og opptatt i månedvis eller et halvår framover, eller det kan tilskrives andre grunner, som f.eks. mangel på dommere. Dette siste har vi lagt grunnlag for å avhjelpe gjennom betydelig bedring av lønnsvilkår. Vi ser også at det må tas fatt i faktorer knyttet opp til andre sider ved arbeidsforhold og arbeidsmiljø, for å lette arbeidssituasjonen for dommerne. Det vil bli viktig å fortsette med å rehabilitere og nybygge tinghus, der dette ennå henger igjen.

Med utgangspunkt i et par artikler i Drammens Tidende-Buskeruds Blad i november tillater jeg meg også å peke på den uheldige situasjonen enkelte leke meddommere kan komme opp i. Sterke skildringer som meddommeren er dårlig forberedt for, kan gi behov for etterfølgende bearbeiding hos fagperson. Kostnadene dekkes ikke av det offentlige, og godtgøringen for å være meddommer er 250 kr pr. dag. Det kan ikke være riktig at man må belaste egen økonomi for å tjenestegjøre som meddommer.

Fra dom er falt skal det være kortest mulig tidsrom til soningen begynner. 19-åringen hadde ikke for mye positivt å si om fengslet etter egne erfaringer. For liten bemanning gjorde at betjentene ikke hadde tid til å samtale eller hjelpe, og dessuten var han ikke sikker på om de ønsket det heller.

Kristelig Folkeparti har stor tro på det norske fengselsvesenet og vil bidra til å gjøre det enda bedre. Det vi har sagt i forbindelse med meldingen om kriminalomsorgen, forplikter oss. Målsettingen med fengselsvesenet er å sørge for gjennomføring av den idømte straff, men også å bidra til at den straffedømte rehabiliteres til et kriminalitetsfritt liv etter soningen.

Hva er de viktigste redskaper for å oppnå målsettingen?

For det første er det de ansatte. Deres funksjon er viktig i dag og vil bli enda viktigere framover. Jeg tenker her på oppgaven som kontaktbetjent, på fengselsprestene og på andre grupper. La meg også føye til: Ettersom fengselsprestene gjennom dette budsjettet er overført til Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet, håper jeg at deres status innenfor etaten ikke reduseres, men at de fortsatt vil være en del av systemet slik de har vært til nå, til klientenes beste. Dernest er det selvsagt den innsatte selv som er vesentlig for måloppnåelsen. Motivasjonen for å endre atferden må være til stede. Det gjelder ikke minst viljen til å gjennomføre det som skal til for å leve uten å begå kriminelle handlinger.

Rammevilkårene er også av svært stor betydning. Da tenker jeg ikke minst på økonomien i systemet og de program som må tilpasses den enkelte innsatte.

Det siste punktet jeg vil henlede oppmerksomheten på, som også 19-åringen nevnte, er nettverket utenfor fengslet. Dette må etableres, eventuelt reetableres, når den dømte sitter inne. Bortsett fra i en av filmene om Olsenbanden, brukte Egon tiden i fengslet til å pønse ut nye forbrytelser. Slik utnyttelse av tiden i fengslet er et nederlag for alle parter. For i utfordringen om å minske tilbakefallet blant kriminelle må alt være nøye «timet og tilrettelagt».

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jørn L. Stang (Frp): Det er mer og mer tydelig at sentrumsregjeringen i dette budsjettet for justissektoren markerer sin iver etter økte avgifter og gebyrer også på dette området.

Min påstand er at sentrumsregjeringen ikke eier magemål. Fra nyttår foreslår Regjeringen å øke rettsgebyrene med hele 13,2 pst. – fra 530 kr til 600 kr. Dette innebærer at man må ut med 70 kr mer når man eksempelvis skal fornye passet. Når man kjøper bolig, vil tinglysning av skjøte og pantobligasjon koste 245 kr mer bare i gebyrer. Alle søksmål ved herreds- eller byrettene, f.eks. om en tvist i forbindelse med kjøp og salg av bolig, blir 420 kr dyrere. Dersom et dødsbo havner i skifteretten, vil gebyret til retten øke med 1 750 kr. Disse gebyrøkningene vil gi rettsvesenet 145 mill. kr i økte inntekter neste år.

Det virkelig graverende ved forslaget er at de økte gebyrinntektene i hovedsak skal dekke økte dommerløninger og økt advokatsalær. Konsekvensene vil være at enda flere nordmenn vil kvie seg for å gå rettens vei når de føler seg urettmessig behandlet. Økte gebyrer til rettsapparatet er derfor et av de mest umoralske vedtak sentrumsregjeringen har foretatt i denne sammenheng, men

jeg går ut fra at Kristelig Folkeparti ikke er enig i dette, selv om det er umoral det her er snakk om.

Finn Kristian Marthinsen: Jeg synes det er interessant å få en belæring om moral og umoral fra representanten Stang, og jeg vil gjerne svare på spørsmålet.

Ja, det er lagt inn økte gebyrer og avgifter i dette budsjettet, det er helt riktig. I stor grad skal det dekke opp for omkostningene som er knyttet opp mot det disse gebyrene dekker. Men det er også midler, som representanten Stang ganske riktig påpekte, som går utover det som handler om konkrete utgifter i forbindelse med det enkelte gebyrområdet. Det er ingen som har forsøkt å legge skjul på det. Hvis man forsøkte å legge skjul på det, kunne man snakke om at moralen var tvilsom. Det er andre som skjuler ting, og da blir det mer tvilsomt.

Vi må hente inn midler for å kunne stå for de økte utgiftene vi vedtar. Dette er noen av dem, riktignok av lite omfang, men jeg skal gi representanten Stang rett i at ikke alle disse midlene er for å dekke konkrete utgifter i forbindelse med de respektive gebyrområder. Jeg vil på det sterkeste avvise at dette handler om umoral. Dette handler om politikk og om økonomisk politikk for å gjøre ting bedre på ulike områder.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Tor Nymo (Sp): Kampen mot kriminalitet og for et tryggere samfunn er viktig for Senterpartiet. Trygghet og rettssikkerhet er fundamentale forutsetninger for at et velferdssamfunn skal fungere. Den enkeltes behov for grunnleggende trygghet i hverdagen, lov og orden, må og skal tas på alvor.

Årsaker til kriminalitet og virkemidler til bekjempelse av den er svært sammensatte og kompliserte, og krever av oss politikere at vi nærmer oss problemstillingen med ydmykhet. Det finnes ingen enkle og lettvinne løsninger når det gjelder bekjempelse av kriminalitet. God kriminalpolitikk betyr at søkelyset rettes både mot den enkeltes ansvar for egne handlinger og mot de forhold i samfunnet som virker inn på utviklingen av kriminalitet.

Vi skal ikke akseptere kriminelle handlinger, men vi har et ansvar for å motvirke og forebygge ulovlige handlinger. Kriminalitetsbekjempelse er mer omfattende enn bare et spørsmål om økte politimannskaper og strengere straffer. Vel så viktig er utviklingen av den enkeltes holdninger til rett og galt.

Det er ingen grunn til å legge skjul på at neste års budsjett fremstår som et godt budsjett. Budsjettet reflekterer ambisjonen om høy aktivitet og betydelig vilje til innsats fra departementets side. Det fortjener departementet ros for. I neste års budsjett legges det opp til en styrking av politi- og lensmannsetaten. Regjeringen vil gi 7,4 pst. mer til politiet i 2000 i forhold til inneværende år.

Domstolene er også styrket i budsjettet. Det er all grunn til å være tilfreds med at Regjeringen i budsjettforslaget har satt av midler til å dekke en betydelig lønnsøkning for dommerne i første og annen instans. Lønnsøk-

ningen vil utvilsomt bidra til redusert saksbehandlingstid gjennom bedre rekruttering til dommerstillingene.

Arbeidet med å innføre en ny organisasjonsstruktur i kriminalomsorgen er i gang i tråd med omtale i kriminalomsorgsmeldingen. Jeg er ikke i tvil om at den foreslåtte regionalisering vil føre til at en oppnår en mer hensiktsmessig og effektiv organisasjons- og etatsstruktur. I tråd med dette må også kriminalomsorgen tildeles ressurser for å unngå at etaten blir en flaskehals i straffesakskjeden.

Under budsjettbehandlingen i komiteen har det vært mulig å styrke kriminalomsorgen med 11 mill. kr. Det er jeg svært tilfreds med. Jeg er også svært tilfreds med at det har vært mulig å få til en startbevilgning til Tromsø kretsfengsel. Det vil gjøre slutt på de uverdige soningsforhold for de innsatte og ikke minst imøtekomme de ansattes krav om skikkelige arbeidsforhold.

Det er gledelig å konstatere at det i 1999 har vært en nedgang i registrert voldskriminalitet i forhold til samme tid i fjor. Vinningskriminaliteten, som utgjør den største delen av lovbruddene, har også hatt en betydelig nedgang på landsbasis. Årsakene er flere og kan f.eks. være politio- og påtalemyndighetenes innsats mot gjengangere innen vinningskriminalitet. Politiets forebyggende arbeid kan være en annen årsak.

Stortinget har bedt Regjeringen om konkrete tiltak for å redusere tiden mellom lovbrudd og straffereaksjon. Komiteen er kjent med at Regjeringen har igangsatt et arbeid for å effektivisere straffesaksbehandlingen, og at arbeidet med å utforme tiltak pågår for fullt.

Det er grunn til å merke seg at komiteen i år sterkere enn noen gang tidligere har vært opptatt av organisering og resultatstyring innenfor de forskjellige ledd i straffesakskjeden. Det er en dreining bort fra den noe ensidige fokuseringen på om etatene har tilstrekkelige ressurser til å leve opp til de forventningene de blir stilt overfor, til en dreining mot svært tydelig å kreve resultater. Det gledelige er at etatene og organisasjonene selv sterkt ønsker å bidra til en slik dreining.

At det i løpet av neste år vil skje mye spennende innenfor justissektoren, bærer budsjettproposisjonen klart bud om. Det er nok å nevne:

- Regjeringens bebudede samlede plan for innsats mot kriminalitet blant barn og unge
- Ot.prp. nr. 7 for 1999-2000 om opprettelse av et politidirektorat
- Ot.prp. om organisasjon av vaktvirksomhet
- forslag om bruk av anonyme vitner
- meldinger om oppfølging av innstillingen fra domstolkommissjonen og Strukturutvalget og utredningen om den sivile rettspleie på grunnplanet

Dette er noen av de viktigste sakene justiskomiteen får til behandling.

Jeg tillater meg å gi uttrykk for at innstillingen og de signaler og føringer som ligger i den, sammen med statsrådets og departementets offensive holdning, i sum er et godt grunnlag for å håndheve lov og orden, og gi borgerne trygghet for liv og eiendom.

Til slutt vil jeg si at jeg kjenner ikke den spesielle saken som representanten Simonsen løftet fram her. Men

én ting er klinkende klar: Verken justisministeren eller justiskomiteens medlemmer aksepterer slik kriminell atferd, og vil slå hardt ned på den slags.

Kristin Halvorsen (SV): SV har i sitt alternative statsbudsjett forslag til endringer og styrking av justis-sektoren, først og fremst fokusert på det som dreier seg om ettervern og oppfølging etter soning og forebyggende arbeid.

Når vi vet at over 80 pst. av dem som soner en dom i fengsel, har sittet inne før, er det noe alvorlig som ikke fungerer i forhold til ettervern av kriminelle. Nå vet vi at kriminalomsorgen er i endring rent administrativt, og at man får en sammenslåing av Kriminalomsorg i frihet og Kriminalomsorg i anstalt og en ny organisasjonsmodell. Det vi synes det er tatt for lite hensyn til, er behovet for å øke innsatsen innen Kriminalomsorg i frihet med oppfølging av innsatte som har sonet ferdig. Det er et meget sterkt behov for ytterligere innsats på dette området.

SV hadde også forslag om å styrke politi- og lensmannsetaten og om å styrke ordningen med fri rettshjelp, fordi det er en ordning som stadig har blitt innsnevret, og der terskelen for dem som har lite å rutte med, antakelig er så høy i forhold til å kunne kreve sin rett, at det går på rettssikkerheten løs.

Et annet område som burde ha hatt større innsats, er konfliktrådsordningen, da vi vet at både konfliktråd og skolemekling er ordninger som fungerer godt. Jeg har merket meg at flere andre talere også har vært inne på det. Jeg har sett det på nært hold selv også, hvordan man f.eks. i forbindelse med skolemekling har forholdsvis kompromissløse motparter, som stiller mye strengere krav til hva som skal følges opp, og hvordan ting skal ordnes, enn noen voksne noen gang ville finne på, men at det er løsninger som oppfattes som rettferdige av de ungdommene som er involverte i en konflikt. Bare det å bli trent i å løse konflikter på andre måter enn å ty til represalier i skolegården er en veldig viktig del av det forebyggende arbeid.

Vi kommer ikke til å fremme forslag utenfor eller innenfor rammene i dag, men SVs gruppe kommer til å stemme for det forliket som er inngått av sentrum og Arbeiderpartiet på dette feltet.

Vi har lyst til å rette Stortingets oppmerksomhet mot en annen sak som jeg tror kan bli mer diskutert framover. Senter mot etnisk diskriminering har kommet med sin første rapport som sier noe om omfanget av etnisk diskriminering i Norge. Jeg har lyst til å henlede justisministerens og politiets oppmerksomhet på den konflikten som kan være mellom ulike etniske grupper og politiet i mange sammenhenger. Det er veldig viktig at politiet internt har ekstremt god oppmerksomhet på disse spørsmålene, fordi et skikkelig politiarbeid krever at man både har tillit og setter grenser på samme tid. Når det gjelder det tillitsforholdet politiet har behov for å ha i alle grupper av befolkningen, er det meget viktig at man ikke med noen rot i virkeligheten kan beskyldes for å diskriminere eller henge ut enkelte etniske grupper.

SV har også merket seg at komiteens flertall gir nye signaler når det gjelder hvilke områder sivilarbeidere

skal kunne jobbe på. Dette er et felt som SV har tatt opp i mange sammenhenger, fordi en del organisasjoner har mistet muligheten til å få sivilarbeidere til sin praksis. Vi har merket oss at flertallet i komiteen gir uttrykk for at både kulturarbeid og arbeid i ungdomsorganisasjoner kan være en del av et forebyggende sikkerhetspolitisk arbeid, og flertallet i justiskomiteen gir et viktig signal på denne sektoren.

Til slutt har jeg lyst til å si at justiskomiteen i mange sammenhenger har understreket nødvendigheten av å ha lokale politistasjoner. I Oslo har man gått fra å ha 20 lokale politistasjoner, men er nå i ferd med i bygge opp fem igjen. Det betyr at et befolkningsgrunnlag på 100 000 mennesker ikke har det man oppfatter som en lokal politistasjon. Jeg vet at en sak, nemlig en ny politistasjon på Carl Berners plass, har vært i komiteens søkelys i forbindelse med behandlingen av denne innstillingen. Jeg ser også av svaret fra departementet at man leter etter en løsning som ikke er for kostbar, men jeg tror det er mange viktige grunner til at det må bli fortgang i den saken.

Harald Hove (V): På vegne av Venstre vil jeg innledningsvis gi uttrykk for at Regjeringens budsjettforslag representerer en gledelig satsing på justissektoren. Forslaget fra Regjeringen har en betydelig styrking av de fleste områder under dette departementet. Det er vel kanskje derfor både årets komiteinnstilling og dagens debatt på mange måter har vært mer nøkterne enn de har vært de to foregående år.

Venstre har i begge de to siste års budsjettdebatter understreket at Justisdepartementet har ansvaret for hele rettsstaten, og at det er langt mer enn politi, straffesaker og kriminalomsorg. Det arbeidet som er gjort i Justisdepartementet det siste året, viser at departementet i høyeste grad er klar over dette – etter min oppfatning i langt større grad enn komiteen er det, og kanskje særlig det komiteen har vært de to tidligere årene.

Venstre har også vært opptatt av en god og effektiv bekjempelse av kriminalitet. Samtidig har vi framhevet at man må være opptatt av de tiltak som virker. Derfor vil jeg gi uttrykk for glede over at komiteen, og da kanskje særlig Høyre og Fremskrittspartiet, under besøket i New York oppdaget at en rask reaksjon på mange måter er viktigere enn lengden av straffene. I all ubeskjedenhet: Det har Venstre påpekt i begge de to siste års budsjettdebatter her i Stortinget.

Jeg vil videre understreke at det er gledelig at bevilningene til politiet fortsatt styrkes. Det vil styrke oppklaringen av saker, og det vil bedre muligheten for et synlig politi. Men det er også viktig å framheve at det er viktig å bruke midlene på en effektiv og god måte, og jeg er derfor glad for at departementet, så vidt jeg har forstått, også er opptatt av å sikre en god effektivitet i politiet.

Innledningsvis viste jeg til at Justisdepartementet har ansvaret for langt mer enn politi og straffesaker. Venstre oppfatter det som meget gledelig at arbeidet i departementet det siste året, og det arbeidet som er i gang, viser bredden i departementets arbeidsfelt med hensyn til å sik-

re og styrke rettsstaten i vid forstand. Jeg vil her nevne noen eksempler på dette – noen saker som har store budsjettmessige konsekvenser, og andre saker som har svært begrensede budsjettmessige konsekvenser:

- For det første: Man har oppnådd økte salærer til advokater ved de ulike ordningene med fri rettshjelp. Dette er viktig for å sikre tilgang på kvalifiserte advokater nettopp til disse sakene. Det gjelder både straffesaker og en rekke andre viktige saker under rettshjelp, som barnevernsaker, ekteskapsaker, andre saker vedrørende barn osv.
- Man har videre oppnådd økte dommerlønninger som vil styrke dommerrekrutteringen og dermed styrke domstolene.
- Det er videre kommet forslag om å utrede en egen kommisjon for gjenopptagelse av straffesaker, noe som trolig vil sikre den problemstillingen på en bedre måte enn dagens ordning gjør.
- Videre har man vært opptatt av en handlingsplan for å bekjempe vold mot kvinner og en handlingsplan for å bekjempe tvangsekteskap.
- Man har arbeidet for å sikre større representantivitet ved valg av lekdommere, for øvrig en oppfølging av en interpellasjon fra meg.
- Man har vært opptatt av å sikre evaluering av lovgivning.
- I budsjettet styrker man personvernet gjennom ny lov om personregister og ved styrking av Datatilsynet.
- Videre styrker man rettssikkerheten i asyl- og fremmedsaker ved oppretting av en egen nemnd, i tillegg til den oppmykning som har funnet sted innen visse spørsmål knyttet til fremmedsaker, og man arbeider med spørsmål om arbeidsinnvandring i forlengelsen av dette.
- Videre vil jeg også framheve arbeidet med styrking av offentlighetsloven.

Listen med eksempler kunne vært gjort lenger. Men det er ett spørsmål det er særlig grunn til å framheve, og som det må arbeides videre med. Det er spørsmålet om bruk av varetekt. Regjeringen har gjort noe i forhold til bruken av arrestbevaring og varetekt, men det er nok et felt som også krever videre årvåkenhet.

Astrid Marie Nistad (A): Årets budsjettinnstilling frå justiskomiteen syner at det er rimeleg stor semje mellom partia om kriminalpolitikken her i Stortinget. Vi peikar på kor viktig det er at den enkelte tek ansvar for eigne handlingar og arbeider mot forhold som påverkar kriminalitetsutviklinga. Vi understrekar at det er avgjerande og svært viktig at den som gjer noko gale, vert stilt til ansvar og må svare for sine handlingar. Det er riktig og vel og bra, men i den seinare tida har vi sett gjennom presse og andre media, at dette ikkje alltid stemmer i realiteten. Eg syner her til alle dei melde sakene om vald mot kvinner som vert lagde vekk og som bringar mange kvinner til maktløyse. Når vi ser at kvinner vert bringa til teiing med motsøksmål for ærekrenking, og dei vert dømde til å betale før etterforskinga av valdtekta er ferdig, skjønar eg vel at folkeopinionen misser trua på at rettsstaten tek

vare på ein. Og når ein vert straffa av dei som skal ivareta den enkelte sin rett til å få saka si prøvd, vert det berre flauere ord frå oss politikarar når vi snakkar om kor viktig det er å styrke rettsstatens oppfatning hos folk flest. Det støyter også mi rettskjensle når vi ser at ei kvinne som melder ei valdtekt, vert dømd til å betale den melde for ærekrenking i storleik med ei «kvinneårsløn». Det vert også endå meir provoserande når vi ser at valdsofferar ikkje får tilsvarende erstatningar av retten.

Det er difor svært viktig at kvinners rettar vert sette på dagsordenen, og eg vil syne til at justiskomiteen har bede om at det vert sett ned eit offentleg utval for å gje dette problemet det rette offentlege ansikt som det har krav på å få. Eg vert noko forundra då eg såg at justisminister Dørum i to ulike program på fjernsyn som handla om tvangsgifte og vald mot kvinner av tidlegare menn og sambuarar, ikkje hadde aning om omfanget av desse problema. Eg vil peike på at problemstillinga korkje er ny eller overraskande. Same kva, så er det eit offentleg ansvar å sikre rettstryggleiken til desse kvinnene som opplever noko av det mest nedverdige i eit menneske sitt liv, nemleg overgrep i form av vald og tvang. Eg la merke til at berre få dagar etter det siste fjernsynsprogrammet der justisministeren vart konfrontert med desse problema, la ei tverrdepartemental arbeidsgruppe fram ein handlingsplan, «Vald mot kvinner».

Eg vart ikkje så veldig imponert av forslaga til tiltak i handlingsplanen. At det er viktig å få slege fast kven som har ansvar for koordinering i departementet, eller for å få sett i gang prosjekt for å utarbeide modellar som kommunane kan bruke, eller at politiet skal drive førebyggjande arbeid, halde seminar for fylkeslækjarar og lage kursopplegg for dei som arbeider på kritesenter, er vel og bra. Men her var ikkje eitt tiltak som retta seg mot straffekjeda, ikkje eitt tiltak for at politiet kan sikre bevis, syte for systematisk registrering av enkeltopplysningar og påverke at offeret melder oftare ifrå om alvorleg heimevald. Heller ikkje var det krav om at påtale skal verte prioritert i familievaldssaker, eller at ein skal bruke media systematisk til å informere allmenta om idømde straffereaksjonar for familievald og liknande, eller t.d. krav om å opprette eit tverrfagleg leiarforum for politi, helse og sosialtenesta i byane og kommunane, tiltak som ville kunne både førebygge vald og hjelpe valdsofferet. Å prioritere oppfølging der besøksforbodet ikkje vart halde, vart heller ikkje nemnt, heller ikkje oppretting av eigne kontakttelefonar for valdsoffer på politikammera, også for valdsofferets familie eller vener som vil varsle om valden, vart nemnt.

Krisetelefonen i Sogn og Fjordane hadde i 1998 totalt 521 telefonar frå namngjevne kvinner og i tillegg 104 telefonar frå kvinner som ikkje våga å oppgje namnet sitt. Over 30 pst. av dei melde valdssakene i Oslo i 1998 var om vald utført i heimen, med andre ord: Det er tryggare for dei same kvinnene å gå i Oslos gater midt på natta. Her ser vi kor store mørketal vi snakkar om. Frå i grisebygdene bygger til i dei største byane går det føre seg trakassering og vald mot kvinner i dagens velfriserede velferdssamfunn. Dette kan ikkje halde fram utan ei offen-

siv haldning frå myndigheitene. Tek vi ikkje dette på alvor og syner at vi er villige til å gje denne valdsforma eit offentleg ansikt, har vi ikkje eit rettssamfunn som tek ansvar for kvinner og heller ikkje for menn. Vi har ikkje eit likestilt samfunn før vi tek dette problemet på alvor i alle ledd av strafferettskjeda og i alle førebyggjande fora. Difor etterlyser eg på nytt at det vert sett ned eit offentleg utval. Vi kan ikkje gå inn i eit nytt tusenårsskifte utan å sette dette skikkeleg på dagsordenen, og slik syte for at kvinnene våre får den rettstryggleiken dei har krav på. Å sikre og betre levevilkåra for kvinner er også ein innsats for tryggare heimar, for ei betre samfunnsutvikling, for auka verdiskaping og for demokratiutviklinga i vårt land inn i eit nytt årtusen.

Statsråd Odd Einar Dørum: Regjeringens hovedsatsingsområder for justissektoren i 2000 er: Redusert kriminalitet, trygghet og rettssikkerhet, åpenhet og demokrati, og en human asyl- og flyktningpolitikk, og det er vel kjent at budsjettforslaget innebærer en offensiv satsing med en nominell utgiftsvekst på 7,7 pst. innenfor mitt ansvarsområde.

I et rettssamfunn må enhver borger ha trygghet mot overgrep på liv, helse, personlig integritet og eiendom. Tryggheten er en helt sentral velferdsfaktor. Tryggheten styrkes ved å iverksette effektive tiltak for å forebygge kriminalitet, ved rask reaksjon fra samfunnets side på kriminelle handlinger, og ved å bygge ut støtteapparatet og bistandsordningene for dem som har blitt offer for kriminalitet.

Og da må jeg spørre direkte med det samme om representanten Nistad ikke har oversett noe i den handlingsplanen som ble framlagt, for der legges det betydelig vekt på straffesakskjeden, oppfølging i politiet og en gjennomgang av politiets atferd på alle plan. Jeg har oftest gitt uttrykk for det.

Det er heller ikke slik at jeg har gitt uttrykk for at jeg ikke har hatt noen anelse om at det er mørketall, men jeg gav i to TV-programmer uttrykk for at når jeg fikk vitner, så var det usedvanlig viktig. For det er med vitner vi kan handle så effektivt som representanten med sitt engasjement gav uttrykk for at hun ønsket, og jeg deler hennes engasjement.

Regjeringen vil sørge for raskere straffesaksbehandling og et bedre samspill mellom de ulike ledd i straffesakskjeden. Det legges opp til rask iverksetting av tiltak av både lovmessig og administrativ karakter for å få ned saksbehandlingstiden. Det er nedsatt to arbeidsgrupper som fortløpende vil utarbeide konkrete tilrådsrapporter, hvorav noen av forslagene er kommentert av tidligere talere i denne debatten. Gruppene skal vurdere lov- og forskriftsendringer, administrative endringer, rutineforbedringer samt forslag til konkrete tiltak basert på de forsøksordninger og prosjekter som tidligere har vært gjennomført.

I forslaget til statsbudsjettet for år 2000 er det tatt en rekke grep for å realisere en hurtigere straffesaksavvikling. Politi- og lensmannsetaten får ytterligere økte ressurser i år 2000, og det er helt naturlig og selvfølgelig at

jeg er innforstått med de formuleringer som komiteen har lagt til grunn når det gjelder politihøgskolestudentene i år 2000. Påtalemyndigheten foreslås også styrket. Og det er i budsjettforslaget satt av midler til å dekke en betydelig lønnsøkning for dommere i første og annen instans. Dette vil forbedre rekrutteringen til dommeryrket. Dette, sett i sammenheng med at det satses videre på å utvikle et nytt saksbehandlingssystem i første og annen instans, vil kunne redusere saksbehandlingstiden.

Den offentlige advokatsalærsatsen økes for å sikre rekruttering av godt kvalifiserte offentlig oppnevnte advokater som forsvarere i straffesaker og som advokater i saker som kommer inn under ordningen med fri rettshjelp. Dette er nødvendig for å sikre at de svakeste i vårt samfunn har tilgang på godt kvalifisert advokatbistand når dette trengs.

Departementets vide saksfelt, mange enkeltsaker og omfattende etatslederrolle gjør det svært krevende å opprettholde en sterk fokusering på de største justispolitiske utfordringene. For å få et sterkere styringsgrep om de justispolitiske hovedutfordringene, og en mer effektiv oppgaveløsning, har Regjeringen ansett det som nødvendig ikke bare å vurdere endringer i justissektoren, men også om Justisdepartementets oppgavehåndtering kan forenkles, effektiviseres og moderniseres.

Ansvaret for å avhøre asylsøkere skal i løpet av 2000 overføres fra Politiet til Utlendingsdirektoratet. I budsjettet er det også lagt opp til at den uavhengige klagenemnda for utlendingssaker skal opprettes fra 1. november i år 2000.

I kriminalomsorgen etableres det fra 1. januar 2001 en struktur med tre nivåer i stedet for dagens to. Stortinget har dessuten til behandling lovproposisjonene om opprettelse av et Politidirektorat og et eget Statens Lotteritilsyn som et direktorat. Lotteritilsynet skal arbeide for en forsvarlig fordeling av inntektsmulighetene fra spill og lotterier, og for at en størst mulig andel av omsetningen fra lotterier skal gå til samfunnsnyttige og humanitære formål.

I budsjettet for år 2000 er det også varslet at Regjeringen neste høst vil fremme stortingsmeldinger om den fremtidige strukturen i herreds- og byrettene, den fremtidige organiseringen av den sentrale domstolsadministrasjonen samt en melding om Politiets ressurser og lokale organisering. Regjeringen vurderer også om oppgaver som i dag er tillagt Justisdepartementet, bør tas ut av departementet, f.eks. ved at de overføres til andre deler av forvaltningen.

Jeg ser det som en hovedoppgave å modernisere justissektoren. Det vil jeg oppnå ved å effektivisere straffeavviklingen og andre organiseringen av justissektoren, som jeg tidligere har vært inne på. Videre er det nødvendig å oppnå en mer effektiv ressursutnyttelse i hele sektoren. Med nye etterforskningsmetoder, med en modernisert og effektivisert Politiets overvåkingstjeneste, med betydelig ressurstilfang de siste årene og ny og større fleksibilitet, f.eks. når det gjelder utnyttelse av lønnsmidler gjennom den nye arbeidstidsordningen, må vi forvente at de enkelte politidistrikter må kunne nå målene om

bl.a. synlig politi og kortere saksbehandlingstid. Jeg viser for øvrig til den varslede stortingsmeldingen om Politiets ressurser og lokale organisering. Videre er en fokusering på de interne organisatoriske forhold i domstolene, med vekt på effektivitet, ressursutnyttelse og kvalitet på avgjørelser og den service som ytes, samt mulighet til å nå overordnede mål, viktig. Justisdepartementet og den enkelte domstol må derfor legge vekt på en løpende utvikling av den interne organisasjonen.

Kriminalomsorgen vil fortsatt rette mye oppmerksomhet mot bedre utnyttelse av ressurser. Justisdepartementet planlegger framleggelse av en stortingsmelding primo 2000 vedrørende redningshelikoptertjenesten. Jeg vil også prioritere arbeidet med å få etablert den nye ordningen med søk etter omkomne. Dette er tiltak som er blitt viktige etter den tragiske «Sleipner»-ulykken.

Til slutt, la meg kort si følgende: Jeg er glad for at det i dag blir fattet vedtak for justissektoren som i all hovedsak er i tråd med Regjeringens forslag til budsjett for år 2000. Vedtaket betyr at vi får en sterk satsing på justissektoren med prioritering av en raskere saksbehandling i hele straffesakskjeden.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Vidar Bjørnstad (A): Jeg nevnte i mitt hovedinnlegg at organisert kriminalitet også hadde fått fotfeste her i Norge, og at vi har behandlet en del virkemidler knyttet til å bekjempe organisert kriminalitet, økt mulighet for økonomisk inndragning, mer effektive metoder for politiet og økt internasjonalt samarbeid.

Situasjonen i Sverige er tydeligvis en helt annen. Der beskrives det alvorlig, omfattende kriminalitet blant personer knyttet til det nynazistiske miljøet og MC-miljøet. De kommer med trusler og begår kriminelle handlinger i et forsøk på å lamme deler av rettssystemet, noe som direkte truer demokratiet, slik det ble sagt direkte i et program i svensk TV i går. Det skjer altså i vårt naboland.

Jeg vet vi venter på en sak knyttet til sikkerhet for polititjenestemenn og anonyme vitner, men kunne statsråden komme med noen refleksjoner om slik aktivitet som vi nå får beskrevet som svært alvorlig i Sverige, knyttet opp mot norske forhold. Har vi en god nok beredskap? Har vi en god oversikt over tilsvarende aktiviteter her, slik at vi ikke plutselig vil stå i den situasjon at vi ser en økning i kriminelle handlinger å la det som vi nå observerer i Sverige, og som er svært alvorlig?

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg kan orientere Stortinget om at senest i går ble det i regi av Justisdepartementet holdt et møte med representanter for Politiet, Riksadvokaten og andre for å diskutere grenseoverskridende organisert kriminalitet. Ett av temaene var den praktiske oppfølgingen av det som står i budsjettproposisjonen, om å jobbe sammen i Økokrim, KRIPOS, Oslo politidistrikt og alle andre deler av Politiet for å bekjempe slik kriminalitet på en praktisk måte, noe jeg skal komme tilbake til Stortinget med senere. Jeg bare understreker det, slik at det er trykk på det.

1. desember gikk høringsfristen ut for alt som går på økte straffebud mot de som truer vitner, folk i rettsapparatet og politiet, samt anonyme vitner og kildevern. Jeg legger stor vekt på det.

Jeg vil også understreke at vi legger vekt på å bekjempe alle former for organisert kriminalitet. Den odelstingsproposisjonen som ble behandlet her om etterforskningsmetoder, trer delvis i kraft 1. januar – dvs. viktige deler av den skal raskt kunne være tilgjengelig for politiet.

Når det gjelder de ulike delene av kriminalitetsbildet som representanten Bjørnstad beskrev, og som knytter seg til høyreekstremer grupper – og vi kan tilføye MC-kriminelle, vi kan tilføye kriminelle som driver med organisert narkotikavirksomhet – er det gitt ulike operative oppdrag i Politiet om at de ulike deler av Politiet skal både systematisere etterretningsinformasjonen og se på alle operative tiltak. Jeg legger stor trykk på dette, og er veldig opptatt av det, men jeg ønsker ikke å gå i detaljer. Jeg vil si det på den måten at vi føler selv at vi ikke bagatelliserer det, men at vi tar det med det største alvor. Og jeg oppfatter det prinsipielt slik at enhver trussel som retter seg mot en person, f.eks. slik som representanten Simonsen skildret det, er uakseptabel. Det er ikke kvantiteten som er avgjørende her, det er kvalitativt en grense som krysses, og den grensen aksepterer vi ikke blir krysset.

Kristin Krohn Devold (H): Justiskomiteen bruker hvert år mye tid på behandling av det fremlagte budsjettet. Vi tar til i begynnelsen av oktober, og vi har budsjettdebatt i begynnelsen av desember. Vi går inn på hver eneste budsjettpost, og vi gjør et grundig arbeid, slik at vi innestår for helheten.

Det regnes som en merkbar kursendring politisk hvis man klarer å flytte på beløp i størrelsesorden 150 mill. kr – det var vel omtrent det man ved budsjettforliket i fjor flyttet om på i justissektoren. I år har rammene blitt fastsatt med et annet flertall. Men vi får rammene to uker før avgivelse av innstillingen, så vi legger også da mye arbeid i å slåss om de smulene som vi får til fordeling.

I sterk kontrast til dette står den praksisen som har utviklet seg med at det blir fremlagt et salderingsbudsjett for det inneværende år helt på tampen av stortingsssesjonen. Dette er ikke et spesielt problem for justiskomiteen, det er et problem for alle Stortingets komiteer. I år sies det at det for de ulike departementer nå foreligger omdisponeringer i størrelsesorden et par milliarder kroner for inneværende år. Når vi ser det i lys av de budsjettendringene som man ved budsjettforlikene klarer å få til, så reiser det et grunnleggende spørsmål omkring demokratiet. Vi foretar da på tampen av hvert budsjettår flytting av store beløp nesten uten debatt, nesten uten tidsbruk.

Og mitt spørsmål til justisministeren er: Kan vi f.eks. neste år forsøke å få til at salderingsproposisjonen for inneværende år på justissektoren kommer to uker tidligere, slik at vi med hensyn til de 200 mill. kr til økte utgifter som ligger inne i nysalderingen i år, kan foreta en litt grundigere behandling – fordi dette er i en slik størrelses-

orden at det kan omtales som en politisk kursendring, hvis vi ønsker å se på det?

Statsråd Odd Einar Dørum: Jeg må ta med meg representanten Krohn Devolds refleksjoner og spørsmål. Men det er helt rett at ved nysalderingen gjør vi det som er nødvendig. Vi må dekke kostnader som politiet hadde ved president Clintons besøk – jeg går ut fra at det skjønner alle. Vi bebudet i budsjettet at vi ville komme tilbake til bevilgninger med hensyn til GSM-avlytting, og det gjør vi. Vi bebudet at vi ville dekke ekstraordinære kostnader ved Kosovo-innsatsen, og det gjør vi. Vi bebudet i budsjettet at vi ville gjøre noe med de ekstraordinært store asylkøene, og det gjør vi. Jeg er helt enig i at i sum er dette et betydelig beløp, men det er varslet i budsjettet.

Det alminnelige spørsmål som representanten stiller, skal jeg ta med meg. Jeg ser at det på mange måter etterlater seg refleksjoner som jeg som regjeringsmedlem ikke bare skal høre her, men også bringe videre i andre sammenhenger. Og jeg kan love at jeg skal gjøre det.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

Jan Petter Rasmussen (A): Det er ikke tvil om at det er i skjæringspunktet mellom sentrumpartiene og Arbeiderpartiet/SV at mulighetene for en mer rettferdig fordelingspolitikk ligger. I så måte er årets budsjettforlik mellom Arbeiderpartiet og regjeringspartiene et steg i riktig retning.

Fordelingspolitikken og det offentlige tilbud til befolkningen, og da spesielt til barn og unge, har avgjort en meget stor betydning for kriminalitetsutviklingen i samfunnet vårt. Forebyggende arbeid må prioriteres, noe en også fra kompetent politihold legger vekt på.

Årets budsjett legger opp til en ytterligere styrking av politiet.

For Arbeiderpartiet er en helhet i straffesakskjeden av meget stor betydning, og derfor er økningen av dommerlønningene og tiltakene for rekruttering og opplæring av nye dommere viktige elementer i årets budsjett, som legger til rette for at domstolene skal kunne utføre sin funksjon på en bra måte. Funksjonelle og gode rettslokaler er også av stor betydning for en effektiv domstol. I den forbindelse er det gledelig at vi nå får på plass en startbevilgning for nytt tinghus i Tromsø.

Det tredje leddet i straffesakskjeden – kriminalomsorgen – har nå langt på vei blitt «the missing link» i kjeden. Regjeringen har ikke lagt til rette for en ordentlig oppfølging av kriminalomsorgsmeldingen.

Ved det interne budsjettssamarbeidet i komiteen har vi greid å rette opp noe, men på langt nær nok. På dette felt ligger det store utfordringer i de kommende års statsbudsjett. Også på dette området har vi funnet plass til en startbevilgning til Tromsø, nemlig til den høyst tiltrengte rehabiliteringen av Tromsø kretsfengsel.

Representanten Jørn Stang tok tidligere i dag opp temaet om rettsgebyr. Jeg vil også komme inn på dette felt. I fjorårets budsjettinnstilling bad vi Justisdepartementet vurdere om størrelsen på rettsgebyret virker ekskluderende

de på enkelte menneskers mulighet til å benytte seg av rettssystemet. Justisdepartementets svar går ut på at dette i liten grad er tilfellet. Ut fra innspill som vi i Arbeiderpartiets fraksjon har fått, føler jeg meg ikke helt trygg på dette. Det må være en grunnleggende demokratisk rett at mennesker har en reell mulighet til å ivareta sine rettigheter, selv om økonomien ikke er den beste.

På bakgrunn av dette vil jeg be statsråden og departementet om å følge nøye med på hvordan det nivået vi nå får på rettsgebyret, vil virke inn på den enkeltes mulighet til å benytte seg av vårt rettssystem.

Gjennom budsjettforliket ble det mulig å etablere ordningen med et fond for søk etter omkomne på havet. Regjeringen hadde selv ikke greid å følge opp den tempoplan Stortingets justiskomite hadde lagt opp til for dannelsen av et eventuelt slikt fond. I mellomtiden har vi dessverre hatt en ny stor tragisk ulykke på vår værharde kyst, som rammer mange mennesker. Selv om dannelsen og bruken av fondet ikke har noen tilknytning til dette forliset, så minner det oss meget sterkt om berettigelsen av et slikt fond.

Mange er de langs kysten som har engasjert seg i dette arbeidet. Fiskarlaget og Fiskarkvinnelaget spesielt kan nå være tilfreds med at arbeidet for å få dette til er kronet med hell. Etableringen av fondet må likevel ikke ta oppmerksomheten fra det som er det viktigste av alt, nemlig en effektiv redningstjeneste som best mulig skal kunne fungere for å redde folk i nød, det være seg til havs eller på land. I den forbindelse savner jeg i denne proposisjonen Justisdepartementets status for innstrammingen med hensyn til det å reise refusjonskrav ved redningsaksjoner som iverksettes etter uaktsomme eller risikofylte handlinger.

Implementeringen av Schengen-samarbeidet ligger inne i neste års budsjett. For Norge er dette samarbeidet av meget stor betydning både i forhold til bevegelsesfriheten over de indre grenser og en effektiv yttergrensekontroll.

Viktig er det å slå fast at Norge fremdeles står fritt i å fastsette norsk asyl- og flyktningpolitikk.

Politisamarbeidet innen Schengen vil sammen med annet internasjonalt politisamarbeid som Europol og Interpol bli viktige redskaper i bekjempelsen av den stadig mer grensekryssende alvorlige internasjonalt organiserte kriminaliteten. I forhold til denne gjerne kynisk rå kriminaliteten er det viktig at vi har et effektivt og robust politi, der vi også må være i stand til å gi politiet og den enkelte polititjenestemann den nødvendige beskyttelse når det trengs.

Kirsti Kolle Grøndahl hadde her overtatt presidentplassen.

Bjørn Hernæs (H): På Norsk Narkotikapolitiforenings konferanse i Trondheim 2. og 3. oktober fikk jeg en grundig innføring i hvordan MC-miljøet arbeider, og jeg er glad for at statsråden tok det opp – det er en av de aller farligste pilarene i internasjonal kriminalitet. De gjør også aktive forsøk på å menneskeligjøre sin egen virk-

somhet, og den taktikken de bruker, er å lime seg inn på og få oppmerksomhet fra kjente personer – i politikken, i kunstnermiljøet og hos andre artister. Derfor håper jeg at statsråden vil sette i gang voksenopplæring i Regjeringen om den aktiviteten MC-miljøene har på disse områdene. Og jeg legger ikke skjul på at jeg ser dette i forhold til dagens oppslag i Aftenposten – statsministeren trenger åpenbart å forstå at dette ikke er å ta i bruk alle gode krefter i samfunnet, tvert imot er det de nedbrytende krefter man legitimerer på denne måten. Jeg tillater meg å stille et spørsmål i spørretimen om den samme saken.

Tradisjonelt er det slik at en av de viktigste konfliktlinjene i norsk politikk gjelder justispolitikken i videste forstand. Det er derfor gledelig at partiene på Stortinget, et godt stykke på vei, er kommet frem til felles standpunkter i mange vanskelige spørsmål. Det er ingen tvil om at dette skyldes at mye av den urealistiske snillismen er forlatt av de aller fleste partier. Det er berettiget å snakke om en klar innskjerpelse av holdningen til kriminell virksomhet. Høyre vil ha en stram, men rettferdig og forutsigbar kriminalpolitikk, tuftet på et humant menneskesyn og rettsstatens prinsipper. Jeg er glad for å kunne fastslå at Høyres syn har vunnet frem både i opinionen og i Stortinget.

Allikevel er det fortsatt noen konfliktområder av stor betydning som står tilbake. Det mest skuffende er kanskje Arbeiderpartiets holdninger til Politiets overvåkingstjeneste og til innsynsloven.

Høyre er dypt bekymret over den holdningen Regjeringen viser i forhold til POT, og finner bare en begrenset trøst i at en samlet komite understreker at departementet ikke kan gjøre vesentlige endringer i overvåkingstjenesten før Stortinget har fått dette til behandling gjennom politilov og politimeldingen. Når flertallet allikevel aksepterer å overføre hele 47 stillinger fra POT til annen politiooperativ virksomhet, og samtidig hevder at dette ikke vil svekke overvåkingstjenestens evne til å løse pålagte oppgaver, vitner dette om en holdningsløs tilnærming til denne viktige tjenesten. Det er alvorlig når en så lojal og forsiktig embetsmann som overvåkingssjefen i Aftenposten den 18. november «stiller spørsmål om hva slags overvåkingspoliti politikerne ønsker seg.» Betenkelighetene blir ikke mindre når flertallet fortsatt opprettholder en rigorøs håndhevelse av innsynsloven og bevilger betydelige beløp, som kunne gått til bekjempelse av virkelig kriminalitet, til etablering og drift av et behandlingsorgan, selvsagt med eget sekretariat, og til en klagenemnd, og for sikkerhets skyld tar man skyldspørsmålet på forskudd og bevilger penger til erstatninger.

Høyre er imot innsynsloven og fremmer forslag i overensstemmelse med dette.

Etter min mening er det vanskelig, for ikke å si umulig, å forene hensynet til overvåkingstjenestens kilder og arbeidsmetoder med et nesten ubegrenset innsyn. Høyre vil ha drivende gode hemmelige tjenester, og det som nå burde stått på dagsordenen, for et samlet storting, var arbeidet med å gjenreise tilliten til de hemmelige tjenestene, arbeidet for å anskueliggjøre behovet for disse tjenestene i en uoversiktlig og farlig verden, og selvfølgelig

også sikre at systematiske regelbrudd ikke skjer i fremtiden. De erstatningssaker som eventuelt kunne komme til å oppstå, kunne enkelt vært løst gjennom de alminnelige erstatningsreglene i vårt land.

Landets våpeneiere har pådratt seg myndighetens griskhet. Høyre er sterkt uenig i den kraftige økningen av gebyrene til pass og ikke minst av våpengebyrene. Den behandlingen som landets våpeneiere er utsatt for, først gjennom en våpenlov som på enkelte områder går langt i å stigmatisere noen av landets mest lovlidige borgere, og hvor sjikanen i etterkant følges opp med en gebyrøkning fra 125 kr til 600 kr, gjør at begeret er fullt. Reaksjonene fra hele Skytter-Norge er sterke og etter min mening meget berettiget.

Under behandlingen av siviltjenesten i fjor innførte stortingsflertallet æresbetegnelsen «vernepliktige» på landets militærnektene. De virkelig vernepliktige i dette landet, som er villig til å forsvare landet med våpen i hånd og med livet som innsats, oppfatter dette som krenkende. Samtidig innførte flertallet, som bekjent, en ordning med egenmelding for at man skal kunne bevise sin «overbevisning». Jeg tillater meg å sette ordet i anførselstegn. Selvsagt gikk det som Høyre forutsa: Vi har fått en kraftig økning i fritaket på toppen av den kraftige økningen som var året før.

Ane Sofie Tømmerås (A): Budsjettproposisjonen og debatten viser at vi hankses med store utfordringer og alvorlige ting som er avgjørende for folks liv, helse og livskvalitet. Derfor synes jeg det er bra at vi på nesten alle punktene i innstillingen har en samlet komite. Vi er enige om hovedlinjene, vi er enige om hva vi ikke kan tolerere, enten vi snakker om organisert kriminalitet, trusler, hjemmevold eller utrygghet. Vi er enige om at det trengs innsats på flere områder, slik som bedre organisering av straffesakskjeden, bedre flyt av sakene, raskere reaksjoner, bedre samarbeid etatene imellom i kommunene, bedre tilstander for ofrene, bedre innhold i soningen.

Det er bra at vi er enige om disse viktige tingene innenfor justissektoren. Men for å finne de beste løsningsene kan man ikke ta på seg skylapper og tro at disse utfordringene kan løses bare innenfor justissektoren. Jeg synes det er ødeleggende når Fremskrittspartiet på populismens alter karakteriserer andre som uansvarlige.

Det har i det siste vært fokusert mye på voldsofre, særlig kvinner og barn, og det er bra. For det er noe grunnleggende galt når det statistisk sett er farligst for en kvinne å oppholde seg i sitt eget hjem. Her er det mye ugjort. Vi må sette inn flere tiltak, vi må ha et bedre hjelpeapparat, vi må foreta ytterligere lovendringer, men vi snakker også om holdninger, som må endres. Det er mer enn fem år siden vi behandlet proposisjonen om kriminalitetsofres stilling her i huset. Der satte vi ofrene i sentrum og foretok en rekke lovendringer og tiltak. Men, som jeg har vist til tidligere, bl. a. i en interpellasjon, det hjelper lite hvis endringene fra vår side ikke blir fulgt skikkelig opp. Det hjelper lite å kreve en bedre oppfølging av politiet overfor ofre og å ha lokale informasjonspakker og voldsansvarlige hvis politiet helst vil se vekk

når voldsofre oppsøker dem. Det hjelper lite å ville gjøre rettssaken lettere for ofre hvis det er veldig få dommere som bruker adgangen til lukking av rettssalen, til utvisning av voldsovergriperen osv. Det hjelper lite å vedta regler om besøksforbud og bevilge penger til voldsalarm hvis slikt i liten grad blir brukt. Og det hjelper lite at vi stadig vekk gir signaler om at strafferammen skal brukes i større grad når vi ser at domstolen følger opp sent og med små skritt.

Vi snakker om holdninger til den kriminaliteten som pågår bak de private dørene, vi snakker om holdninger til noen kvinners krav til grunnleggende menneskerettigheter.

En viktig del av kriminalitetsforebyggingen er å få voldsmenn på fote igjen. Det hjelper lite å putte dem i fengsel et visst antall måneder av året hvis de kommer ut igjen i det samme miljøet, med den samme innstillingen, kanskje bare enda mer aggressive og ødelagte. Derfor er det viktig at vi systematiserer og utvider voldsprogrammene som Regjeringen også har varslet.

Også for andre lovbrutere må det være et mål å komme bedre ut etter soningsoppholdet enn da de gikk inn. Det stilles store krav til ansatte, det er viktig at de er faglært og at de er mange nok. I Arbeiderpartiet stoler vi på Regjeringen med hensyn til at det er riktig at fire nye klasser på KRUS vil dekke både forventet avgang og en nødvendig økning av antall ansatte. En gjennomgang av utdanningen og en eventuell høyskolemodell har nå vært varslet i tre år, og det er nødvendig at denne snart kommer på bordet.

Som på så mange andre områder kunne man også innen kriminalomsorgen gjort stor nytte av flere kroner. Forliket mellom Arbeiderpartiet og Regjeringen presset ut noen ekstra millioner kroner til kriminalomsorgen, men jeg hadde håpet justisministeren kunne bekrefte at dette må følges opp med enda mer for at meldingen om kriminalomsorg skal bli fulgt opp på en ordentlig måte, og at det må følge penger med lovverket som nå skal komme på plass.

Den sivile verneplikten hadde vi, som nevnt, en gjennomgang av her i Stortinget for tre år siden. Da ble det slått fast at den skal være en del av totalforsvaret. Og i den sammenhengen ble det vist til at innholdet i tjenesten må være relevant i forhold til at den skal være fredsskapende, konfliktløsende og ha en rolle i en kriseberedskap. Flertallet pekte den gangen på at det måtte gjelde også innenfor sektoren kultur og vitenskap. Mange av oss ble derfor paffede da retningslinjene kom og det der stod at man skulle få tjeneste innenfor kultursektoren bare når aktiviteten retter seg direkte mot barn og unge. Det har vi nå presisert i innstillingen, og det regner jeg med følges opp.

Helt til slutt vil jeg få si at jeg støtter Krohn Devolds syn på hvordan nysalderingen fungerer. Det er udemokratisk når så store summer flyttes på uten en skikkelig politisk behandling, og jeg støtter derfor hennes syn med hensyn til om vi kunne få proposisjonen tidligere eller finne andre måter å løse det på, slik at vi får en skikkelig behandling.

Presidenten: De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Jørn L. Stang (Frp): Det ligger inne en økning på 7,7 pst. for justissektoren i forhold til inneværende år, med en totalramme på nærmere 10,8 milliarder kr for år 2000. Selv om politiet, domstolene og rettsvesenet styrkes, styrkes også deler av byråkratiet vesentlig med flere mennesker engasjert i den offentlige justissektor.

Fremskrittspartiet har med stor skepsis gått inn på de enkelte kapitler som styrker byråkratiet, og omprioritert midler til funksjonelle områder for å styrke påtalemyndigheten, den utøvende myndighet og den dømmende myndighet. Fremskrittspartiet mener at Kosovo-krisen ikke kan være et delargument for å øke utgiftene i Justisdepartementet med 10 mill. kr. I stedet ønsker vi at midlene skal gå til samfunnsnyttige organisasjoner, som Norsk Narkotikapolitiforening, som har som hovedmål å bekjempe narkotikamisbruket, spesielt blant den yngre del av befolkningen. Vi vil også styrke budsjettet for lagmannsrettene og herreds- og byrettene, mer enn Regjeringens forslag. Det vil føre til kortere saksbehandlingstid og dermed bedre kontinuitet i domstolenes dømmende virksomhet.

Vi ønsker videre en raskere utbyggingstakt når det gjelder nye fengsler i Fengselsvesenet. Jeg vil minne om at Stortinget har vedtatt at det skal bygges et nytt fengsel i østlandsområdet, i Østfold. Dessverre går denne prosessen meget tregt. Og vi beklager departementets begrunnelse, at man følger normal byggesaksgang. Etter Fremskrittspartiets mening haster det med en rask igangsettelse av byggeprosjektet for å få dette fengselet ferdig.

Det er en vesentlig forskjell mellom prioriteringene til regjeringspartiene og deres nye budsjettvenner fra Arbeiderpartiet kontra Fremskrittspartiet. Det norske folk bør merke seg at disse fra år 2000 vil opprette en utlendingsnemnd til en foreløpig kostnad på 30 mill. kr årlig. Nemnden er tenkt opprettet som en klageinstans for asylsøkere og øvrige utlendinger og gir dermed disse et særlig rettsvern i Kongeriket Norge, som norske statsborgere ikke har. Denne nemnden blir svært ressurskrevende når det skal opprettes en direktørstilling, 16 nemndmedlemmer og et sekretariat. Videre blir advokater, tolker og nemndmedlemmer engasjert med uante kostnader på sikt. Utlendingsnemnda vil faktisk bestå av 101 årsverk samt hele 600 nemndmedlemmer, som skal oppnevnes for fire år av gangen, altså en permanent ordning. En slik ordning, sammen med øvrige spesialordninger, fører til at det blir grobunn for rasisme når man innfører spesielle rettigheter for utlendinger og fremmedkulturelle.

Einar Holstad (KrF): Det er med glede jeg registrerer komiteens vilje til å se nærmere på behovet for og nytten av en egen helikoptertjeneste i politiet.

Stortinget vedtok den 5. november 1996 å igangsette et prøveprosjekt med helikoptertjeneste i politiet. I tilbakemeldingen til Stortinget etter avsluttet prøveprosjekt er erfaringer med forebyggende effekt ikke vektlagt. Likeledes er ikke verdien av beredskap trukket inn i departementets vurdering.

Flere tragiske hendelser det siste året har aktualisert bruk av eget helikopter i politiet, senest den mye omtalte

ulykken på Ringveien i Oslo, hvor en ung mor ble drept. Igjen har en politijakt med bil endt i en ulykke. Han som var skyld i ulykken gjennom å kjøre mot kjøreretningen i flere kilometer, skylder på politiet. Politiet er ofte utsatt for de «umulige» oppgavene som skal løses i løpet av sekunder og under meget sterkt press. Det er lett å kritisere politiets valg av løsninger når tragedien inntreffer. Jeg tillater meg å minne om at de fleste oppgaver politiet står overfor, løses tilfredsstillende, uten at vi leser om det i avisene.

I 17 måneder fram til 1. mai i år hadde politiet et svært godt virkemiddel i forebyggende trafikksikringsarbeid gjennom et eget politihelikopter. Det var innleid privat helikopter, bemannet med politiets egne mannskaper, godt utstyrt og forberedt på svært mange situasjoner som kan oppstå. Politihelikopteret bidrog i prøveperioden til å redde menneskeliv. Hvor mange alvorlige trafikkulykker som ble avverget gjennom å være synlig langs de store veiene i Oslo-området, er vanskelig å fastslå, av den enkle grunn at de aldri ble registrert. Erfaringer fra Sverige som har hatt en egen helikoptertjeneste i politiet siden 1963, viser at bruk av ett helikopter i trafikkovertvåking er like bra som flere titalls politibiler for å skape den samme forebyggende effekten. Dessverre var Justisdepartementets holdning til prosjektet meget negativ fra starten av. Det ble ikke funnet midler til å fortsette ordningen med eget helikopter i politiet etter 1. mai i år.

En annen side ved det omtalte politihelikopterprosjektet som Justisdepartementet ikke har vektlagt i sin rapport til Stortinget, er verdien av beredskap. Når slike biljakter som den jeg omtalte i begynnelsen, starter, viser all erfaring fra utlandet at bruk av helikopter i stedet for bruk av politibil i jakt på rømlinger reduserer faren for ulykker vesentlig. Fra kilder i politiet er jeg blitt fortalt at den nevnte dødsulykken kunne vært unngått om politiet hadde hatt tilgang til eget helikopter i det aktuelle tidsrommet. Det er derfor med glede jeg leser justiskomiteens budsjettinnstilling til Stortinget. En enstemmig komite ber departementet foreta en ny gjennomgang av kostnytteeffekten ved egen helikoptertjeneste i politiet. Jeg forventer en rask tilbakemelding til Stortinget. Skal vi nå nullvisjonen om ingen drepte eller hardt skadde i trafikken, må vi bruke alle tilgjengelige hjelpemidler. Stortinget imøteser en ny gjennomgang av prøveprosjektet hvor nytteverdiene blir synliggjort. Det synes alt nå å være mange argumenter for å etablere en egen helikoptertjeneste i politiet.

Torbjørn Andersen (Frp): Det er et alvorlig tilbakeskritt for folks rettssikkerhet i dette landet når flere ting nå tyder på at østeuropeisk og russisk mafia er i ferd med å forgrene seg for fullt her i Norge. Jeg viser for øvrig til det som min partikollega, Jan Simonsen, nevnte i sitt hovedinnlegg om Grimstad-mannen som nå trues på livet av torpedoer. Jeg vil få understreke at problemet med kriminell torpedovirksomhet og regelrett pengeutpressing synes å være i ferd med å bli en svært så innbringende geskjeft for hensynsløse og brutale utenlandske pengeinnkrevere her i landet. Blant de metodene som medlem-

mene i disse torpedomiljøene benytter for å inndrive penger, er altså å fremsette trusler om lemlestelse og likvidasjon av sine ofre. Det verste er at disse truslene også rettes mot offerets familie, kone og barn.

I Agderposten for i dag kan vi på forsiden se en bedriftsleder i Grimstad som sammen med sin familie måtte gå i dekning for torpedoer. Disse utenlandske torpedoene har fremført de groveste trusler, både mot familien til denne personen og mot ham selv. Etter at torpedoene ble pågrepet i en storstilt politiaksjon ved forretningsmannens bedrift i Grimstad onsdag, ble de altså sluppet fri dagen etterpå og fortsetter med å fremføre sine trusler. Videre kan vi se i avisen at «Torpedoer truer med hevn» og «Torpedo siktet for drapstrusler». De lover videre at når de går fri, skal han ikke få sove godt om natten, at han kan vente seg flere ubehageligheter og at han skal betale uansett. Til slutt truer torpedoene selvsagt med å komme tilbake. Likevel kan disse torpedoene, etter å ha fremført sine trusler i all offentlighet, etter løslatelsen fritt dra fra Grimstad i sine nye, råflotte Mercedeser og sette kursen mot Oslo for å fortsette sin virksomhet der.

Dette er altså Norge i 1999, og Fremskrittspartiet forventer at justisministeren foretar seg noe for å stoppe dette og den skumle utviklingen som vi nå er vitne til. Jeg mener at denne forretningsmannen og andre som måtte bli utsatt for å komme i samme situasjon, har et klart behov for særskilt politibeskyttelse. Jeg håper justisministeren nå vil se spesielt på den situasjonen jeg beskriver her – og vi må forvente at det kan bli flere slike situasjoner framover – og foreslå at det gjøres noe for å beskytte disse personene ekstra. Samtidig bør han se på ordningen med å kjøpe opp gjeldsbrev, som disse miljøene driver med. Jeg vet at noe er på gang her, men der bør det skje noe raskt.

Jan Simonsen (Frp): Justisministeren sa i sitt innlegg at det viktigste for denne regjeringen er å sikre trygghet for liv og helse. Så langt kan man vel konstatere at Regjeringen har mislyktes. Når forretningsfolk gir etter for pengeutpressing fordi man ikke er sikre på at politiet kan gi den nødvendige beskyttelsen mot jugoslaviske torpedoer, føler ikke folk seg trygge. Når en forretningsmann i Grimstad må gå i dekning fordi det lokale politikammer sier at det ikke har ressurser til å garantere døgnkontinuerlig vakt, men må begrense vaktholdet rundt boligen til å kjøre runder på nattetid med politibilen, føler ikke folk seg trygge. Og hvordan kan vi føle oss trygge når Oslo-politiet sier at det er umulig å rykke ut på et oppdrag for å hjelpe en person som er i nød, å drive med aktivt spaningsarbeid, fordi 1 ½ time er for liten tid til forberedelser?

Jeg har bare dette enkle spørsmålet til justisministeren, og han kan lett gi meg et svar som jeg blir svært fornøyd med: I denne ene store, men samtidig lille saken i den forstand at det er en enkeltsak, men den er stor og alvorlig for dem det angår, kan justisministeren garantere at Grimstad-politiet nå kan bruke alle de økonomiske midlene som er nødvendig for å sikre liv og helse til denne forretningsmannen, hans familie og hans arbeidska-

merater, uten å få kritikk for budsjettoverskridelser? Jeg venter bare på et enkelt, lite ja.

Statsråd Odd Einar Dørum: Det er vel demokratiet på sitt sterkeste når vi stiller budsjettspørsmålene i åpen sal basert på en enkeltsak, og jeg skal ta det som det er. Vi sørger for at kriminelle blir tatt der de er, og jeg skal se på denne saken og få den gjennomgått, slik at disse torpedoene ikke får være i fred. De sider av det som handler om beskyttelse for det mennesket det gjelder, skal også bli fulgt opp. Hvilke praktiske politioperative grep det er, tror jeg representanten får overlate til meg som ansvarlig for politiet å se på.

Så vil jeg gjerne si at hvis poenget var å få meg til å handle, kunne man også oppnådd det ved en telefon til meg, i den forstand at jeg er meget kjent for å kunne handle overfor organisert kriminalitet, og fordi jeg også leder et politikorps som har evnen til å gjøre det. Så hvis det var hensikten, kunne man gjort det på en annen måte. Hvis hensikten var å gi ett eksempel på noe vi ikke godtar, er det strålende greit. Hvis dette var et forsøk på å tegne et eksempel på at det generelt er slik, og å generalisere, kan jeg ikke godta det. Jeg kan ikke godta det som en beskrivelse for min holdning, for Regjeringens holdning eller for Stortingets holdning. Men den gode pedagogikk tar jeg i demokratiets navn. Man kan regne med at jeg skal gjennomgå saken, for jeg avskyr organisert kriminalitet, jeg avskyr dets vesen, og jeg avskyr truslene bak den.

Jeg føler meg så fri å si at statsministeren vår trenger ingen voksenopplæring. Statsministeren, som alle andre mennesker, må gå ut fra at de som møter ham, er ordentlige. Hvis det så viser seg at noen er frekke nok til å lure et menneske, får man lære av det etterpå. Jeg har selv vært utsatt for episoder – jeg skal ikke gå i detalj på det. En del av disse miljøene har en frekhetens nådegave som er velutviklet. En skal ha god radar for av og til å fange dem opp, i tillegg til god kunnskap. Noe radar har jeg, og jeg kan forsikre at statsministeren også har det i

rikt monn. Det syns jeg han har markert på førstesiden av Aftenposten i dag, og jeg vil bruke ord som frekhetens nådegave når man slik prøver å gå inn på en statsminister på et arrangement mot voldskriminalitet.

Så vil jeg si: En del av innsatsen for å bekjempe kriminalitet handler også om Politiets overvåkingstjeneste, som er viktig. Den er meget viktig bl.a. i spørsmål om høyreekstreme, og Stortinget må ikke legge noe annet til grunn enn at denne statsråden og Regjeringen mener det. Jeg mener at jeg med god samvittighet kunne flytte på de 47 stillingene, men vi har aldri tenkt noe annet enn at Politiets overvåkingstjeneste skal være viktig. Jeg har gitt uttrykk for det senest i debatten om EOS-utvalget her i salen, og det har vært vår selvsagte linje at alle endringer kommer til Stortinget, og de to naturlige anledningene er politiloven og politimeldingen. Det har komiteen gitt uttrykk for – det er ingen motsetning mellom Stortinget, komiteen og undertegnede om dette. Vi tenker likt om det: Vi trenger en effektiv tjeneste. Hvis den føler at den er blitt satt tilbake på grunn av oppgjøret om fortiden, skal den ikke føle det på noen som helst måte med denne justisministeren og med denne regjeringen og med det Stortinget har gitt uttrykk for. En kan rette ryggen og gå ut og ta de kriminelle og de hardkokte hvor det er nødvendig. For det trengs.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 6. (Votering, se side 863)

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte **presidenten:** Da er vi klare til votering.

Votering i sak nr. 1

Presidenten: Under debatten er det satt fram ett forslag, fra Vidar Kleppe på vegne av Fremskrittspartiet.

Komiteen hadde innstillet:

Rammeområde 14

På statsbudsjettet for 2000 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
41		Stortinget (jf. kap. 3041)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	436 060 000	
	32	Kjøp av leiligheter, <i>kan overføres</i>	10 500 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	41 532 000	
	70	Tilskudd til partigruppene	25 127 000	
43		Stortingets ombudsmann for forvaltningen (jf. kap. 3043)		
	1	Driftsutgifter	22 971 000	
44		Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste		
	1	Driftsutgifter	2 770 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
51		Riksrevisjonen (jf. kap. 3051)		
	1	Driftsutgifter	241 700 000	
		Totale utgifter		780 660 000
I n n t e k t e r				
3041		Stortinget (jf. kap. 41)		
	1	Salgsinntekter	60 000	
	3	Leieinntekter	1 475 000	
	40	Salg av leiligheter	6 500 000	
		Totale inntekter		8 035 000

Presidenten: Her foreligger et alternativt forslag fra Forslaget lyder:
Fremskrittspartiet.

«Rammeområde 14

På statsbudsjettet for 2000 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
41		Stortinget (jf. kap. 3041)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 70</i>	436 060 000	
	32	Kjøp av leiligheter, <i>kan overføres</i>	10 500 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	41 532 000	
	70	Tilskudd til partigruppene	22 850 000	
43		Stortingets ombudsmann for forvaltningen (jf. kap. 3043)		
	1	Driftsutgifter	25 248 000	
44		Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste		
	1	Driftsutgifter	2 770 000	
51		Riksrevisjonen (jf. kap. 3051)		
	1	Driftsutgifter	241 700 000	
		Totale utgifter		780 660 000
I n n t e k t e r				
3041		Stortinget (jf. kap. 41)		
	1	Salgsinntekter	60 000	
	3	Leieinntekter	1 475 000	
	40	Salg av leiligheter	6 500 000	
		Totale inntekter		8 035 000»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Fremskrittspartiet bifaltes innstillingen med 85 mot 17 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 14.45.19)

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstillet:

St.meld. nr. 6 (1999-2000) – Embetsutnemningar m.m. 1. juli 1998 – 30. juni 1999 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 7A (1999-2000) – Svar på forslag oversendt fra Stortinget uten realitetsvotering til Regjeringen 1. halvår 1999 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 4

Komiteen hadde innstillet:

Dokument nr. 3:10 (1998-99) – om Riksrevisjonens undersøkelse av tilskuddene til skolelokaler og skolefritidsordningen i Reform 97 – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstillet:

Statsrådets protokoller for tidsrommet 1. januar – 30. juni 1999 vedkommende:
 Statsministerens kontor
 Arbeids- og administrasjonsdepartementet
 Barne- og familiedepartementet
 Finans- og tolldepartementet
 Fiskeridepartementet
 Forsvarsdepartementet
 Justis- og politidepartementet
 Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet
 Kommunal- og regionaldepartementet
 Kulturdepartementet
 Landbruksdepartementet
 Miljøverndepartementet
 Nærings- og handelsdepartementet
 Olje- og energidepartementet
 Samferdselsdepartementet
 Sosial- og helsedepartementet
 Utenriksdepartementet og
 Utenriksdepartementet – saker vedrørende utvikling- og menneskerettigheter
 - vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Votering i sak nr. 6

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 4 forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Kristin Krohn Devold på vegne av Fremskrittspartiet og Høyre
- forslag nr. 3, fra Jan Simonsen på vegne av Fremskrittspartiet
- forslag nr. 4, fra Kristin Krohn Devold på vegne av Høyre

Presidenten vil foreslå at det først voteres over det mindretallsforslaget som er uavhengig av budsjettammen, nemlig forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet, til B, deretter voteres det over forslagene nr. 1 og 2, fra Fremskrittspartiet og Høyre, deretter over forslag nr. 3 fra Fremskrittspartiet, til A, og til slutt voteres det alternativt mellom komiteens innstilling og forslag nr. 4, fra Høyre.

Ingen innvendinger er kommet mot dette, og slik går vi frem.

Forslag nr. 3, fra Fremskrittspartiet, til B, tas opp til votering. Forslaget lyder:

«B. Rammeuavhengige forslag

I.

Stortinget ber Regjeringen innarbeide eventuelle regelendringer i tilknytning til våpenloven som en del av loven, og sende disse til Stortinget til behandling, sammen med en redegjørelse for eventuelle forslag til forskrifter, slik at Stortinget får en anledning til å ta stilling til lovendringene, samt drøfte forslagene til forskrifter.

II.

Stortinget ber Regjeringen utarbeide en ordning som sikrer politihøgskolestudentene en rimelig godtgjørelse/lønn for det politiarbeidet de utfører i praksisåret.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 86 mot 16 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.47.47)

Presidenten: Det voteres så over forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre. Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen omdisponere 20 mill. kroner på kap. 440 post 01 Driftsutgifter fra øremerkede miljøtiltak til politiets frie driftsmidler.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om opphevelse av midlertidig lov av 17. september 1999 om begrenset innsyn i overvåkingspolitiets arkiver og registre (innsynsloven).»

V o t e r i n g :

Forslagene fra Fremskrittspartiet og Høyre ble med 71 mot 30 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.48.10)

Presidenten: Det voteres så over forslag nr. 3, fra
Fremskrittspartiet, til A. Forslaget lyder:

«A. Rammeområde 5

I.

På statsbudsjettet for 2000 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
61		Høyesterett (jf. kap. 3061)		
	1	Driftsutgifter	44 899 000	
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400)		
	1	Driftsutgifter	216 420 000	
	70	Tilskudd	1 200 000	
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	8 986 000	
405		Lagmannsrettene (jf. kap. 3405)		
	1	Driftsutgifter	134 722 000	
410		Herreds- og byrettene (jf. kap. 3410)		
	1	Driftsutgifter	774 668 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	82 721 000	
	30	Nybygg – Tromsø tinghus, <i>kan overføres</i>	4 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	28 508 000	
414		Domsutgifter		
	1	Driftsutgifter	58 216 000	
430		Kriminalomsorg (jf. kap. 3430)		
	1	Driftsutgifter	1 356 887 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	38 448 000	
	30	Nybygg – Tromsø kretsfengsel, <i>kan overføres</i>	3 000 000	
	31	Nybygg – Fengsel Østfold, <i>kan overføres</i>	5 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	79 488 000	
	70	Tilskudd	4 352 000	
	71	Tilskudd til Frelsesarmeens institusjon Elevator	3 275 000	
	72	Tilskudd til Foreningen for fangers pårørende	1 737 000	
432		Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS) (jf. kap. 3432)		
	1	Driftsutgifter	85 374 000	
440		Politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 441 post 1</i>	4 712 448 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	10 311 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	218 894 000	
441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)		

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 440 post 1</i>	966 900 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	12 000 000	
442		Politihøgskolen (jf. kap. 3442)		
	1	Driftsutgifter	155 675 000	
445		Den høyere påtalemyndighet (jf. kap. 3445)		
	1	Driftsutgifter	62 047 000	
446		Kontrollen med den militære påtale- og disiplinærmyndighet (jf. kap. 3446)		
	1	Driftsutgifter	3 844 000	
448		Grensekommisæreren		
	1	Driftsutgifter	3 552 000	
449		Statens innkrevingsentral (jf. kap. 3449)		
	1	Driftsutgifter	105 585 000	
450		Sivile vernepliktige (jf. kap. 3450)		
	1	Driftsutgifter	201 752 000	
455		Redningstjenesten (jf. kap. 3455)		
	1	Driftsutgifter	31 106 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	5 059 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 069 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	4 500 000	
	72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenesten ved kystradioene	53 456 000	
	73	Fond for søk etter omkomne på havet	8 000 000	
460		De særskilte etterforskningsorganene		
	1	Driftsutgifter	6 674 000	
462		Registerenheten i Brønnøysund (jf. kap. 3462)		
	1	Driftsutgifter	114 998 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 402 000	
463		Datatilsynet (jf. kap. 3463)		
	1	Driftsutgifter	13 049 000	
464		Statens Lotteritilsyn (jf. kap. 3464)		
	1	Driftsutgifter	20 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 500 000	
465		Regjeringsadvokaten (jf. kap. 3465)		
	1	Driftsutgifter	23 936 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	4 110 000	
466		Advokatutgifter m.m.		

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
		1 Driftsutgifter	265 308 000	
467		Norsk Lovtidend		
		1 Driftsutgifter	4 359 000	
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)		
		1 Driftsutgifter	3 084 000	
		70 Fri sakførsel	155 497 000	
		71 Fritt rettsråd	97 153 000	
		72 Tilskudd til spesielle rettshjelpiltak	16 188 000	
471		Statens erstatningsansvar		
		1 Driftsutgifter	718 000	
		70 Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	35 000 000	
		71 Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	68 000 000	
474		Konfliktråd		
		1 Driftsutgifter	2 649 000	
		60 Overføringer til kommunene, <i>kan overføres</i>	24 700 000	
475		Bobehandling		
		1 Driftsutgifter	29 369 000	
		21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	4 048 000	
476		Et historisk og moralsk oppgjør med behandlingen i Norge av den økonomiske likvidasjon av den jødiske minoritet under den 2. verdenskrigen		
		72 Erkjentlighetsbeløp, <i>overslagsbevilgning</i>	25 000 000	
482		Politiberedskap		
		1 Driftsutgifter	4 878 000	
		Totale utgifter		<u>10 426 719 000</u>
I n n t e k t e r				
3400		Justisdepartementet (jf. kap. 400)		
		1 Diverse inntekter	894 000	
3410		Rettsgebyr (jf. kap. 410)		
		1 Rettsgebyr	662 454 000	
		4 Lensmennes gebyrinntekter	91 865 000	
3430		Kriminalomsorg (jf. kap. 430)		
		2 Arbeidsdriftens inntekter	38 291 000	
		3 Andre inntekter	20 781 000	
3432		Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS) (jf. kap. 432)		
		3 Andre inntekter	151 000	
3440		Politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 440)		
		1 Gebyrer	141 960 000	
		3 Salgsinntekter	7 035 000	
		4 Gebyrer – vaktelskap	187 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 441)		
	3	Salgsinntekter	1 800 000	
	5	Personalbarnehage	2 000 000	
3442		Politihøgskolen (jf. kap. 442)		
	2	Diverse inntekter	4 749 000	
3449		Statens innkrevingsentral (jf. kap. 449)		
	2	Refusjoner	11 168 000	
	81	Bøter, inndragninger	540 000 000	
	82	Vegadministrasjonsgebyr	49 000 000	
	84	Gebyr ved for sent innsendt regnskap m.m. ...	41 000 000	
	85	Misligholdte lån i Statens lånekasse	75 000 000	
3450		Sivile vernepliktige, driftsinntekter (jf. kap. 450)		
	1	Inntekter av arbeid	59 756 000	
	2	Salgs- og leieinntekter	366 000	
3462		Registerenheten i Brønnøysund (jf. kap. 462)		
	1	Gebyrinntekter	379 300 000	
	3	Oppdrag og andre inntekter	11 119 000	
3463		Datatilsynet (jf. kap. 463)		
	1	Årsavgift m.m.	964 000	
3464		Statens Lotteritilsyn (jf. kap. 464)		
	1	Gebyrer	27 500 000	
3465		Regjeringsadvokaten (jf. kap. 465)		
	1	Erstatning for utgifter i rettssaker	2 422 000	
	3	Oppdrag	266 000	
3470		Fri rettshjelp (jf. kap. 470)		
	1	Egenandeler m.m.	10 300 000	
		Totale inntekter		<u>2 180 328 000</u>

II.

Betinget tilsagn om tilskudd

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2000 kan gi nye betingede tilsagn om tilskudd for videre bobehandling for kr 6 100 000 under ordningen med utgifter til bobehandling, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger kr 16 100 000.

III.

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2000 kan bestille varer for inntil kr 70 000 000 ut over bevilgningen som er gitt under kap. 440 post 45.

IV.

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2000 kan overskride bevilgningen under:

1. kap. 410 post 01 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3410 post 03.

2. kap. 430 post 01 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3430 post 14.

3. kap. 440 post 01 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3440 post 02.

4. kap. 440 post 45 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3440 post 03.

5. kap. 441 post 01 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3441 post 02.

6. kap. 441 post 01 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3441 post 03.

7. kap. 442 post 01 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3442 post 02.

8. kap. 449 post 01 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3449 post 02.

9. kap. 462 post 01 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3462 post 03.

10. kap. 464 post 01 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3464 post 02.

V.

Nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2000 kan

1. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 400 post 01 inntektene ved avholdelse av konferanser i regi av Det kriminalitetsforebyggende råd, samt inntekter fra salg av rådets publikasjoner.
2. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 post 01 inntektene ved avholdelse av kurs og konferanser i regi av Konkursrådet samt inntekter fra rådets øvrige virksomhet.
3. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 post 21 tilbakebetalte inntekter under ordningen med utgifter til bobehandling.

VI.

Andre fullmakter

Stortinget samtykker i at det åpnes for adgang til førtidsdimittering av mannskaper i siviltjenesten slik det fremgår under kap. 450 Sivile vernepliktige.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Fremskrittspartiet ble med 84 mot 19 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.48.31)

Komiteen hadde innstillet:

Rammeområde 5

I.

På statsbudsjettet for 2000 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
61		Høyesterett (jf. kap. 3061)		
	1	Driftsutgifter	44 899 000	
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400)		
	1	Driftsutgifter	241 420 000	
	70	Tilskudd	200 000	
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	8 986 000	
405		Lagmannsrettene (jf. kap. 3405)		
	1	Driftsutgifter	131 722 000	
410		Herreds- og byrettene (jf. kap. 3410)		
	1	Driftsutgifter	768 668 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	82 721 000	
	30	Nybygg – Tromsø tinghus, <i>kan overføres</i>	4 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	28 508 000	
414		Domsutgifter		
	1	Driftsutgifter	58 216 000	
430		Kriminalomsorg (jf. kap. 3430)		
	1	Driftsutgifter	1 343 887 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	38 448 000	
	30	Nybygg – Tromsø kretsfengsel, <i>kan overføres</i>	3 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	79 488 000	
	70	Tilskudd	4 352 000	
	71	Tilskudd til Frelsesarmeens institusjon Elevator	3 275 000	
	72	Tilskudd til Foreningen for fangers pårørende	437 000	
432		Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS) (jf. kap. 3432)		

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	1	Driftsutgifter	79 374 000	
440		Politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 441 post 1...</i>	4 584 448 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	10 311 000	
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	203 894 000	
441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 440 post 1</i>	960 900 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	12 000 000	
442		Politihøgskolen (jf. kap. 3442)		
	1	Driftsutgifter	152 675 000	
443		Oppfølging av Innsynsloven		
	1	Driftsutgifter	6 000 000	
	70	Erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	4 000 000	
445		Den høyere påtalemyndighet (jf. kap. 3445)		
	1	Driftsutgifter	62 047 000	
446		Kontrollen med den militære påtale- og disiplinærmyndighet (jf. kap. 3446)		
	1	Driftsutgifter	3 844 000	
448		Grensekommissæren		
	1	Driftsutgifter	3 552 000	
449		Statens innkrevingsentral (jf. kap. 3449)		
	1	Driftsutgifter	124 585 000	
450		Sivile vernepliktige (jf. kap. 3450)		
	1	Driftsutgifter	231 752 000	
455		Redningstjenesten (jf. kap. 3455)		
	1	Driftsutgifter	31 106 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	5 059 000	
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 069 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	4 500 000	
	72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenesten ved kystradioene	53 456 000	
	73	Fond for søk etter omkomne på havet	8 000 000	
460		De særskilte etterforskningsorganene		
	1	Driftsutgifter	6 674 000	
462		Registerenheten i Brønnøysund (jf. kap. 3462)		
	1	Driftsutgifter	124 998 000	
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 402 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
463		Datatilsynet (jf. kap. 3463)		
	1	Driftsutgifter	13 049 000	
464		Statens Lotteritilsyn (jf. kap. 3464)		
	1	Driftsutgifter	20 000 000	
45		Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 500 000	
465		Regjeringsadvokaten (jf. kap. 3465)		
	1	Driftsutgifter	23 936 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	4 110 000	
466		Advokatutgifter m.m.		
	1	Driftsutgifter	265 308 000	
467		Norsk Lovtidend		
	1	Driftsutgifter	4 359 000	
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)		
	1	Driftsutgifter	3 084 000	
	70	Fri sakførsel	155 497 000	
	71	Fritt rettsråd	97 153 000	
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelpiltak	14 688 000	
471		Statens erstatningsansvar		
	1	Driftsutgifter	718 000	
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	35 000 000	
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	68 000 000	
474		Konfliktråd		
	1	Driftsutgifter	2 649 000	
	60	Overføringer til kommunene, <i>kan overføres</i>	24 700 000	
475		Bobehandling		
	1	Driftsutgifter	29 369 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	20 948 000	
476		Et historisk og moralsk oppgjør med behandlingen i Norge av den økonomiske likvidasjon av den jødiske minoritet under den 2. verdenskrigen		
	71	Støtte utenfor Norges grenser til å minnes og å utvikle den tradisjon og kultur som nazistene ønsket å utrydde	60 000 000	
	72	Erkjentlighetsbeløp, <i>overslagsbevilgning</i>	25 000 000	
482		Politiberedskap		
	1	Driftsutgifter	4 878 000	
490		Klagenemnd for utlendingssaker (jf. kap. 3490)		
	1	Driftsutgifter	29 900 000	
		Totale utgifter		<u>10 438 719 000</u>
I n n t e k t e r				
3400		Justisdepartementet (jf. kap. 400)		
	1	Diverse inntekter	894 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3410		Rettsgebyr (jf. kap. 410)		
	1	Rettsgebyr	662 454 000	
	4	Lensmennenes gebyrinntekter	91 865 000	
3430		Kriminalomsorg (jf. kap. 430)		
	2	Arbeidsdriftens inntekter	38 291 000	
	3	Andre inntekter	20 781 000	
3432		Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS) (jf. kap. 432)		
	3	Andre inntekter	151 000	
3440		Politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 440)		
	1	Gebyrer	153 960 000	
	3	Salgsinntekter	7 035 000	
	4	Gebyrer – vaktelskap	187 000	
3441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 441)		
	3	Salgsinntekter	1 800 000	
	5	Personalbarnehage	2 000 000	
3442		Politihøgskolen (jf. kap. 442)		
	2	Diverse inntekter	4 749 000	
3449		Statens innkrevingsentral (jf. kap. 449)		
	2	Refusjoner	11 168 000	
	81	Bøter, inndragninger	540 000 000	
	82	Vegadministrasjonsgebyr	49 000 000	
	84	Gebyr ved for sent innsendt regnskap m.m.	41 000 000	
	85	Misligholdte lån i Statens lånekasse	75 000 000	
3450		Sivile vernepliktige, driftsinntekter (jf. kap. 450)		
	1	Inntekter av arbeid	59 756 000	
	2	Salgs- og leieinntekter	366 000	
3462		Registerenheten i Brønnøysund (jf. kap. 462)		
	1	Gebyrinntekter	379 300 000	
	3	Oppdrag og andre inntekter	11 119 000	
3463		Datatilsynet (jf. kap. 463)		
	1	Årsavgift m.m.	964 000	
3464		Statens Lotteritilsyn (jf. kap. 464)		
	1	Gebyrer	27 500 000	
3465		Regjeringsadvokaten (jf. kap. 465)		
	1	Erstatning for utgifter i rettssaker	2 422 000	
	3	Oppdrag	266 000	
3470		Fri rettshjelp (jf. kap. 470)		
	1	Egenandeler m.m.	10 300 000	
		Totale inntekter		2 192 328 000

II.

Betinget tilsagn om tilskudd

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2000 kan:

1. gi nye betingede tilsagn om tilskudd for videre bobehandling for kr 6 100 000 under ordningen med utgifter til bobehandling, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger kr 16 100 000.

2. gi betinget tilsagn om tilskudd for inntil ytterligere kr 50 000 000 for å dekke utgifter i forbindelse med fortsatt bobehandling i Anders Jahres dødsbo.

III.

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2000 kan bestille varer for inntil kr 70 000 000 ut over bevilgningen som er gitt under kap. 440 post 45.

IV.

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2000 kan overskride bevilgningen under:

1. kap. 410 post 01 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3410 post 03.
2. kap. 430 post 01 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3430 post 14.
3. kap. 440 post 01 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3440 post 02.
4. kap. 440 post 45 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3440 post 03.
5. kap. 441 post 01 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3441 post 02.
6. kap. 441 post 01 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3441 post 03.
7. kap. 442 post 01 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3442 post 02.
8. kap. 449 post 01 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3449 post 02.

9. kap. 462 post 01 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3462 post 03.

10. kap. 464 post 01 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3464 post 02.

V.

Nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2000 kan:

1. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 400 post 01 inntektene ved avholdelse av konferanser i regi av Det kriminalitetsforebyggende råd, samt inntekter fra salg av rådets publikasjoner.
2. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 post 01 inntektene ved avholdelse av kurs og konferanser i regi av Konkursrådet samt inntekter fra rådets øvrige virksomhet.
3. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 post 21 tilbakebetalte inntekter under ordningen med utgifter til bobehandling.

VI.

Andre fullmakter

Stortinget samtykker i at det åpnes for adgang til førtidsdimittering av mannskaper i siviltjenesten slik det fremgår under kap. 450 Sivile vernepliktige.

Presidenten: Her foreligger det et avvikende forslag fra Høyre, forslag nr. 4. Forslaget lyder:

«Rammeområde 5

I.

På statsbudsjettet for 2000 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
U t g i f t e r				
61		Høyesterett (jf. kap. 3061)		
	1	Driftsutgifter	44 899 000	
400		Justisdepartementet (jf. kap. 3400)		
	1	Driftsutgifter	226 420 000	
	70	Tilskudd	1 200 000	
	71	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	8 986 000	
405		Lagmannsrettene (jf. kap. 3405)		
	1	Driftsutgifter	131 722 000	
410		Herreds- og byrettene (jf. kap. 3410)		
	1	Driftsutgifter	768 668 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	82 721 000	
	30	Nybygg – Tromsø tinghus, <i>kan overføres</i>	4 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	28 508 000	
414		Domsutgifter		
	1	Driftsutgifter	58 216 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
430		Kriminalomsorg (jf. kap. 3430)		
	1	Driftsutgifter	1 343 887 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	38 448 000	
	30	Nybygg – Tromsø kretsfengsel, <i>kan overføres</i>	3 000 000	
	32	Nybygg – Trondheim kretsfengsel, ressurs avdelingen	4 700 000	
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	79 488 000	
	70	Tilskudd	4 352 000	
	71	Tilskudd til Frelsesarmeens institusjon Elevator	3 275 000	
	72	Tilskudd til Foreningen for fangers påørende	1 637 000	
432		Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS) (jf. kap. 3432)		
	1	Driftsutgifter	79 374 000	
440		Politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 3440)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under</i> <i>kap. 441 post 1</i>	4 632 448 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	10 311 000	
	45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	203 894 000	
441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 3441)		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under</i> <i>kap. 440 post 1</i>	960 900 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	12 000 000	
442		Politihøgskolen (jf. kap. 3442)		
	1	Driftsutgifter	157 675 000	
443		Oppfølging av Innsynsloven		
	70	Erstatninger, <i>overslagsbevilgning</i>	4 000 000	
445		Den høyere påtalemyndighet (jf. kap. 3445)		
	1	Driftsutgifter	62 047 000	
446		Kontrollen med den militære påtale- og disiplinærmyndighet (jf. kap. 3446)		
	1	Driftsutgifter	3 844 000	
448		Grensekommisæreren		
	1	Driftsutgifter	3 552 000	
449		Statens innkrevingsentral (jf. kap. 3449)		
	1	Driftsutgifter	115 585 000	
450		Sivile vernepliktige (jf. kap. 3450)		
	1	Driftsutgifter	216 752 000	
455		Redningstjenesten (jf. kap. 3455)		
	1	Driftsutgifter	31 106 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	5 059 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 069 000	
	71	Tilskudd til frivillige organisasjoner i redningstjenesten	4 500 000	
	72	Tilskudd til nød- og sikkerhetstjenesten ved kystradioene	53 456 000	
	73	Fond for søk etter omkomne på havet	8 000 000	
460		De særskilte etterforskningsorganene		
	1	Driftsutgifter	6 674 000	
462		Registerenheten i Brønnøysund (jf. kap. 3462)		
	1	Driftsutgifter	124 998 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	6 402 000	
463		Datatilsynet (jf. kap. 3463)		
	1	Driftsutgifter	13 049 000	
464		Statens Lotteritilsyn (jf. kap. 3464)		
	1	Driftsutgifter	20 000 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	7 500 000	
465		Regjeringsadvokaten (jf. kap. 3465)		
	1	Driftsutgifter	23 936 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	4 110 000	
466		Advokatutgifter m.m.		
	1	Driftsutgifter	265 308 000	
467		Norsk Lovtidend		
	1	Driftsutgifter	4 359 000	
470		Fri rettshjelp (jf. kap. 3470)		
	1	Driftsutgifter	3 084 000	
	70	Fri sakførsel	155 497 000	
	71	Fritt rettsråd	97 153 000	
	72	Tilskudd til spesielle rettshjelptiltak	14 688 000	
471		Statens erstatningsansvar		
	1	Driftsutgifter	718 000	
	70	Erstatning til voldsofre, <i>overslagsbevilgning</i>	35 000 000	
	71	Erstatningsansvar m.m., <i>overslagsbevilgning</i>	68 000 000	
474		Konfliktråd		
	1	Driftsutgifter	2 649 000	
	60	Overføringer til kommunene, <i>kan overføres</i>	24 700 000	
475		Bobehandling		
	1	Driftsutgifter	29 369 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	4 048 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
476		Et historisk og moralsk oppgjør med behandlingen i Norge av den økonomiske likvidasjon av den jødiske minoritet under den 2. verdenskrigen		
	71	Støtte utenfor Norges grenser til å minnes og å utvikle den tradisjon og kultur som nazis tene ønsket å utrydde	60 000 000	
	72	Erkjentlighetsbeløp, <i>overslagsbevilgning</i>	25 000 000	
482		Politiberedskap		
	1	Driftsutgifter	4 878 000	
490		Klagenemnd for utlendingssaker (jf. kap. 3490)		
	1	Driftsutgifter	19 900 000	
		Totale utgifter		<u>10 426 719 000</u>
I n n t e k t e r				
3400		Justisdepartementet (jf. kap. 400)		
	1	Diverse inntekter	894 000	
3410		Rettsgebyr (jf. kap. 410)		
	1	Rettsgebyr	662 454 000	
	4	Lensmennes gebyrinntekter	91 865 000	
3430		Kriminalomsorg (jf. kap. 430)		
	2	Arbeidsdriftens inntekter	38 291 000	
	3	Andre inntekter	20 781 000	
3432		Kriminalomsorgens utdanningssenter (KRUS) (jf. kap. 432)		
	3	Andre inntekter	151 000	
3440		Politi- og lensmannsetaten (jf. kap. 440)		
	1	Gebyrer	141 960 000	
	3	Salgsinntekter	7 035 000	
	4	Gebyrer – vaktelskap	187 000	
3441		Oslo politidistrikt (jf. kap. 441)		
	3	Salgsinntekter	1 800 000	
	5	Personalbarnehage	2 000 000	
3442		Politi-høgskolen (jf. kap. 442)		
	2	Diverse inntekter	4 749 000	
3449		Statens innkrevingsentral (jf. kap. 449)		
	2	Refusjoner	11 168 000	
	81	Bøter, inndragninger	540 000 000	
	82	Vegadministrasjonsgebyr	49 000 000	
	84	Gebyr ved for sent innsendt regnskap m.m. ...	41 000 000	
	85	Misligholdte lån i Statens lånekasse	75 000 000	
3450		Sivile vernepliktige, driftsinntekter (jf. kap. 450)		
	1	Inntekter av arbeid	59 756 000	
	2	Salgs- og leieinntekter	366 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
3462		Registerenheten i Brønnøysund (jf. kap. 462)		
	1	Gebyrinntekter	379 300 000	
	3	Oppdrag og andre inntekter	11 119 000	
3463		Datatilsynet (jf. kap. 463)		
	1	Årsavgift m.m.	964 000	
3464		Statens Lotteritilsyn (jf. kap. 464)		
	1	Gebyrer	27 500 000	
3465		Regjeringsadvokaten (jf. kap. 465)		
	1	Erstatning for utgifter i rettsaker	2 422 000	
	3	Oppdrag	266 000	
3470		Fri rettshjelp (jf. kap. 470)		
	1	Egenandeler m.m.	10 300 000	
		Totale inntekter		2 180 328 000

II.

Betinget tilsagn om tilskudd

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2000 kan gi nye betingede tilsagn om tilskudd for videre bobehandling for kr 6 100 000 under ordningen med utgifter til bobehandling, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger kr 16 100 000.

III.

Bestillingsfullmakt

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2000 kan bestille varer for inntil kr 70 000 000 ut over bevilgningen som er gitt under kap. 440 post 45.

IV.

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2000 kan overskride bevilgningen under:

1. kap. 410 post 01 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3410 post 03.
2. kap. 430 post 01 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3430 post 14.
3. kap. 440 post 01 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3440 post 02.
4. kap. 440 post 45 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3440 post 03.
5. kap. 441 post 01 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3441 post 02.
6. kap. 441 post 01 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3441 post 03.
7. kap. 442 post 01 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3442 post 02.
8. kap. 449 post 01 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3449 post 02.
9. kap. 462 post 01 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3462 post 03.

10.kap. 464 post 01 tilsvarende det inntektsførte beløpet under kap. 3464 post 02.

V.

Nettobudsjettering

Stortinget samtykker i at Justisdepartementet i 2000 kan:

1. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 400 post 01 inntektene ved avholdelse av konferanser i regi av Det kriminalitetsforebyggende råd, samt inntekter fra salg av rådets publikasjoner.
2. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 post 01 inntektene ved avholdelse av kurs og konferanser i regi av Konkursrådet samt inntekter fra rådets øvrige virksomhet.
3. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 475 post 21 tilbakebetalte inntekter under ordningen med utgifter til bobehandling.

VI.

Andre fullmakter

Stortinget samtykker i at det åpnes for adgang til førtidsdimittering av mannskaper i siviltjenesten slik det fremgår under kap. 450 Sivile vernepliktige.»

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslaget fra Høyre bifaltes innstillingen med 72 mot 31 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 13.49.06)

S a k n r . 7

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 13.50.